

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIII.
Štev. 230

TELEFON UREDNIŠTVA: 25-67
UPRAVE: 25-67 in 25-67
POSLOVALNICA CELJE Prešernova 8. tel. 230
POŠTNI ČERKOVNI RAČUN 11.409

Maribor, 7. in 8. oktobra 1939

NAROČNINA NA MESEC
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din,
dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din

Cena
din 1—

Nemški mirovni predlogi odklonjeni

Odklanjajo jih prav tako v Londonu in Parizu kot nesprejemljive za pogajanja o miru — Vojna se bo nadaljevala — Hitler ev načrt za preselitev vseh nemških manjšin iz vzhodnih in podonavskih držav v Nemčijo — Pogajanja med Litvo in Rusijo se nanašajo tudi na Vilno

Anglija in Francija nepopustljivi

LONDON, 7. okt. Londonski dopisnik »Neue Zürcher Zeitung« javlja, da je nemško informacijsko ministrstvo dalo snoči kratko sporočilo, v katerem naglašajo, da so Hitlerjevi predlogi nesprejemljivi. Prvi del Hitlerjevega govora vsebuje naglasne besede. Velika Britanija ne more posvetiti svojo pažnjo samo Hitlerjevemu govoru, ona stvarja svoje zaključke po delih nemškega kancelarja.

PARIZ, 7. oktobra. »United Press« javlja, da v francoskih informiranih krogih naglašajo nesprejemljivost Hitlerjevih predlogov, ker vsebujejo poizkus diktiranja miru, v katerem si Nemčija in Rusija pridržujeta svobodne roke v južno-vzhodni in srednji Evropi.

PARIZ, 7. okt. Daladier je indirektno odgovoril Hitlerju v senatnem odboru za zunanje zadeve. Francija in Velika Britanija bosta naredili konec večnim napadom in mobiliziranju vsakih šest mesecev. Obe državi bosta vpostavili na svetu resnično pravičnost in mir. Samo mir, ki bo osnovan na častni besedi, bo nekaj vrednega. V novem redu na svetu pa bo vsakemu narodu zagarantirana pravica na svobodno življenje.

Govor Anthonyja Edena

LONDON, 7. okt. Državni podtajnik za kolonije, Anthony Eden je imel govor, v katerem je dejal, da je Velika Britanija odločena, da onemogoči vsako vladanje z nasiljem. Narodi morajo živeti v miru in varnosti. Porabili bomo vso svojo moč, da zgradimo nov svet, ki bo osvobodil naše otroke nasilja. V bodočnosti morajo vladati na svetu samo duhovne vrednote in ne barbarstvo.

LONDON, 7. okt. Havas. Po pisanju diplomatskega urednika »Press association« bo Chamberlain izkoristil prvo priliko v teku drugega tedna in v parlamentu podal izjavo o svojem mišljenju glede Hitlerjevega govora.

Izjava avstralskega premierja

MELBOURNE, 7. oktobra. Avstralski ministri predsednik Menzies je davi izjavo, da Hitlerjev govor ne vsebuje posebnosti. Glavna vprašanja so neodločena. Poljske in češkoslovaške, prestane napadov in efektivna mirovna mašinerija. Tega pa Hitlerjeve besede niso povedale. Mir sedaj ni mogoč, ker bi bil samo uvod v nove avanture. Naš edini cilj je zrušiti hitlerizem.

Odmev v italijanskih listih

RIM, 7. oktobra. »Messaggero« prinaša pregledno analizo Hitlerjevega govora in poudarja posebno ono točko, kjer je vodja rajha naglasil vpostavo nove Poljske na narodnostnem principu. Pravi, da bi moral takšna zamisel naleteti na simpatični odmev v svetu. Hitler je zadel v pravo s prikazom, da bi nova vojna za Evropo bila popolnoma odveč, potem ko so pogreške versajskega miru odstranjene. Humana je zahteva po novi, pravični

ureditvi Evrope na temelju gospodarskega sodelovanja vseh. Ekonomska obnova Evrope v smislu ciljev, ki jih je že spočetka na gospodarskem polju zastopal fašizem, bi bila najboljša pot za mirno sožitje evropskih narodov. — Rimski politični krogi so v ostalem mnenja, da je bil Hitlerjev govor stvaren in konstruktiven. Z največjo napetostjo pričakujejo, kaj bodo zdaj odgovorili v zahodnih državah.

Komentarji svetovnega tiska

LONDON, 7. oktobra. Svetovni tisk je prav tako slabo impresioniran po Hitlerjevem govoru, kakor listi Velike Britanije in Francije. Delna zadovoljnost se kaže edino v Moskvi, Rimu in Budimpešti. »Chicago Tribune« piše, da je Hitlerjev govor v garancijah, na katere ni nihče več ne verjame, ker so bile še brez nekega časa prelomljene. V takih okoliščinah tudi ni misliti na pogajanja. »Le Peuple« pravi, da je Hitler predlagal svetlo zmagovalčev mir. Tokijski mislijo, da ni niti govora o kakem predlogu, da so predlogi neresni. Hitler ni sploh omenil pripravljenosti, da popravi krivice. V Londonu o sprejetju takih pogojev, ker je Evropa pod pritiskom; 2. kakor uči zgodovina, niso dovolj samo besede za garancije, temveč mora biti storjenega nekaj več, kakor samo besede. Nemški kancler je dejal, da niso resnične želje tuje propagande, ki bi rade dale nemški politiki drug smisel, kakor ga ima. Na to izjavo

pravijo Angleži, naj se prečita »Mein Kampf«, kjer so jasno povedane vse nemške želje. Brez podlage pa je trditev, da je Anglija kriva za vojno, saj se je Nj. Vel. angleški kralj s svojo vlado dve leti zaman trudil da ohrani mir na svetu.

LONDON, 7. oktobra. Reuter. »News Chronicle« pravi, da je Hitlerjev govor zapri vrata vsaki diskusiji o poljskem vprašanju med zahodnimi državami in Nemčijo. »Daily Express« pravi, da je brez dvoma mogoče razpravljati le o

takšnem miru, ki bi bil v skladu z glavnimi cilji, zaradi katerih sta zahodni demokraciji šli v vojno proti Nemčiji.

BERLIN, 7. oktobra. DNB javlja iz Berna: Večerni listi prinašajo preko celih strani Hitlerjev govor in podčrtavajo

posebno poglavje, kjer se Hitler izraža za mir. »Bund« piše: »Hitlerjevo stališče o miru najbolj zanima svet. O tem se mora mirno in stvarno razmišljati. Govor ne bo rodil uspeha, če bo načelno odklonjen.«

Roosevelt ne bo posredoval

LONDON, 7. okt. Reuter. V poučenih krogih Washingtona trde, da ni verjetno, da bi Roosevelt šel avil vojujočim se državam predlog za premirje prej, preden bi ne dobil pristanka od Velike Britanije in Francije, da bosta njegovo ponudbo v načelu sprejeli. Isti krogi trde, da je Roosevelt z iznenadenjem sprejel poročilo o Hitlerjevem govoru, ki ga sam ni poslušal, ker vodja rajha sploh ni omenil svoje častnega predloga, ki ga je bil prezident

USA poslal erropskim državam.

WASHINGTON, 7. okt. Tukajšnji politični krogi so mnenja, da Hitlerju ni uspelo, prikazati Francijo in Anglijo kot odgovorni stranki za odklonitev njegovih nesprejemljivih predlogov. Na vprašanje novinarjev, kaj meni o Hitlerjevem govoru, je prezident Roosevelt odgovoril: »Ne morem vam nič reči o tem govoru, ker ga nisem poslušal!«

Finska se je Rusiji uprla

HELSINKI, 7. oktobra. Finska vlada je odklonila rusko zahtevo, da pride njen zunanji minister v Moskvo zaradi sklepanja nove trgovinske pogodbe in reševanja drugih medsebojnih vprašanj. Kakor

se izve na poučenem mestu, je storila to na podlagi sklepa škandinavskih držav, ki je obvezen za vse enako in ne dovoljuje, da bi katera storila karkoli, kar bi pomenilo oddaljeitev od popolne načelne in stvarne nevtralnosti. Sovjetska vlada je pa izdala v zvezi s tem uradno izjavo, v kateri pravi, da si pridržuje glede stališča Finske proste roke za nadaljne ukrepe. Iz te izjave zveni prikrita grožnja. Kakor se zdi, gre sovjetski Rusiji nasproti Finski glavno za to, da bi dobila Alandsko otočje za svojo pomorsko in letalsko oporišče.

ČESKOSLOVAŠKI POSLANIK DR. OSUSKY

je tudi po razpadu CSR ostal na svojem mestu v Parizu. Po rodu Slovak je eden glavnih činiteljev pri formiranju čeških in

Sporazum med Rusi in Turki sklenjen danes

MOSKVA, 7. oktobra. Po zanesljivih informacijah bodo pogajanja med turškim zunanjim ministrom Saradžoglom in zastopniki sovjetske Rusije končana danes s posebnim sporazumom. Turški zunanji minister se bo vrnil v Ankaro najbrže jutri.

INDUSTRIJSKA KAPACITETA KANADE

OTTAWA, 7. oktobra. Havas. Zahvaljujoč silnemu napredku na industrijskem polju, zdaj lahko Kanada nudi zavezniškom veliko večjo gospodarsko pomoč, kakor jo je mogla leta 1914. Izvzemši srebro, katerega produkcija se je nekoliko zmanjšala, se je produkcija bakra, niklja, cinka in zlata povečala v velikem obsegu.

KITAJCI POROČAJO O USPEHIIH

SANGHAJ, 7. okt. Kitajska vlada javlja o veliki bitki med Kitajci in Japonci, ki traja že 18 dni v okolici mesta Cangšan. Kitajci so Japonce izrinili iz province Huan.

Litva dobi od Rusov Vilno

BERLIN, 7. okt. DNB poroča iz Rige: Letonski zunanji minister Mun'ers se je vrnil, da poda vladi poročilo o pogajanjih v Moskvi. Vlada je razpravljala o ruskih predlogih včeraj in sprejela dokončne sklepe.

KAUNAS, 7. okt. Litvanski zunanji minister Urbis je danes z letalom zopet odletel v Moskvo. Rusija zahteva od Litve,

da ji odstopi pomorsko bazo, dobila pa bo za Vilno.

LONDON, 7. okt. Reuter poroča iz Kaunasa, da se bodo sovjetsko-litvanski razgovori, ki se ne nanašajo samo na medsebojno pomoč, temveč tudi izpremembo sovjetsko-litvanske mirovne pogodbe iz l. 1920. nadaljevali danes. Po tej pogodbi je bilo predvideno, da bo postala

Vilna prestolnica Litve. Zaradi izpremenjenega položaja se bo meja sedaj popravila. V političnih krogih Litve so prepričani, da predstavlja stvarjanje močnih ruskih oporišč ob Baltiku korak, ki je naperjen proti Nemčiji. Prav tako se zatrjuje, da bodo estonski otoki, na katerih so se utrdile sovjetske čete, prešli v definitivno rusko posest.

Hitler za preselitev nemških manjšin v Nemčijo

Presele naj se v Nemčijo vsi oni Nemci, ki so kot manjšine raztreseni po državah evropskega vzhoda in jugovzhoda - Meje Jugoslavije so slej ko prej nedotakljive - Nemški pogoji za mir z Anglijo in Francijo

BERLIN, 7. okt. Včeraj opoldne je govoril v rajstagu kancelar Hitler in med drugim dejal: »Proti nam se je dvignila država, ki je imela 36 milijonov prebivalcev in vojsko z okrog 50 divizijami. Poljski vojak se je kot posameznik pogostokrat in v mnogih primerih junaško boril. Za višje poveljnice ne moremo reči drugega, kakor da so bili brez čuta odgovornosti in popolnoma nesposobni. Po podatkih z dne 30. septembra je padlo na Poljskem vstevši častnike 10.572 Nemcev, ranjenih je bilo 30.322 mož, izginilo jih je 3409.«

V daljšem govoru je Hitler razčlenil vzroke poljskega poraza in nadaljeval: »Sodelovanje z Rusijo sloni na skupnosti interesov in spoznanju obeh držav o potrebi dobrih medsebojnih odnosov. Vsak razlog za sovražnosti je odpadel. Nemčija in sovjetska Rusija bosta skupaj politično ozdravili del Evrope, ki je bil doslej najbolj nevaren za mir. Nemški interesi se docela skladajo z onimi sovjetske Rusije. Državi sta potegnili jasno mejo svojih interesnih sfer. Nemčija hoče mejo, ki bo odgovarjala zgodovini, narodnostnim razmeram in gospodarskim odnosom. Je za pomiritev cele oblasti med obeh državama, kot najvažnejša naloga se je v tem pogledu pojavila izvršitev preseljevanja posameznih narodnosti za določitev jasnejših narodnostnih mej. Ta problem se ne nanaša

samo na obmejne kraje, temveč je treba vedeti, da so po vsem vzhodu in jugovzhodu Evrope raztreseni otočki nemškega življa, ki se tam ne more ohraniti. Kdor ima smisla za daljnovidnost in za preureditev evropskega življenja, temu se postavlja naloga, da se tudi tukaj loti preseljevanja, da bi se odstranil vsaj eden del vzrokov, ki utegnejo izzvati nove spopade.«

V odnosih Nemčije do sosedov je Hitler naglasil več ali manj dobre in pristrane odnose do vseh sosedov. Glede Jugoslavije je posebno naglasil: »Takoj po priključitvi Avstrije k Nemčiji sem sporočil Jugoslaviji, da je tudi meja s to državo za Nemčijo odslej nespremenljiva in da želimo s to državo živeti v miru in prijateljstvu.« Glede Italije je izključena vsaka možnost nasprotstev, obe sili sta si med seboj priznali meje kot neizpremenljive. Odkar je Francija sama lojalno rešila problem vrnitve saarske dežele, je odpadla vsaka nadaljnja nemška zahteva do Francije. Nisem dopustil, da bi se sploh govorilo o Alzaciji-Loreni. Nič manj se nisem trudil za nemško-angleški sporazum. Tudi danes verujem, da more priti do resnične pomiritve Evrope le v sporazumu med Nemčijo in Anglijo. Če si 46 milijonov Angležev lasti pravico, da vlada nad 50 milijoni km², potem ima tudi 82 milijonov Nemcev pravico, da živi na 800.000 km². Nemci poleg tega

zahtevajo, da se jim vrnejo kolonialna posestva, ki so nekaj bila njihova last.

Zakaj naj bi se vodila vojna na zahodu? Poljski nestvor versajske pogodbe ne bo nikdar več vstal. Diskusija se vodi o ureditvi vprašanj, nastalih po razpadu Poljske in odstranitvi mednarodne napelosti. Nemčija hoče, da se ustvari brezpogojna jasnost glede ciljev zunanje politike evropskih držav. Nemški narod ne vidi povoda za kakšno nadaljnjo revizijo, razen zahtev po kolonijah. Treba je novega gospodarskega procvita v zvezi s povečanjem prometa sploh. Zato je brez pogojno potreben zajemčen mir, varnost posameznih narodov. Dokončno je treba sankcionirati stanje v Evropi, zmanjšati oboroževanje na pametno mero. Sestati se bodo morali veliki narodi te celine in na splošen način urediti vsa vprašanja. Sedanje stanje na zahodu je nevzdržljivo. Če zmaga naziranje g. Churchilla in pristavev, bo ta moja izjava poslednja. Potem se bomo borili, usoda pa bo odločila, kdo ima prav. Zgodovina sveta ne pozna primera, da bi dva zmagala, pogostokrat so pa bili premagani vsi. Naj odbijejo mojo roko tisti, ki mislijo, da je vojna boljša rešitev kot mir. Bog, ki je dopustil, da je Nemčija zmagala v prvi bitki, naj dopusti tudi preprečitev nadaljnjega prelivanja krvi.

Italija še ni priznala delitve Poljske

RIM, 7. oktobra. V odnosih med Italijo in Poljsko se tudi po okupaciji Poljske in Rusih ni nič spremenilo. Poljsko veleposlaništvo v Rimu posluša nemalno dalje. Iz tega je mogoče sklepati, da Italija novega stanja še ni priznala in ga po vsej priliki tudi še ne nameni.

Indija postane dominion

LONDON, 7. oktobra. Kakor poročajo tukajšnji listi, so v teku pogajanja, da se določi Indiji položaj dominiona, in ne več kolonije. Pogajanja vodi indijski podpredsednik indijskega kongresa (parlament) in zastopniki Gandhijevega gibanja. S tem bodo zadovoljene vse indijske zahteve.

ČEŠKOSLOVAŠKA VLADA BO ŠE SESTAVLJENA

LONDON, 7. okt. V kratkem bo sestavljena pod predsedništvom dr. Beneša Londonu nova češkoslovaška vlada. Njen prijatelj dr. Beneš je izjavil, da razgovori ne samo v Londonu in Parizu, marveč v vseh glavnih evropskih mestih. Vlada pa še sedaj ni sestavljena, kakor so poročali nekateri listi.

NESREČA EKVADORSKEGA LETALA

PARIZ, 7. oktobra. Havas. Po vestih iz Quita (Ecuador) je včeraj neko vojaško letalo krenilo iz Quayaquila v smeri Puerto Montta (Chile), a se je nato izgubilo v gozdovju ob morski obali. Z letalom so potovali general Enrico Ribandera, generalni instruktor ecuadorske mornarice in dva majorja.

Spor med Ameriko in sovjetsko Rusijo

WASHINGTON, 7. oktobra. Oblastva Zedinjenih držav so ugotovila, da izhaja glavna propaganda proti vladi in zadržanju države iz komunistične agitacije. Ugotovila pa so dalje tudi, da dobiva ta propaganda navodila in za delovanje potrebna sredstva iz tujine, in sicer iz sovjetske Rusije. Zaradi tega ni izključeno, da bo washingtonska vlada storila v tej

stvari v Moskvi potrebne diplomatske korake. Ako to ne bi rodilo zaželenega uspeha, bi Zedinjene države mogle tudi prekiniti diplomatske stike s sovjetsko Rusijo. Ko so Zedinjene države leta 1933. uradno priznale sovjetsko Rusijo, so v pogodbi z njo dobile striktno zagotovilo, da ne bo ne moralno ne tyarno podpisala boljševiške propagande v USA.

Oklic Sikorskega Poljakom

PARIZ, 7. okt. Novi predsednik poljske vlade v Franciji in novi vrhovni poveljnik poljske vojske general Sikorski je naslovil poziv vsem Poljakom. V pozivu je rečeno, da akta nasilja nad Poljsko ni priznala še nobena prijateljska država. Angleško pošojilo Poljski v višini 5 milijonov funtov ter francosko 600 milijonov frankov bo vlada porabila za organizira-

nje poljske vojske in uprave v Franciji.

RIM, 7. okt. Stefani javlja iz Londona, da pet milijonov funtov sterlingov, ki jih je Anglija svoj čas obljubila Poljski, ni šlo iz države. Zdaj bodo Angleži ta denar izročili novi poljski vladi v Franciji, da bo z njim dokončala svoje vojne cilje za vzpostavitev Poljske.

Romunski sporazum z Ukrajinci

BUKAREŠTA, 7. okt. Rador. Predsednik vlade Argetoianu je sprejel v navzočnosti ministra za manjšine predstavnike ukrajinskih manjšin v Romuniji in se domnil z njimi o sporazumnem vstopu Ukrajincev v fronto narodnega preporoda. Romunski Ukrajinci bodo zastopani s štirimi člani v vrhovnem narodnem svetu. Ukrajinske profesionalne organi-

zacije bodo vključene v okvir že doslej priznanih romunskih organizacij. Ukrajinci se bodo lahko poslej svobodno udeleževali v lastnih gospodarskih, političnih in kulturnih organizacijah. S tem sporazumom je romunska vlada zaključila akcijo priključka narodnih manjšin fronti narodnega preporoda.

Debata v ameriškem senatu

WASHINGTON, 7. okt. Senat je odložil zasedanje do ponedeljka. V četrtem dnevu debate o nevtralnem zakonu je govoril senator Downey za izolacijo USA. Izolacionisti so tako pridobili en glas več. Pristaši Roosevelta smatrajo, da bodo ta glas izravnali s senatorjem Balijem, ki bo nastopil za vladni predlog.

PARIZ, 7. okt. Havas javlja iz Washingtona: V debati o nevtralnosti je

senator Thomas zahteval od vlade izjavo o stališču glede na zunanje politični položaj. Pri razpravi zakona o embargu je Thomas naglasil, da je bil ta ukrep vsiljen Belgiji in Švici pod tujim pritiskom. Treba je vedeti, da takšnega pritiska na Zedinjene države ni. Če bi pa tak pritisk obstajal, on ne bi mogel opravičiti nobenega embarga na orožje s strani USA.

Izmenjava brzojavk Munters-Molotov

MOSKVA, 7. okt. Povodom sklenitve letonsko-ruskega sporazuma sta letonski zunanji minister Munters in zunanji komisar Molotov izmenjala brzojavne čestitke. Munters poudarja v svoji brzojavki, da je v ozračju medsebojnega zaupanja prišlo do hitre odločitve in s tem do okrepitev prijateljstva med Letonsko in sovjetsko Rusijo. V svojem odgovoru izraža Molotov prepričanje, da bo ta sporazum služil trajnemu miru in napredku obeh narodov.

POMORSKE IZGUBE NEUTRALCEV

KJEVENHAVEN, 7. oktobra. Havas. Agencija Ricau javlja, da razgovori, ki jih bodo imele države, zastopane po konferenci v Oslu, ne bodo imeli cilja skupnega nastopa zaradi torpediranja ladij nevtralnih držav s strani Nemčije. Posvetovanja bodo tehnične in pravne prirode, dejansko pa nadaljevanje konference v Bruslju.

KJEVENHAVEN, 7. oktobra. Od nevtralnih držav je v prvem mesecu vojne izgubila Norveška 15.000 ton ladij, Švedska 9.000, Finska 5.000, Danska pa 1.000 ton. Vse te ladje so potopili Nemci.

BERLIN, 7. oktobra. DNB javlja iz Osla, da je včeraj francosko letalo preganjalo neko nemško ladjo vse do teritorialnih norveških vod. Norveški letalci so prisilili francoskega pilota, da se je vrnil.

VOROŠILOV OBIŠČE ZAHODNO BOJIŠČE?

BERLIN, 7. oktobra. Tu se je razširila vest, da pride v kratkem v Nemčijo vrhovni poveljnik sovjetskih čet maršal Vorošilov, ki bo z večjo skupino sovj. generalstabsnih častnikov odšel na zahodno bojišče, kjer si bo ogledal Siegfriedovo obrambno

Položaj na zahodnem bojišču

PARIZ, 7. okt. Poročilo od davi pravi, da so zavezniške čete napredovale južno zahodno od Saarbrückena.

PARIZ, 7. oktobra. Havas. Kljub slabemu vremenu je na fronti vzdolž Rena pa tja do Mozele bilo včeraj veliko več aktivnosti, kakor pred dvema dneva. Seveda to še vedno niso operacije večjega obsega, ampak le krajevne praske. V teh bojih nastopajo samo predstraže z ene in druge strani. Včerajšnja aktivnost se je raztegnila na del fronte 160 km. Na področju zahodno od Weißemburga je sovražnik napravil naskok na francoske predstraže, toda imel je isto usodo kakor napadi prejšnjih dni, to je: bil je odbit že v samem početku. Ze od začetka vojne

stalno poskušajo Nemci celo vrsto krajevnih naskokov, zlasti v gozdnatih predelih okoli Weißemburga, koder se pričakuje obronki Malih Vogezev. Podoben je, da je nemška vrhovna komanda poskušala izkoristiti ta ugodni teren, toda sovražnik ni dosegel nobenih uspehov. LONDON, 7. oktobra. Prevoz angleških čet v Francijo se z uspehom nadaljuje. relativno kratkem času so spravili Angležih mnogo več čet v Francijo kakor leta 1914. Zadnje dneve prevažajo poleg čet tudi težka motorna vozila in stroje vseh vrst. Število angleških čet na Francoskem in njihova izvrstna oprema je daleč presegla vsa pričakovanja vrhovnih vojaških krogov.

OGROMEN DAR ZA ANGLEŠKI RDEČI KRIŽ

LONDON, 7. okt. Lord Nuffield, avtomobilski tovarnar in znani dobrotnik človeštva, je izjavil londonskemu županu, da bo daroval 2 in pol milijona dolarjev Rdečemu križu, kadar bo londonski Rdeči križ imel zbranih za 6 milijonov dolarjev darov londonskega prebivalstva. V nekaj dneh je bila ta vsota zbrana in včeraj je lord Nuffield izročil obljubljeno vsoto.

SMRT BIVŠEGA NEMŠKEGA DIPLOMATA

ZENEVA, 7. oktobra. Havas. Včeraj je tu umrl grof Johann Heinrich von Bernsdorf, bivši nemški veleposlanik v USA od 1. 1908. do 1917. Bil je član rajstaga in šef urada za mirovna pogajanja v zunanjem ministrstvu ter delegat rajha v Zvezi narodov in v pripravljalnem odboru za razorožitveno konferenco. Pokojnik je živel že več let v Ženevi.

Kaj, kam, kako?

Poglavje o politični letargiji slovenskih mest in trgov

Adolf Ribnikar

Politično življenje v Sloveniji postaja živahnije. Manj političnega udejstvovanja je sicer opažati po mestih, a tem večjo razgibanost je videti v vrstah političnih skupin, ki so nastopile že pri zadnjih skupščinskih volitvah kot opozicijske kmetijske in delavske skupine.

Te skupine so ustanovile »Zvezo slovenskega delovnega ljudstva« kot predhodnika poznejše stranke »tretjega tabora«. Cilji in program tega političnega gibanja, okoli katerega se zbirajo različne komponente, še niso znani in bržčas še tudi ne povsem ugotovljeni. Tudi še ni ustvarjena potrebna organizacijska oblika, od katere izvajanja in udarnosti zavisi v največji meri končni uspeh ali neuspeh.

»Sodobnost«, glasilo mlajših progresivnih in demokratsko usmerjenih slovenskih intelektualcev, piše, da je ta tretji tabor »dejstvo, toda rahlo, prerahlo«. Nadalje piše »Sodobnost«, da se oba stara tabora, za katere je tretji tabor edina resna nevarnost, »dobro hranita od nje-ovih slabosti, pomanjkljivosti in od nje-ove omahljivosti«.

Dočim je novo kmetjsko in delavsko

»Sodobnost« o tretjem taboru

V zadnji številki »Sodobnosti« priob-čuje g. Dušan Kermauner pod naslovom »Problem tretjega tabora« daljši spis, v katerem analizira razvoj političnih sil v Sloveniji ter prihaja do zaključka, da je pri nas potrebna ustanovitev stranke tretjega tabora.

Prvo vprašanje je — piše g. Dušan Kermauner —, kdo spada v naš tretji tabor. Ta tabor obsega vse smeri, ki sto-berajo in načelno zavračajo oba tečaja našega »vseobvladujočega, polarnega« svetovnonazorskega političnega nasprot-ja ter pristopajo k slovenski narodni in socialni problematiki naravnost in ne po »svetovnonazorskem« ovinku, to se pravi, ne gledajo skozi prizmo koristi »srednjega« ali »katoliškega« tabora.

Vse te smeri oznamuje »istosmerno življenje za prenovitev slovenskega socialno-demokratskega narodno in socialno-dejavnostio«. Izvile so se iz precepa obeh starih taborov, na objek-tivni osnovi družbenega nasprotstva do-koj so po posebnem zgodovinskem razvoju razcepljeni v dve frakciji in sku-ajo vzdržati to razcepljenost v ljudstvu tako najlažje zavračajo in dušijo nje-jevo predvsem sredstva konservativnih pripradevanje za resnično družbeno po-razino širokih ljudskih plasti.

Tako bi bila črta ločnica med tretjim taborom in obema starima taboroma jasna. Konkretno sestavljajo tretji tabor delavsko-demokratska in kmetjsko-demokratska gibanja, krščan-sko-socialistična smer in družbeno ne-izločeno demokratično smer med in-termedijem našega družbenega razvoja v naslednjih desetletjih. Pojem tretjega ta-bora je mogoč priti v ospredje šele, ko bo bil mogoč dozor. Po pravilnem razvoju in gospodarsko svobodo (Bo-ger, 219), ki jo je imela »preprosta« slovenskega ljudstva pred-vo delo je pa ravno delo s to »prepro-tno množico« za njeno resnično povzdi-vo. Proučevanje socialne krize sloven-skega ljudstva, kmetjskega in delavske-ga, ima smisel le, če ga spremlja težnja, da se z njim v njegovem boju. To pomeni, da mora omogočiti ustreznost politična enota, ki je lahko edinole: tretji tabor v delavsko-demokratski in kmetjski gibanja, zveza delovnega ljudstva. Tako konča član-ke »Sodobnosti« svojo razpravo.

gibanje v smeri pozitivne in konstruktiv-ne politične koncentracije vsaj živahno zastavljeno, čeprav še ni mogoče predvi-devati njegovega nadaljnjega razvoja, pre-življa v Sloveniji ljudstvo v mestih in tr-gih najhujšo krizo političnega življenja.

Minulo je že več kot deset let, ko so bile široke plasti mestnega prebivalstva politično zelo agilne, ko so ideološki pro-grami strank nekaj pomenili in ko so imeli državljani v svojih političnih orga-nizacijah navzlic nepopolni demokraciji vendarle krepak instrument za demo-kratsko sodelovanje v vseh panogah jav-nega življenja.

Danes vlada po naših mestih popolna politična letargija. Urejenega političnega življenja v njih sploh ni več, čeprav bi to bilo narodu in državi prav tako potre-bno, kot je potrebno urejeno gospodar-sko, socialno in kulturno življenje. Velika večina ljudi je izgubila vsak interes za javna vprašanja, prepustajoč jih poedi-

nim omizjem. Večina tistih, ki bi pa poli-tično zanimanje še kazali, tava okrog ka-kor mornar brez kompasa na širokem morju.

Vsak dan srečaš šolanega ali nešolane-ga politično mislečega človeka, ki te vprašuje: kaj, kam, kako? O stari politič-ni, ki je odpovedala, nočejo ničesar več slišati. Le slutijo, da mora priti nekaj po-vsem novega, ker nestrpnost pričakujejo, da bi bilo boljše.

V presledku zadnjih 10 let se res niso samo razsule stare politične organizacije, niso le doigrali in okosteneli njihovi ko-lovodje, marveč se je skoraj do temelja izpremenila tudi podlaga političnega, so-cialnega in gospodarskega življenja, na kateri so sloneli celo umetno ustvarjene politične organizacije.

Z osiromašenjem srednjega stanu je krenilo mišljenje ogromne večine mestnih ljudi na levo. Gospodarski liberalizem se je preživel in zdaj gre povsod za vpraša-

Dr. Igor Rosina:

Na levo!

Ob pretresih, ki jim je izpostavljeno v teh tednih narodno delo, je čas, da vsako izmed nas tenko posluhne, kako bije srce onim neštevilnim množicam, od ka-terih je v današnji dobi milijonskih armad in totalne vojne v gotovem trenutku državnega življenja odvisna usoda nas vseh. Kako je duhovno stanje, kak je moralni in materialni rezervni fond, s ka-terim razpolagamo in od katerega je v podobnem trenutku odvisna narodna bo-dočnost?

Ne vitkajmo glave v pesek in ne za-vezujemo si oči pred resnico! — Mi smo globoko presenečeni.

Vsak narod mora imeti v trenutkih ne-varnosti neizogibno zaupanje v svoje vod-stvo. To vodstvo je lahko, pa naj se re-če karkoli, samo intelektualno. Saj je ce-lo Molotov, komisar sovjetske Rusije za zunanje zadeve ob priliki nedavnega oklica sovjetski armadi apeliral ne samo na delavce in kmete, temveč imenoma tudi na ruske intelektualce. V dobi tehni-ke in motoriziranih divizij, tankov in podmornic, pilotov in inženirjev tudi ne more biti drugače. Od usmeritve te, ta-ko često v težkih materialnih prilikah ži-veče intelektualne plasti in v zvezi z njo od onega toliko zasmehovanega me-ščanstva, je še vedno odvisna usoda sve-ta in za te plasti gre boj. Sem se je še pred nedavnim obračal tudi Dimitrov, ko je šlo še za propagando proti fašizmu in diktatorjem. Tu so tudi oni, na katere se je predvsem naslonil nemški narodni so-cializem in ki tvorijo nihajoči jeziček na tehtnici med desnico in levico, tako v Angliji kakor v Franciji.

Mi temu stanu, zlasti pa slovenski in-teligenci nimamo kaj očitati. Ona živi v materialnih prilikah in ob plači, ki je do-stikrat celo nižja od delavske. Plačo tek-stilnega mojstra v kateri koli maribor-skih tekstilnih tovarn ni primerjati s pla-čo našega profesorja, da celo sodnika. Ali pa naj primerjamo celo plačo nastopajoče učiteljice ali avskultanta ali celo zaseb-nega nameščenca in državnega podura-dnika? In poleg tega so to poklici, ki tvorijo hrbtenico naših rezervnih čast-nikov in podčastnikov, poklici, od kate-rih zahtevamo in smo navajeni, da so pod vsakim pogojem narodnozavedni, da delajo v družtvih, kupujejo knjige in čitajo časopise.

Ne, njim ni kaj očitati kot celoti in tu ni napake. Oni so, ki v glavnem vzdržu-jejo vključ vsemu vero v narodnost in državo in demobilizirati jih bi pomenilo podajati se v nevarnost kaosa, v katerem bi končali kot narod in kot posamezniki. Narobe; preko njih gre pot do mobiliza-cije množic in ta obstaja v narodni akti-vizaciji kmetstva in delavstva, ki je vsaj za nas istotako važen vzgojno-politični faktor, kot njih socialno aktiviranje. Po-sarski plebiscit, kjer so nemški komuni-sti in socialisti glasovali kljub vsej pro-pagandi za Nemčijo in čeprav je bila na-rodno-socialistična, kaže to istotako jasno kot najnovejše besede o »krvnih bratih«, ki smo jih slišali nedavno od Buga in

Visle.

Toda narod mora imeti v svoje narodno vodstvo, v svojo »gospodo« — pa bilo to potem pri nas ali v Nemčiji ali v Ru-siji — zaupanje. Danes, ko se postavlja-jo milijonske armade in ko se v trenutku vojne na vsakega posameznika, tako re-koč na vsako ženo in otroka nalogajo bremena odgovornosti, je to potrebno ne-skončno bolj kot v onih časih, ko so od-ločali kondotieri in oddelki najemnikov. Anglija, država lordov in kapitala, ve to že dolgo. Za časa svetovne vojne je libe-ralna vlada Lloyd Georgea odzvala imovitim slojem s progresivno dohodnino daleko nad polovico dohodkov, davke na dedščine je poskočil v nedogled in tudi danes instinktivno čuti vsak angleški vo-jak-delavec, da bode, pa makar bila kon-servativna vlada uzakonila prej prisilno oddajo premoženja, preden bo ostala nje-gova žena in deca doma brez zaščite in kruha, ko bo on gazil flandrsko blato.

To so narodi in tudi narodna gospoda, ki je daleko nad nami tudi v sposobnosti žrtve. Če je naš delavec ali kmet videl, da so od ljudi, ki niso imeli še pred krat-kim ničesar, postali preko noči mnogo-

Za skupen nastop „tretjega tabora“

Ivan Braiko

Pred kratkim sem v članku »Socialni nosilci tretjega tabora« ugotovil sociološke osnove in zgodovinsko tradicijo »tre-tjega tabora«. Pokazal sem, da je danes blizu tisti trenutek, ko bo mogoče ures-niti to, kar so pripravljali najboljši in najdalekovidnejši duhovi slovenskega na-roda. Blizu je trenutek, ko morejo posta-ti tiste globoke progresivne tendence, ki sta jih najlepše manifestirala Albin Pre-peluh in Ivan Cankar — dejstva.

V kratkem bodo razpisane volitve na-rodnih poslancev. Pri teh volitvah bo-mo imeli Slovani najlepšo priliko na zu-naj afirmirati »tretji tabor« in dati vid-nega izraza borbenim in v svojem jedru naprednim stremljenjem, ki so v zadnjem času prodrle v zadnjo hribovsko vas. Ti-stemu neurejenemu vrenju in iskanju no-vih poti in vzorov, ki je danes tako zna-čilen za razpoloženje preprostih množic, lahko dá »tretji tabor« pozitivno in teht-no politično vsebino.

V Jugoslaviji je še vedno v ospredju ista borba med silami svobode in med silami reakcije. Borbene množice hrvat-skega naroda se ozirajo za svojimi na-ravnimi zavezniki onstran Sotle in Dri-ne. Samo močan pokret, ki se bo afirmiral v poedinah delih države na domačih tleh in premagal domačo reakcijo doma na terenu v odprti in junaški borbi, samo se bo še v njej oglašala in tu in tam go-spodar. Jesen bo gorico kmalu spre-me-nila! Kolje in gol trs bosta samevala in čakala na novo življenje v prihodnji po-mladi. Tudi polje bo kmalu prepusteno

nje enakosti in pravičnosti na socialnem in gospodarskem polju. Gre zlasti za pro-blem, v kaki obliki naj se reši boj za so-cializem in kolektivizem ter za novo go-spodarsko funkcijo javne oblasti v smeri socializacije, pri kateri so država in dru-ga oblasti poklicane, da vsaj regulirajo, kontrolirajo in podpirajo.

V Sloveniji imamo še posebno pereč problem gospodarske politike, ki bi mo-rala stremeti po popolni neodvisnosti slo-venskega človeka od tujega velekapitala. Prav tako je pri nas še vedno pereče vsem Slovincem skupno narodno-ob-rambno vprašanje.

V takih razmerah se ni čuditi, če se ob pomanjkanju skoraj vsake agilnosti v vr-hovih starih političnih formacij, ki je si-cer prirodna posledica totalnih neuspe-hov dosedanje politike na deželi in v mestih, pojavlja čim dalj bolj odločen klic po formaciji nekakega tretjega tabora. Ta tabor naj bi združil demokratsko mi-sleče in socialno čuteče intelektualce in drugo zdravo meščanstvo ne glede na prejšnje politične stranke.

Morda bi bila taka nova formacija v danih razmerah še edini izhod iz strašne politične letargije naših mest in trgov.

kratni milijonarji, mu je bila pač najbliž-ja misel, da se zamore to dogajati le na njegov račun; bodisi, da bi lahko preje-mal dvakratno minimalno mezdo ali pa, da je hlače za fanta ali koco za konja moral kupiti dvakrat predrago. Mi pač ne živimo več v zlati dobi kraljice Vik-torije, temveč v času, ko imamo celo raz-lične ekonomsko-politične sisteme v svetu in dopuščanje ustvarjanja socialnih razlik v preneglo nastalem in prevelikem sorazmerju z življenjskim standardom mase, postane nevarnost za skupnost. Da se bo godilo njemu dobro, če bo njegove-mu gospodarju imenitno —, vsaj ta ob-čutek mora imeti delavec; samo potem ne bo imel zavest, če bo treba tvegati življenje, da se bori za gospodo, ne za sebe.

Na nas je torej, da žrtvujemo in s tem dokažemo, da znamo voditi. Samo tod preko drži pot, po kateri si bomo kupili zaupanje naroda. Ne mislim ono, ki se pokaže pri volitvah — celo ne, če so jav-ne; temveč ono, ki se pokaže v uri ne-varnosti. Vsakodnevne izkušnje nam ka-žejo, da je ta ura že pozna ura. Iiti moramo v levo!

materi naravi in njenim nevidnim zako-nom: iz njega se bo umaknil kmet in od-mev biča po širni poljani bo zadnji od-mev jesenskega dela za novi kruh zemljanov.

Dežela se obiskov vedno veseli in njena gostoljubnost je najiskrenejši po-zdrav vsem došlim. Izletniki se vračajo v mesto s prijetnimi spomini, veselo raz-položeni, zadovoljni in s sklepom, da se bodo drugo leto zopet vrnili v kralje-stvo rodovitne prirode.

Kakor so lepi in nepozabni trenutki, ki jih preživijo med nami, tako so mnogo prekratki, da bi deželo spoznali in se z njenim prebivalstvom iskreno pobratili. Še večkrat bi morali med nas in za da-lje časa: tudi takrat si jih želimo, ko se pri nas opravlja težko delo, da bodo vi-deli, kako se prideluje kruh in kako vin-ska kapljica: takrat bodo šele spoznali tak pokret mora močno vplivati na spre-membo političnih sil v vsej državi. Časi, ko se je reklo, »klerikalnega zmaja« bo-mo tolkli za zeleno mizo v Beogradu ali Zagrebu in izogibali se boja na terenu so v Sloveniji za vekomaj minili.

V takem položaju je slovenski narod, ko se približujejo nove volitve. Vojni čas, kruh, svoboda — to so vprašanja, na ka-terih se bodo kresali duhovi. Tretji tabor je do teh vprašanj že nešteto krat zavzel svoje stališče. Posamezne skupine, ki delajo v tem pravcu, so v nešteti kul-turnih prireditvah, strokovnih gibanjih, v volitvah 5. maja 1935. in 11. decembra 1938. dokazale, da so ta gesla tista rdeča

nit, ki karakterizira njihove napore.

Danes je prišel trenutek, da se vse te skupine tesneje povežejo za dosego skupnih idealov socialne pravičnosti, demokracije, slovenstva in mirne ureditve življenja med narodi. Vsaka od posameznih skupin je sama preslabotna, da bi s svojim organizacijskim aparatom, s svojimi finančnimi sredstvi in s svojimi delavci zmogla stavljeni naloge. Še vedno velja rek: dela je mnogo, a delavcev je malo! Zlasti velja to za slovensko združeno opozicijo. Vse skupine pa bi z združenimi močmi uspele postati tisto žarišče, okoli katerega bi se začele zgrinjati tiste množice slovenskega ljudstva, katere je dosedanja politika tradicionalnih političnih strank na Slovenskem — razočarala.

Nekoč so bile te stranke neomejen gospodar Slovenije. V znamenju njihovega medsebojnega nestrpnega boja, ki se je gibal na skrajno nizki ravni, se je vršilo naše politično življenje. Nosilci prave kmetijske in delavske kulture, propagatorji ljudske blaginje, predstavniki globokih človečanskih idej in svobodnega znanstvenega utemeljenega nazora so bili porušeni ob stran. Frazer in koristolovec je odvrnil kulturnega delavca, vaški mogotec preproste iskrenega kmetkega človeka, hierarhijska Krika, Pucelj Prepehluha. Danes gre ljudstvo v svojih najširših plasteh na nova pota. Na delavstvo nima ta družba vpliva, kmetstvo ljudstvo se korak za korakom otresa njenega političnega jeroštva. S tem pa daje prosto pot svoji samostojni kmetijski misli, ki sta jo v pogledu politične taktike najlepše formirala brata Radiča.

In tudi v katoliških kmetijskih vrstah so znamenja, ki kažejo, da se ta proces osamosvojitve kmeta vrši tudi pri njih. »Tretji tabor« bi po svoji moči in idejni jasnosti mogel postati zanje privlačna sila in pospešiti njih nujni notranji razvoj. Slovenski narod bi napravil spet korak naprej v boju za — »svojo podobo«.

Jasno je, da tretji tabor vključuje možnost individualnega izživljanja posameznih skupin. Da, celo zahteva jo! Zlasti pa zahteva svojsko trdno in enotno organizacijo kmetkega ljudstva na eni strani in delavskega ljudstva na drugi strani. Kmet in delavec sta stebra slovenskega naroda, edina tvorca njegove materialne kulture. Politična zveza teh dveh je preizkusni kamen, znamenje moči in zrelosti tretjega tabora.

Dani so vsi zunanji pogoji, da se prvič po 1. 1918. uveljavi slovensko ljudstvo kot važen in močan politični činitelj! Od notranjih razmer v posameznih skupinah, od njih politične modrosti in nesebičnosti zavisijo, ali bomo te možnosti izkoristili, ali pa bomo ostali omejeni na majhne izolirane grupe, ki bodo zopet omogočile reakciji lahek posel.

Zastave

Franc Šebjanič.

V našem mestecu je že tako, da človeka slej ko prej s čim razočarajo. Taka razočaranja pa so, kot vse stvari na svetu, velika ali majhna, kakor pač nanese prilika in okoliščine.

Meni lebdijo pred očmi, poleg drugih, prav majhno razočaranje iz zgodnje otroške dobe, ki se je tikalo — zastav. Morda se bo komu čudno zdelo, zakaj ravno zastav, ki imajo z otrokovim življenjem tako malo opravka. Jaz pa se temu niti malo ne čudim, kajti bil je čas, ko smo se otroci iz ulice seznanili tudi s takimi rečmi.

Še ko smo capljali okrog v »hlačah« z razpoklino in se drli na vse pretege, so nas ljube stare mamice in tete strašile z bav-bavi in si pri predstavi le-teh nemalokrat pomagale s podobo kakega Ferenc Joška, ki je z zavihanimi brki čepel na steni. Pozneje smo se drislavci sami vračali k tem podobam, na katerih nam je poleg obraza presvetlega cesarja poseben ugajal rdeče belo zeleni trak. Vem, da so mi ga imenovali zšasló. Takih zšaslójev ali zastav pa smo pošlej v obliki trakov našli vsepovsod: na bog ve koliko let starih papirnatih šopkih kje za omarami, na podobah očefov iz svetovne vojne, na svetilkah in med staro šaro. Vlačili smo jih na dan in imeli z njimi veliko veselje; predstava njih barv se nam je vtisnila v spomin.

Lepega dne pa teh trakov ni bilo več,

Izkoriščevalci naroda

Vladimir Kreft

Ko se vojna na vzhodu še ni začela, so se že pojavili pri nas brezvestneži, smatrajoč, da je prišel čas dobičkanosnih spekulacij, zvišanja ali znižanja cen na račun in v breme naroda.

Znano je, da je stanje delovnega ljudstva po vaseh in mestih nezadovoljivo. Vsi morajo skrbno in pazljivo gospodariti, da izhajajo z dohodki, ki jim jih dajejo zemlja, tovarna, obrt ali delo v pisarnah. Dan za dnem se zaradi tega vrstijo pozivi, ki zahtevajo da se stanje kmeta, delavca, malega obrtnika, sploh socialno šibkega stanu, zboljša. Mnogi, katerim ni treba imeti čuta socialnosti, ker so si nakopičili lepa premoženja, ki jim dovoljujejo brezskrbno življenje, tega nočejo razumeti in njihov glavni življenski smoter je, izrabiti čase, ki jim nudijo priliko velikega zaslužka.

Izkoriščevalci naroda, kakor jih lahko na kratko imenujemo, se niso zmotili. Nejasen položaj v Evropi je med ljudstvom povzročil zmešnjavo in s tem tudi ugodna tla za vršitev izkoriščevalčevega posla. Sami in njihovi pomočniki, katerih število je posebno izredno veliko na deželi, so bili takoj na delu. Izrabljali so ljudsko nevednost in zbežnost ter pričeli prebivalstvo izkoriščati.

Cene pridelkov, ki jih prodaja kmet so se znižale, blago pa, ki ga on rabi za vsakdanjo potrošnjo, se je podražilo. — Prekupčevalci z živino so z lažmi in izmišljenimi vestmi preslepili kmeta živinorejca, ki jim je svojo živino prodajal še po nižji ceni, kakor je bila resnična »prekupčevalska cena«. Les, pšenica, posebno slive, ki so letos po nekaterih krajih obilno obrodile, so naenkrat zgubile do takrat veljavno ceno, ki je že tako prenizka. Ljudje so v prvih dneh nejasnosti vsakemu verjeli in prodajali blago prekomerno, prepričani, da je imeti bolj denar, kakor pa pridelek v shrambi. Lažna zgovornost in pretkanost mešetarjev jih je v tem mišljenju še bolj utrdila. Narod je bil občutno prizadet in prikrajšan na izkupičku pri prodanem blagu za precejšnjo vsoto že v nekaj dneh evropske krize.

Tudi drugod ni bilo vse v redu. Posamezniki so ljudstvo preizkušali v njegovi nevednosti in začeli previdno dvigati cene nekaterim predmetom. Na deželi so poedinci izmed njih prišli na idejo dobička nosnega menjalnega gospodarstva. Kupovali so od kmeta pridelek po nizki ceni, za ves izkupiček pa je moral kmet kupiti blago po višji ceni, kakor je bila do takrat običajna. Jajca, maslo, mleko, vse to blago je bilo predmet zamenjave.

Pozivi po časnikih, ljudstvo samo, posebno pa pozornost onih, ki se brigajo, da ljudstvo, predvsem na podeželju, ne bo več predmet izkoriščanja raznih vaških mogotcev, je povzročila pri večini strah pred kaznijo; posledica tega strahu je bila, da so se poizkusili dvigovanja cen in spekulacij zelo zmanjšali. Vsi od prizade-

tih pa se še niso spametovali.

Medtem je bila v časnikih priobčena uredba o pobijanju draginje in brezvestne spekulacije. Uredba je umestna in v teh časih nujno potrebna. Oblasti jo bodo morale le dosledno in proti vsakomur strogo izvajati in krivce najstrožje kaznovati. Obzirnosti ni treba imeti. Ljudstvo pa mora tudi samo paziti na spekulante, ki jih itak dobro pozna.

Poudariti tudi moramo, da je potrebno dati narodu priliko, da se bo prepričal, kako nastopajo v našem javnem življenju

Kultura

Premiera „Celjskih grofov“

V vrsti odrskih del, ki so v zvezi s tragedijo Veronike Deseniške, so Kreftovi »Celjski grofje«, ta »drama iz življenja srednjeveških fevdalcev, katerim so tlačili naši predniki«, najbližji zgodovinski resnici. Avtor ni hotel iz teh oblatišteljnih aristokratov napraviti narodnih junakov, kar tudi gotovo nikoli niso bili, zato je edini ustvaril delo tako, da se konča z moralnim zlomom samosilnega Henrika II. Mimo tega je postavljeno vse dejanje drame v socialno-politični okvir fevdalne družbe na prelomu med srednjim in novim vekom. To daje drami — poleg odrsko efektne gradnje — popolno upravičenost obstanka poleg župančičeve monumentalne »Veronike Deseniške« in poleg Novačanovega grčavega »Henrika II«.

Naše gledališče je določilo »Celjske grofe« kot tretjo premiero letošnje sezone v okviru proslave dvajsetletnice, čeprav še ni tako dolgo, kar smo jih videli prvič in kar so bili potem ponovljeni celo na prostem. Režiser g. Jože Kovič je postavil delo tudi tokrat na način, ki je že prestal preizkušnjo, in premieri v torek scenično in sploh režijsko ni mogoče odrekati kvalitete. Tudi igralsko je bila uprizoritev dobra, mestoma celo odlična, da zaslužijo posebno nekateri igralci in igralke za svoje stvaritve vse priznanje.

Hermana II. Celjskega si je zamislil g. Pavle Kovič po maski in igri karakterno pravilno. Bil je vseskozi grčav samosilnik, in celo notranji zlom, ki sledi ob koncu, je znal prikazati tako, da je bil v skladu s to zgodovinsko osebnostjo, ki je videla povsod le svoje fevdalne in vladarske cilje. Kreftov Friderik je po svojem značaju slabši, ki ga vodijo strasti in nima tiste dobre volje, kakor pri župančiču ali Novačanu, zato je bila s tem g. Gromu že vnaprej določena meja, v kateri se je njegova igra gibala. Bolj izrazita je v svoji gospodovalni razuzdanosti ogrska kraljica Barbara, ki jo je gđ. Starčeva prikazala polnokrvno. Mladi grof Ulrik nas v igri g. Blaža ni tako zadovoljil, ker je bila njegova mladostnost bolj igrana. Pač pa je gđ.

novi časi in da ima tudi ljudstvo zaslužnika, ki se bo zanj brigal. Ta uredba daje tudi prvo učinkovito možnost, da se merodajno pokaže, kako smo pred zakonom vsi enaki in da za krivce ni, ne protekajo, pa tudi ne obzirnosti.

Uredba o spekulaciji naj bo le začetak novega dela: sledi naj ji čimprej zakon o preureditvi načina trgovanja s kmetijskimi pridelki, ki bo onemogočil ogromni dobičke posameznikom in popolnoma prebrazil izkoriščevalce naroda.

Kraljeva pokazala v Veroniki zopet svojo veliko in zrelo umetniško mater ustvarila scene, ki nam bodo še dolgo ostale v spominu.

Tudi g. Gorinšek se v vlogi Veronike jošta ni počutil ves čas v pravem smislu in je šele proti koncu začel občutiti. V svoji hladni umerjenosti g. Verdonik pogodil značaj dvorne kaplana p. Gregorja. Osebnost tajnika žavnega kancelarja, Eneas Silvius Pachelomini, je našel v g. Nakrstu najboljšega interpreta in moremo to kreposteti med štiri najboljše. V okviru tega je ustrezala bistvu igra g. Rasbergerja kot sodnika. Pravdač je bil povsem g. Vladimirju Skrbinšku, kakor svetovni je časno, a zdi se, da je bil spočetka nekoliko indisponiran. V vsem ognju Veronike je zaživel šele ob zagovoru Veronike pred sodniki. Večinoma dobro karakterizirani in igrani so bili orožar, dar, pek, trgovec in gvardijan, ki so jih upodobili gg. Štandeker, Košič, Harastovič, Crnobori in Košič.

Pri predstavi je bil tudi avtor, ki je moral pred zastor. Obisk je bil boljši kakor pri »Verigie«.

k. Nova Meštrovičeva umetnina. V delo je bil v Novem Sadu odkrit spomenik velikemu srbskemu narodnemu umetniku Svetozarju Miletiću. Spomenik je nova umetnina kiparja Ivana Meštroviča.

Redno plačujte naročnino, sicer Vam ugasne pravica zavarovanja »Večernikovih« naročnikov na

10.000 din

tudi Ferenc Joško je izginil s stene. Za njim je ostala le lepo vokvirjena pajčnina.

Doma so me potolažili, da je verjetno kdo stvari kam odnesel, morda celo ukradel. Seveda je bilo nad tem majhno razočaranje, pozneje pa sem se le sprijaznil z dejstvi, celo ko so mi obljubili, da bom videl nove »slavske« zastave. In res! Komaj sem nastopil prvo pot v šolo, komaj se zvedel za črki »a« in »b«, že sem se s tovariši seznanil z novimi zastavicami. Bile so močno podobne onim prejšnjim, samo zeleno barvo je nadomestila modra.

Poslej je bilo vse v redu. Doraščal sem, pozabljal na ono majhno razočaranje z zastavicami, ker zastav, čeprav drugačnih od onih prvih, odslej ni primanjkovalo. Da, množile so se celo.

Kadar koli je nameraval priti kak velik gospod, je občinski bobnar razglasil, da je treba izobesiti zastave. In vrli meščani so jih kajpada izobesili. Otroci smo se ob tej priliki postavili pred hišo in jih opazovali. Lepo so plapolale. Ob pogledu nanje smo se od veselja brcali in skoraj topli. Čudno se nam je zdelo le, da so jih nekateri ljudje precej mrzlo in postrani gledali, kljub temu, da so frfota-

le na njihovi strehi. Morda so mislili na one prejšnje, ne vem.

Ščasoma smo se pa vsi navadili nanje: nezaupanje je počasi kópnelo, posebno ko ni bilo nobenega znamenja, da bi prišle v rabo one druge zastave, in tudi veliko otroško veselje je prešlo. Zastave nad hišami so kaj pogosto oživile podobo našega mesteca. Naznanjale so velike parade, sprejeme, podoknice... V zadnjem času pa niti tega ne. V lokalnem časniku je kar nakrat izšel poziv, naj spoštovani meščani izobesijo zastave, ker bo taka ali taka obletnica ali ker bo širom naše zemlje tak ali tak praznik. Nikomur ni prišlo na misel, da jih ne bi izobesil. Morda je kdo ob tem še v lepi tradiciji pometel cesto pred hišo in jo le po oškropil, ker se je nadejal veličastnega spreveda.

Nekoč, mislim, da še ni dolgo tega, pa se je le zgodilo zame nekaj povsem nemogočega.

V lokalnem časniku je, kot po navadi, izšla notica, da bi naj spoštovani in visoko čislani meščani izobesili zastave, ker bo neki praznik kmečke mladine. Ko so se pa napovedanega dne zbrali v mestecu kmečki fantje in dekleta — zastavnikjer, pa če bi jih z lučjo iskali. Pač,

dva sosed sta imela to smolo, da sta jih — izobesila, malone drugo poleg druge.

— Za Boga, sem si mislil ob tem, nekaj se je moralo z zastavami pripetiti. Ugibal sem in ugibal, ali jih je kdo kar na lepem odnesel, nemara celo skilina. Ko pa sem opazil mrzle in nekam spretnostne poglede, s katerimi so meščani spremljali vrste mladih fantov in deklet, sem bil takoj na jasnem. Gospodje izobesili meščani protestirajo... Ali bi se naj izobesile zastave tudi za te kmečke neotesance, ki nekaj govoričijo o svojih pravicah? Lepa reč, potem bi si tudi tvoj vajenci, delavci ali podobna sodrga tvoj mislila svoj praznik in meni nič tebi nič zahtevala: zastave ven! Ne, tako že ne bo šlo. Naj se ti in oni frkolini le pod nos obrišejo za zastave.

Dobro vem, da se niso, kajti kljub temu je stvar lepo uspela. Razočaranje z zastavami so sicer res doživeli, bilo pa je verjetno prav tako majhno kot ono moje iz otroških let; in tudi to bo hitro prešlo, moralo bo preiti. Jaz namreč ne mislim kaj sanjarim o jutrišnjem dnevu, verjem v še svetlejši kmečki praznik z mojim zastav — ali pa tudi brez njih.

Novice

Gospodarske skrbi iz Prekmurja

Na jesen se je še bolj živo oglasilo na stotine morečih skrbi

V »Vožerniku« smo že večkrat opozorili na dejstvo, da se za prekmurskega človeka na raznih mestih vse premočno potrudijo. Opozorili smo že, kako nujna potreba je ureditev regulacije Mure, Leda in pritokov, ki delajo vsako leto ogromno škodo na kmečkih posestvih. Prav tako važno vprašanje je skrb za tisoče sezoncev, ki gredo vsako leto v tujino ter jih današnje razmere v svetu postavljajo pred vprašanje, kje bodo našli nove zaposlitve. Posebno vprašanje je ureditev davčne politike v Prekmurju, ki mora vsaj zdaj po dvajsetih letih spreminiti svojo dosedanje prakso ter se popolnoma preurediti v smislu enakopravnosti ter upoštevanja posebnih prekmurskih razmer. Znižanje davčnega količnika nova klasifikacija zemlje, definitivna politika katastrskih map, vse to in še mnogo drugega terja nujno rešitev.

Posebno vprašanje, ki vsako jesen s seboj navdaja prekmurskega kmetovalca, pa je, kako bi si priboril primeren trg za svoje produkte ter preprečil, da ga zoper ne bi ogoljufali za celoletni trud brezvestni spekulant. Neurejene razmere na trgu še povečujejo nerentabilnost kmetijskih obratov, ki so že tako v stalni krizi. Na živinskem trgu so razmere že leta v znamenju popolnega monopola, kjer je vsaka konkurenca izprta. Obe poglavitni vrste kmečkega gospodarstva v Prekmurju, živinoreja ter žitoreja, s katerima okoli kmečki posestnik priti do najvišjega denarja, sta tako stalno pod udarom te najnevarnejše »umne«. Letošnja jesen je žal tudi v znamenju takih nevarnosti. Mnogo okoliščin je stanje še poslabšalo. Živimo skoraj nihče ne kupuje in kmetje skušajo pomagati s tem, da skoraj vsako soboto ali pred praznikom kolenijo ter prodajajo meso sovaščanom. — Svinjsko meso se prodaja 1 kg po 8 din, teletina po 10 din. Sicer pa so nezdrave

razmere zadale prekmurski živinorejci težak udarec ter je v letih krize močno nazadovala. Enako je z žitnim trgovcem. Kmet posebno v teh dneh nima primerne vprege, da bi peljal žito na prodaj v mesto. Proda večinoma doma tako, da ga trgovec odpelje z dvorišča ter dobi tako še manj. Posebno vprašanje pri organizaciji žitnega trga je Prizad. Slednji nakupuje na jugu žita mnogo dražje. Pri 1 mtc je razlike za cele tri kovače. Zato je nujno, da bi se taka nakupovanja izvedla tudi v Prekmurju, saj so tudi prekmurske žitarice enakovredne ter imajo v slučaju izvoza še to prednost, da so tik meje ter tako prevozní stroški še manjši. Če že take ves delokrog države obsegajoče iz-

vozne organizacije obstoje, naj koristijo tudi v resnici vsem! Potrebno bi bilo samo, da se merodajni pobrigajo za primerno organizacijo ter tako store prekmurskemu gospodarstvu uslugo, ki bo tudi v sedanjih prilikah nekoliko pomagala.

Slana je letos tudi mnogo pripomogla k zagrenjenosti prekmurskega kmeta. Največ škode trpi ajda, pa tudi drugod je škoda precejšnja.

Prekmurski človek gleda letos s skrbjo v zimo. Mnogo je vprašanih, ki se tičejo neposredno njegovega obstoja, pa tudi drugih, katerim skuša najti rešitve. Rešena bodo morala biti, če naj si ohrani dom ter preskrbi svoji družini kruha.

Drobna prekmurska kronika

Dijaki odsek Sokola v Murski Soboti je imel v nedeljo 1. t. m. dopoldne ob 11. uri v Sokolskem domu občni zbor. Na občnem zboru so bili izvoljeni Boris Droč za starost, Draga Nišclivc za podstarost, Stanko Šerbec za prosvetarja. Odsek zadnje čase živahno deluje ter posveča več skrbi posebno izobrazbi in vzgoji svojega članstva.

Kmetjska prireditel. Kmetjski fantje in dekleta iz Markišavce ter Nemčavce priredijo v nedeljo 8. t. m. igro »Prisega o polnoči« od kmetjske pisateljice Manice Komanove. Vsi igralci, ki jih je 20, so člani in članice na novo se snujočega Društva KFD Nemčavce ter Markišavce ter se že dalje časa pridno vadijo za svoj prvi nastop. Igro je režiral akademik Franc Šebjanič. Začetek predstave bo popoldne ob 2. uri. Po igri je veselica v gostilni Kurnin.

Soboška gasilska četa je letos poizkušala z novim načinom pridobivanja prispevkov za izpopolnitev gasilskega orodja. Namesto tradicionalne plesne veselice, pri kateri je kot običajno pri vseh podobnih prireditvah, bilo po-

točeno mnogo pijače in pri tem ni bilo velikega uspeha s prispevki, je priredila gasilska četa letos nabiralno akcijo. Akcija je bila zaključena že pred dnevi ter je imela precej uspeha. Odzvalo se je mnogo več soboških meščanov, kot pa jih je prišlo na veselico. Skupno je bilo nabranih 8615.50 din, kar predstavlja za soboške razmere še lepo vsoto. Dasi je ta poizkus zanimiv, pa verjetno razmere še daleč niso take, da bi v bodoče najrazličnejša društva živila brez veselice in s prostovoljnimi prispevki.

Otvoritev trgovske šole. V ponedeljek je bila slavnostna otvoritev soboške trgovske šole. Šola je dvorazredna ter privatna s pravico javnosti. Vzdržuje jo soboška združba trgovcev, ki je tudi največ doprinesla za njeno ustanovitev. Otvoritvi so poleg mladine prisostvovali člani šolskega odbora, učiteljski zbor, sreski načelnik in soboški župan. Svečanost je otvoril z govorom predsednik šolskega odbora g. Fr. Čeh. Za njim so govorili ravnatelj g. dr. Kovačič, načelnik g. dr. Bratina ter župan g. Hartner.

Že dalje časa restaurirajo staro martjansko župno cerkev, ki je ena izmed najstarejših v Prekmurju ter hrani mnogo umetniških stvari.

Grajski kino v Soboti predvaja v nedeljo, v ponedeljek in v torek vefilm »Hotel Sacher«.

o. Plaz na ljubljanski progi. Malo pred postajo Zagorje se je včeraj zjutraj utrgal plaz in zasul železniško progo. Zaradi dežja se je utrgala v bregu nad železnico ogromna skala in treščila na tir ter ga zvala. K sreči je vse to opazil železniški čuvaj, ki je ustavil osební vlak, ker bi sicer prišlo do strahovite katastrofe. Vlaki so imeli krajše zamude. Po nekaj urah so progo popravili.

o. Enega pokopali, drugega našli. Nedavno smo poročali o ljubavni tragediji v Zasavju. V skupno smrt sta odšla sosedata Viktor Vrtačnik in Tončka Ostrožnova. Oba so te dni polegla iz Save.

o. Očetno kislino namesto žganja je požrla tovarniška delavka M. R. iz Ruš. Usodna zmotna pa najbrže ne bo imela težjih posledic.

o. V Vačah pri Litiji je pričelo goreti pri posestniku Francu Vrhovcu. Požar je grozil celemu trgu okoli cerkve.

n. Zaplenjen parnik se bo vrnil. Pred tedni smo javili, da so Angleži zajeli ter odpeljali v Gibraltar jugoslovanski parnik »Janko Topič«, ki je vozil bauksit za Nemčijo. Zdaj pa se je zvedelo, da so naš parnik z večjim številom angleških vojnih parnikov odpravili pod močno zaščito.

Vsem, ki prihajajo „na kmete“

Razmišljanja ob priliki izleta ljubljancev v naše gorice

Dežela je v živahnem delu: kmet seje in opravlja trgatve v vinogradu.

Že od jutra je na njivi, orje, vlačí in pripravlja zemljo; družina mu pomaga in kmetova žena seje pšenico ali rž s tiho željo, da bi njeno delo imelo uspeh. V mraku se vračajo domov, sklonjeni in zmučeni: ljudje in konji. Pesem jesenskega dela na polju se ponavlja iz dneva v dan, od zore do mraka.

Kmetje vinogradniki se pripravljajo k trgatvi v svoji gorici, ki jim je letos dobro obrodila. Trgategv je za kmeta delovnik: svinjino, govedino, gibanec in še drugih dobrot vidiš na njegovi mizi v borni gorični hišici. Gospodar domačin se zadovoljno spreha po gorici med bračji, pozabljač na težke čase, ki jih preživlja s svojo številno družino. Vse je veselo in prijetno razpoloženo: zvečer že slišiš petje in ukanje, glasnike prvih žrtev letošnje trgatve.

Tudi mesto kaže živahnejše lice. Po

ulicah spet srečavaš učečo se mladino, sinove in hčere meščanov, med njimi tudi otroke kmeta, delavca in drugih.

Trg je napolnjen z zelenjavo, jabolkami, hruškami, slivami, tudi grozdja je dovolj. Preproste kmetjske ženice ga prodajajo, da potem nakupijo malenkosti za dom, nekaj denarja pa tudi zavijejo skrbno v žepni robec, da ga doma shranijo in se pred možem pohvalijo z dobro kupčijo.

Meščani, ki imajo vinograde, se preseljujejo v zidanice, veselo in brezskrbno opravljajoč trgatveni posel. Njim je življenje lažje in lepše, saj večini ne predstavlja vinski pridelek glavnega vira dohodkov. Oni iz mesta pa, ki imajo med vinogradniki znanje in prijatelje, odhajajo k njim, veseleč se, da lahko preživijo dan ali dva v objemu vinske trte.

Res, lepo je življenje v teh dneh na deželi. V delih ostalega sveta grmijo topovi, ropočejo letala, železne kače lezejo po rodovitnih poljih, slovenski kmet pa lahko

to rušilcev ter letal iz Gibraltarja v neko angleško pristanišče. Tam bodo naš parnik raztovorili, na kar bo lahko odplul v Jugoslavijo.

Celje

c. Zaklonišča v Celju. Mestna občina celjska bo zgradila v Celju dvojne večjih javnih zaklonišč, eno pri mestnem poglavarstvu, drugo pri mestnem gledališču. Načrti bodo v najkrajšem času gotovi. Zaklonišča bodo morali urediti tudi hišni posestniki.

c. Knjižnica Delavske zbornice je odprta za stranke vsak dan od 5. do 8. zvečer.

c. Zdravniško dežurno službo za člane OUZD ima jutri zdravnik dr. Hočevar v Kolenčevi ulici števil. 4.

c. Nočno lekarniško službo ima od 7. do 13. t. m. lekarna »Pri Mariji Pomagaj« na Glavnem trgu.

c. Napeljava vodovoda v St. Juriju pri Celju. Kakor smo že poročali, dobi trg Sv. Jurij prepotrben vodovod. Banska uprava je sedaj razpisala dobavo vodovodnih cevi in odobrila proračunski znesek 253.600 dinarjev.

c. Pobje pri kuhanju. Pri posestnici Katarini Majeričevi v St. Juriju pri Celju so fantje in dekleta kuhalili. Pri kuhanju so precej pili in je nastal prepri in pretep. V pretepu je dobil Rok Bele s kolom po glavi od nekega Voduška, Voduška pa je Bele z nožem zabodel dvakrat v hrbet. Bele ima prebito lobanjo in pretres možganov ter se zdravi v celjski bolnišnici, Vodušek pa je ostal v domači oskrbi.

c. Umrl je v mestnem zavetišču v Medlogu 74 letni občinski revež Matevž Turnšek rodom iz Tebarja.

c. Nesreča v rudniku. 29 letnega rudarja Ivana Mehleta iz Zavodnega pri Tebarju je v pečovniškem rudniku udaril jamski voziček in mu prizadel težke poškodbe po desnem kolku in desnem ramenu. Zdravi se v celjski bolnišnici.

c. Padec z drevesa. 35 letni Anton Podharski iz Dola pri Smarju je padel z drevesa in si zlomil levo ključnico. Prepeljali so ga v celjsko bolnišnico.

c. Kramarski in živinski sejem bo v četrtek, 12. t. m., na Tebarju pri Celju.

c. Ljudsko vseučilišče v Celju bo imelo redni občni zbor v ponedeljek, 9. t. m., ob 20. v risalnici deske meščanske šole z običajnim dnevnim redom.

c. Nov zvočni kino bodo danes zvečer otvorili v Zalcu.

c. Jutrišnji nogomet v Celju. Na Olimpijovem igrišču v Gaberju bo jutri ob 13. prvenstvena tekma mladín SK Olimpa in SK Jugoslavije, ob 14.10 prvenstvena tekma mladín SK Celja in Atletikov, ob 15.15 pa drugorazredna prvenstvena tekma med SK Štorami in SK Laškimi.

Ptuj

p. Pomen in težkoče sadne sušilnice v Haložah. Sv. Barbara v Haložah ima sadno sušilnico in kotel za pridobivanje marmelade. Za Halože, kjer je malo kruha, je ta pridobitev posebno koristna. Suho sadje je dobro nadomestilo kruha. Reven Haložan, ki posebno letos ne more spraviti v denar niti sadja niti vina, da bi se oskrbel s kruhom, bo vsaj imel rezerve »slivovega« kruha. Blagodatni sadnih sušilnic se Haložani zavedajo v polni meri. Sušilnico sedaj deluje noč in dan. Razumljivo je, da je tako sušenje in kuhanje marmelade zvezano s stroški. Čeprav ima vsak dostop do sušilnice, se je revnejši ne morejo posluževati. Vedeti je treba, da je za Haložane že kovač težki problem. In ničudno, da tudi malenkostne dajatve, brez katerih sušilnica ne bi mogla obstajati, predstavljajo za mnoge nepremostljive težkoče.

p. Sokolsko društvo Ptuj priredi v ponedeljek, 9. t. m., ob 20. uri v sokolski prosvetni dvorani v Mladiki, komemoracijo za blagopokojnim viteškim kraljem Aleksandrom I. Zedinteljem. Po komemoraciji bo članski sestanek, ki je obvezen za vse članstvo.

p. Zvočni kino Ptuj predvaja danes in jutri film »Medeni mesec«.

Javna dela

Gradbeno ministrstvo je letos izdalo za javna dela 306 milijonov din. S tem so izdelali in še gradijo 851 km na novo cest. Od tega odpade 157 km na cestah iz kamenitih kock, 146.5 km od cebetona, 205 km od asfaltnega betona, 94 km na ceste drugega sistema in 248 km na makadamske ceste. V Sloveniji gradi banovina moderno cesto od Bleda do Podvina, od Nakla skozi Kranj do Jeprce ter na cesti Maribor—Ljubljana, odsek Maribor—Fram. Cesta od Podvina do Nakla je že izdelana. Zgrajeno in v delu je mnogo cest v drugih

banovinah. Iz dajatev za javna dela je bilo v državi zgrajenih 12 mostov, gradnji pa je še 8 mostov v državi. Nadalje so bili zgrajeni štirje nadvozi, med drugim nadvoz v Žabnici nad železniško progo Ljubljana—Jesenice in nadvoz pri Naklem nad železniško progo Kranj—Trzin. Poleg tega so izdelali tudi moderna cestišča skozi mesta po vsej državi, med drugim tudi v Ljubljani in Mariboru. Za vsa ta dela je bilo doslej izplačanih iz kredita za javna dela 1 milijarda 487.840.289.19 din iz 4-milijardnega posojila in 45.624.068.03 din iz cestnega sklada.

o. Regulacija Mure. Te dni je banovina potrdila licitacijo za regulacijo notranje Mure med Petanjci in Veržajem. Preureditveni stroški znašajo 852.000 dinarjev.

o. Požar. Sinoči je izbruhnil požar pri posestniku J. Javorniku v Lokanji vasi pri Slovenski Bistrici. Škoda je precejšnja.

ZASTAVO MESTA LJUBLJANE PONESO V SPLIT
V Split je odpotoval predsednik ljubljanske mestne občine g. dr. Adlešič s člani mestne uprave. V jadranski ladje bodo ljubljanski župan na slovesen način izročili zastavo mesta Ljubljane norušilcu naše mornarice, ki nosi ime »Ljubljana«.

STAVKA V SPLITSKI LUKI
Že januarja so delodajalci v splitski luki odpovedali svojemu delavstvu kolektivno pogodbo. Zato je bilo opazati delavstvom v Splitu živahno mešanje. Te dni je bilo veliko zborovanje, na katerem so se odločili, da bodo stavkali. V Splitu so v stavko 500 luških delavcev. Odstali bodo posredovali.

NA SODIŠČU STRAŠI
V poslopju okrajnega sodišča v Istoku že dalje časa strašijo »vampirji«. Kakor kaže, se sodni sluga spravi v posteljo, nato v sodnih dvoranah tuliti in živati. Repot je tako močan, da se je sluga preiskal vse kote in na sodišču, to »duhove« ni našel. To se ponavlja večkrat za večerom. Zato je vso stvar zaupal sodnemu predstojniku, ki se sam prepiral, da nekaj na sodišču res ni v redu. Zato bodo na »vampirje« pačili in jih skušali izslediti.

seje in pospravlja gorični sad v znamenju klopotečevega glasu. Še teden in gorica bo osamela. Le viničarjeva družina gospodarske in socialne prilike slovenskega vaščana; šele potem bo vedel slovenski meščan pravilno ceniti vaščana. Marsikateri predsodek bo med njima odstranjen in šele takrat bomo lahko rekli: mesto in vas sta se zblížala.

Vez med vasjo in mestom naj se zaradi tega pojača v znamenju popolnega spoznanja, priznanja enakovrednosti in iskrene prijateljstva. Črt nadvrednosti meščana nad vaščanom naj se popolnoma opusti z zavestjo, da sta čuta spoznanja in pravičnosti človeka do človeka največja odlika razumnega zemljana.

S temi mislimi se pridružujem onim, ki bodo jutri prišli v slovenske gorice, z željo, da bodo moje besede našle v njih pravičen odziv.

Vladimir Kreft.

Maribor

Gradbena delavnost pobreške občine

Velika predmestna občina Pobrežje je letos razvijala izredno živahno gradbeno delavnost. V vseh njenih področjih na Pobrežju, Teznem, v Brezju, Dogošah in Zrkovcih so zelo mnogo gradili in občina je povsod popravljala ulice in ceste.

Pobreška občina je do 1. oktobra izdala skupno 98 gradbenih dovoljenj večinoma za nove stavbe in je bilo samo nekaj nadzidav in prizidav. V kraju Pobrežje je bilo letos izdanih 32 gradbenih dovoljenj. Občina je parcelirala večje komplekse. V petih primerih je izdala parcelacijska dovoljenja za 44 stavbenih parcel. Občina bo regulirala Sokolsko ul. Tako bo ta najlepša pobreška ulica 15 m široka. Preureditveni stroški znašajo okoli 10.000 dinarjev. Popravljen je tudi Massarykova ulica, pri čemer so porabili 15.000 dinarjev.

Na Teznem je pobreška občina letos izdala 16 gradbenih dovoljenj. Izvršila se je tudi parcelacija zemljišča, kjer je 8 stavbišč. Občina bo razširila Maistrovo ulico zlasti pred tezenskim postajališčem, kar je neoludno potrebno. Pričela so se tudi preureditvena dela v Vodnikov ul., ki pelje od Tržaške ceste pri mestnem vodovodu do nove Pinterjeve tovarne. Ker so stroški te preureditve preračuna-

ni na okoli 30.000 dinarjev, se bodo dela zaradi pomanjkanja kritja v letošnjem občinskem proračunu, nadaljevala še drugo leto.

V kmetskih krajih pobreške občine v Brezju, Dogošah in Zrkovcih je bilo tudi živahno gradbeno gibanje. Izdanih je bilo letos v navedenih krajih 29 gradbenih dovoljenj. Največ so gradili v Brezju, do čim je bilo opaziti v patriarhalnih Zrkovcih zastoji. S parcelacijo so na Brezju dobili 10 novih stavbišč. Občina je tam tudi temeljito popravila občinsko cesto, ki vodi iz Brezja mimo Pinterjeve smodnišnice v Bohovo. Stroški tega popravila so znašali 5000 dinarjev.

S tem je pobreška občina izčrpala svoj letošnji gradbeni program v splošno zadovoljstvo svojih občanov.

Pobreška občina je letos napravila tudi statistiko hiš in prebivalstva v vseh krajih, ki spadajo v njen delokrog. Po tej najnovejši statistiki ima kraj Pobrežje 839 hiš in 6.260 prebivalcev, Tezno 344 hiš in 2.756 prebivalcev, Devica Marija v Brezju 118 hiš in 610 prebivalcev, Zrkovci 49 hiš in 785 prebivalcev. Skupno ima pobreška občina 1.485 hiš in 10.837 prebivalcev ter je torej največja podeželska občina v Sloveniji.

obrtnih pravic so male trgovine in razne agenture. Med novimi obrtni ni posebnih panog. Mlin, izvošček, maserka, dimni-

z izredno dobro organizacijo tamkajšnjih grozdnih dnevnov, saj so prodali letos 193.000 kg grozdja. Letos so prodali kar 40.000 kg grozdja več kakor lani. V Mariboru so na letošnjem grozdnem tednu prodali 5000 kg grozdja. Povpraševanje je bilo v Mariboru veliko in so bile naše gospodinjice razočarane, ko ni bilo več najavljenega grozdja. Zveza gospodinj v Mariboru, ki je organizirala grozdnih teden, bi bila morala dobiti še nadaljnjih 5000 kg grozdja. Vse kaže, da bo treba mariborske grozdne tedne še bolj organizirati, da bodo v korist vinogradnikom in konsumentom.

m. Seja mestnega sveta je sklicana za četrtek ob 18. uri. Na dnevnem redu so važne komunalne zadeve.

m. Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč članom OUZD in njihovim upravičenim svojem v nedeljo ima zdravnik g. dr. Pogruje Stanko, Maribor, Tyrševa ulica št. 14-1.

m. Sokolsko društvo Maribor II. — Pobrežje poziva članstvo in naraščaj h komemoraciji za blagopokojnim kraljem Zediniteljem, ki bo v ponedeljek ob 20. v Sokolskem domu. Vabimo tudi druga društva.

Odeje. koe, pernice blazine vseh vrst kupite najceneje pri **OBNOVA**, F. NOVAK, MARIBOR Jurčičeva ul. 6 Glavni trg 1

m. Sv. maša—zadušnica starokatoliške cerkve za blagopokojnim kraljem Zediniteljem Aleksandrom bo v ponedeljek na dan pelletnice njegove smrti ob 9. uri v Narodnem domu.

m. Konj je odgriznil tri prste v Pesnici pri Mariboru 30 letnemu posestniku Stanku Kosu.

m. Vsi dijaki, roj. let. 1919 do 1923, ki želijo letos na odsluženje roka, naj se javijo v mestnem vojaškem uradu na Slovenskem trgu št. 11, soba št. 3. Dijaki, ki želijo letos odslužiti svoj rok pri zvezi koplovstvu (tudi oni s 6 razredi srednje šole), dobijo potrebne informacije istam. Pripominjamo, da je skrajni rok prijave 25. t. m.

m. Posodobitev za propagando obrambe mesta pred napadi iz zraka ima v ponedeljek ob 17. uri sejo na magistratu. Sklepi bodo o proračunu in propagandi.

m. Višji državni tožilec dr. Zorjan nastopil svoj redni dopust.

m. Za komisarija pri predstojništvu mariborske policije je napredoval g. Evgen Strm.

m. Neka tekstilna tovarna na Temni te dni odpustila 35 delavcev. Odpust utemeljuje s pomanjkanjem naročil.

m. Razburljiv prizor pri železniškem mostu. Včeraj smo pod tem naslovom poročali o tragičnem dogodku, katerega posledica bi bila skoraj postala smrtna mati dveh otrok. Le srečno naključje je jo rešilo. Prosto voljne smrti. Ker so se naša plemenita srca, ki sočustvujejo z ubogo materjo in bi ji hotela pomagati, naj se Maribor javi v našem uredništvu ali pa nam sporoči svoj naslov.

Foto Japelj

se preselil Gosposka 14-1

m. Upokojenci državnih železnice, sirote in njih rodinski člani in drugi, čajo, da oddajo v času od 8. oktobra do 20. novembra 1939 njihove legitimacije svrhu podaljšanja za leto 1940 v običajni prostoru postaje Maribor, odnosno Maribor—Studenec. Legitimacije se sprejemajo samo dopoldne od 8. do 12. ure.

m. Prihodnji teden bo prvo izdajo novega kola drž. razredne loterije. Če nima srečke, jo še lahko dobi v hiši sreče, bančni poslovalnici (Maribor, Gosposka ulica 25). Če določene in ne kupljene srečke naj se vrnejo čimprej, da bodo na razpolago za naslednjo, ki jih je vedno več!

m. Sokol Pobrežje priredi v nedeljo, t. m., družabni večer, združen s trgatvijo. Začetek ob 17. uri. Vabi uprava.

Prima sladek muškatelec toči gospod Jost pri Sv. Urbanu. Liter 10 din. Telji dobre kapljice prisrčno vabljajo.

Plesni zavod Pečnik začne 17. oktobra s poučevanjem plesa. Informacije trgovini muzikalij Oto Perz, Gosposka ul. 25.

Privatni glasbeni pouk. Leon Kolodvorska 4-1. levo.

Grič Oset, Vinska trgatev. Avtoritativna plesna šola Simončič.

Privatna plesna šola Simončič. Ritev začne tečaj v ponedeljek, 8. oktobra. Nadaljevalni tečaj v torek, 9. oktobra, ob 21. uri. Sezonske novosti: Park Parade, „Booms a Daisy“.

macije dnevno Gosposka 20-1.

Kino

Kino Esplanade. „Robin Hood“ naravnih barvah. Errol Flynn in Oliver de Havilland.

Grajski kino. Danes film iz sodobnega družabn. življenja „Po ovinkih do sreče“ Viktor Stahl, Lil Dagover.

Kino Union. Do vključno ponedeljka „Umor na farmi“, prvovrstni film s jega zapada.

Zvočni kino Pobrežje 7. in 8. oktobra. prekrasni film „Heidi“ s priljubljeno Shiley Temple. Oglejte si ta film.

Radio

Nedelja, 8. oktobra. Ljubljana: 8. Solistični koncert. 10. Naše pevke (plošče); 10.30. Nedeljski koncert RO; 11. Prenos otvoritve razstave Klub neodvisnih slov. likovnih umetnikov iz kopičevega paviljona; 12. Klavirski koncert; 13.20. Harmonika in citarske točke; 17. Kmetijska ura; 17.30. Domača obnove; 19.40. Razvoj slovenskega obrtništva; 20. Pesmi in veselje (plošče); 20.30. Ura strastne glasbe; 22.15. Vsakemu nekaj roklasične glasbe; 22.30. Instrumentalni koncert. — Rim: 21. R. Straussova opera „Elektra“. — Bruselj II: 20.45. Simfonični koncert. — Budimpešta: 17.10. Klavirski koncert; 23.20. Koncert ciganske glasbe.

Mariborsko gledališče. Sobota, 7. oktobra ob 20. „Necopričena ura“. Premiera.

Nedelja, 8. oktobra ob 20. „Celjski grofje“.

Nedelja, 8. oktobra ob 20. „Celjski grofje“.

Nedelja, 8. oktobra ob 20. „Celjski grofje“.

Nedelja, 8. oktobra ob 20. „Celjski grofje“.

Nedelja, 8. oktobra ob 20. „Celjski grofje“.

Nedelja, 8. oktobra ob 20. „Celjski grofje“.

Nedelja, 8. oktobra ob 20. „Celjski grofje“.

Nedelja, 8. oktobra ob 20. „Celjski grofje“.

Nedelja, 8. oktobra ob 20. „Celjski grofje“.

Nedelja, 8. oktobra ob 20. „Celjski grofje“.

Nedelja, 8. oktobra ob 20. „Celjski grofje“.

Nedelja, 8. oktobra ob 20. „Celjski grofje“.

Nedelja, 8. oktobra ob 20. „Celjski grofje“.

Zimski vozni red

Proga Kolodvor—Kasarna: Vozi zadnji redni avtobus od kolodvora ob 20. ter se vršita vožnji ob 20.15 in 20.30 samo ob sobotah, nedeljah in praznikih.

Proga Pobrežje: Odpade dnevno vožnja ob 16.40 iz Glavnega trga. Razen tega se podaljša proga do Marije Brezje in vsi vozovi, ki so do sedaj vozili do Vrazove ulice, vozijo v bodoče do Marije Brezje.

Proga Tezno: Odpade ob sobotah, nedeljah in praznikih vožnja ob 19.52 iz Glavnega trga.

Proga Sv. Peter: Jutranji avtobus vozi iz Maribora samo do 31. oktobra, ob nedeljah zvečer pa vozi avtobus iz Maribora pol ure prej, t. j. ob 17.30.

Proga Sv. Martina: Spremeni se večerna vožnja ob nedeljah in praznikih, tako da odhaja avtobus eno uro prej kakor do sedaj, t. j. iz Maribora ob 18. in od Sv. Martina ob 19.

Proga Radvanje—Pekre: Odpade zadnja nedeljska tura z odhodom ob 20. z Glavnega trga in povratkom iz Pekar ob 20.37.

Proga Maribor—Ljutomer ima največjo spremembo. Od ponedeljka dalje vozi namreč avtobus ob delavnikih iz Ljutomera ob 11.15 dopoldne proti Mariboru in ne več ob 18. Dnevno vozi avtobus iz Maribora že ob 5.45 in ne šele ob 6. Pač pa ostane vožnja iz Ljutomera proti Mariboru ob nedeljah in praznikih nespremenjena, torej odhaja ob nedeljah in praznikih avtobus iz Ljutomera šele zvečer ob 18. in ne ob 11.15, kakor ob delavnikih.

Vse ostalo je nespremenjeno.

RAZŠIRITEV MAISTROVE ULICE NA TEZNEM

Majstrova ulica od Ptujске ceste do tezenskega postajališča je pretesna. Promet na postajališču je vedno večji in je zlasti ob sobotah in nedeljah naval v tej ulici zelo velik. Zato se je pokazala potreba po razširitvi. Na obeh straneh te ulice so vrtovi, ki bi v tem primeru morali odpasti. Prav tako je v naporju mala hišica za Marinovo trgovino, ker se bo tudi na tem kraju ulica razširila. Pobreška občina je uvidela potrebo razširitve te ulice in bo pripravila vse potrebne načrte ter pričela pogajanja s tamkajšnjimi posestniki za odstop zemljišča.

OBRATNO GIBANJE V MARIBORU

Pretekli mesec je bil zaradi evropskih dogodkov za vse panoge našega gospodarstva zelo kritičen. V zastoju je bila in je še naša trgovina, trpela je naša obmejna obrt in tudi industrija ni bilo prizanešeno. Zelo jasno pa se vidi usoden položaj preteklega meseca iz statistike o obrtnem gibanju v Mariboru.

Pretekli mesec je tukajšnji mestni obrtni referent zbrisal na prošnjo 17 obrtnih pravic. V istem času pa je bilo na novo podeljenih samo 11 obrtnih pravic. Najbolj so poslabšanje občutili mariborske gostilne. Opuščenih je bilo septembra pet gostiln, na novo pa se je ustanovila samo ena. Na drugem mestu glede izbrisa

Vsak je svoje sreče kovač!

V kratkem se prične 39. kolo Drž. razr. loterije, ko bo zopet razdeljenih nič manj kot osem premij in 42.000 dobitkov v skupni vrednosti

65 milijonov dinarjev

Prvo žrebanje bo 14. oktobra t. l.

Nove srečke se dobe v naši hiši sreče in glavni kolekturi bančni poslovalnici

BEZJAK

v Mariboru
Gosposka ul. 25
Telefon št. 20-97

Cela srečka stane din 200.—, polovica din 100.— in četrtinka din 50.—.

Bezjakove srečke so že marsikomu prinesle novo življenjsko srečo, kakor nam to kaže naslednja statistika nekaterih do sedaj izžrebanih premij in dobitkov:

Premije:

Din	2.008.000	srečka št.	68.326
"	1.002.000	"	59.971
"	301.000	"	85.526
"	200.000	"	34.210

Dobitki:

din	100.000	srečka št.	4.638
"	100.000	"	7.336
"	100.000	"	77.664
"	100.000	"	77.696
"	100.000	"	86.831
"	100.000	"	86.834
"	80.000	"	97.039
"	60.000	"	83.519
"	50.000	"	19.306
"	50.000	"	88.152

kar in podobno so obrti, ki so bile sept. v Mariboru na novo ustanovljene.

IZVOZ NAŠIH SVEŽIH SLIV JE PRI-NESEL VELIK DOHODEK

Te dni se je končal naš izvoz svežih sliv v Nemčijo. Sedaj izvažamo tja samo še slive za žganjekuho in za predelavo v pekmez. Kljub slabim razmeram smo letos izvozili 2000 vagonov svežih sliv. Od tega je šlo 1500 vagonov v Nemčijo, ostane pa v Švico, Češko moravski protektorat in okoli 40 vagonov v Poljsko. Trgovina s svežimi slivami je bila letos zelo dobičkanosna. Pri enem vagonu so izvozniki zaslužili 10.000 dinarjev.

NAFTA SE JE PODRAŽILA

Trgovci s tekočimi gorivi javljajo, da so morali povišati cene plinskemu olju (nafti); to pa zato, ker je kartel podražil nafto za 20 par pri kilogramu. Odslej bo cena nafte 4.10 za liter in 4.50 za kilogram.

V MARIBORU 5000, V ZAGREBU 193.000 KILOGRAMOV GROZDJJA

Letos so skoraj v vseh mestih vinorodnih pokrajin organizirali grozdne dneve ali tedne. Zagrebčani se hvalijo

m. Tatvina denarja. Obratovodji Stefanu Hercogu iz Smetanove ulice 46 je nekdo ukradel 500 dinarjev.

m. Zastrupil se je z veronalom 25 letni Josip D. iz Stritarjeve ulice 33. Poklicani reševalci so obupanca prepeljali v bolnišnico. Vzrok poskušnega samomora ni znan.

Med. univ. dr. Stana Leban-Klemenc

specialistka za otroške bolezni
ordinira od 9.—12. in 2.—4. ure Meljska c. 1/1.

m. Komemoracija za blagopokojnim viteškim kraljem Aleksandrom I. Zediniteljem prirede mariborska sokolska društva in sokolska župa v ponedeljek, 9. t. m., ob 8. uri zvečer v veliki dvorani Sokolskega doma. Udeležba strogo obvezna za vse članstvo in naraščaj. Vabljeni tudi ostale narodne organizacije in vse narodno občinstvo. — Zdravo.

Nemška pilotka odletela

Pet minut pred 13. uro je včeraj odletela s tezenskega letališča znana nemška letalka Elly Rosenmeyer-Beinhorn. Namesto v Bukarešto se je vrnila v Berlin. Svoj prvotni načrt je letalka spremenila zaradi nepovoljnih vremenskih prilik. Njen spremljevalec berlinski trgovec Sönnig se je že v četrtek odpeljal z brzovlakom v Romunijo. Elly Rosenmeyerjevo je pripeljal na tezensko letališče s svojim avtomobilom g. Rudi Lotz v družbi g. Stomschegga. Vsi trije so se podali

v letališko gostilno Plohl na kosilo. Nato se je letalka vrnila k svojemu že pripravljenu letalu. Pri odletu in carine, ki so niki obmejne policije in formalnosti. Navzven je bil tudi podpredsednik mariborskega Aerokluba g. Papov. Preden sta se odletela letalka v aeroplan sta se sedla Lotz in Stomschegg od nje prisrčno pozdravila. G. Lotz ji je izročil tudi lep sopletoletela proti Nemčiji.

Pozor, občinstvo!

GRAJSKI KINO predvaja, radi velikega uspeha, v nedeljo ob pol 11. uri predp., matinejo: Emil Zola „Vest človeštva“ pri znižanih cenah.

ŽELEZO JE POVSOD

REDKI SO BOGATI RUDNIKI

VAŽNE SO PRIMES!

OSLOVANI SMO TUDI BOGATI

brodovia pred izstrelki sovražnih topov.

IN IZGLEDI VOJSKUJOČIH SE DRŽAV?

IŠČEJO SE NADOMESTKI

Mrtvo mesto pod ognjeniško lavo

ODKOPAVANJE ISLANDSKIH POMPEJEV, KJER SO ŽE V SIVI DAVNINI ŽIVELI ISLANDCI

mo streha, dočim so kameniti zidovi popolnoma nedotaknjeni. Nedotaknjeno je tudi vse pohištvo, od posteljnine do kolvrata in statev. Na nekem drugem mestu so pa našli arheologi kipe in predmete, ki izvirajo iz najstarejše islandske zgodovine, na katero je ohranjen spomin samo še v pravljicah. To dokazuje, da so na Islandu, čeprav je tako visoko na severu, da na njem niti drevje več ne uspeva, živeli ljudje že v sivi davнинi.

Različnost sile hormonov

Za hormone in posamezne žleze je značilno, da delujejo zase ali vzajemno ali da druga pri treh trikrat toliko itd., kar dá pri vseh skupaj nič manj kakor 14.348.907 načinov. Ker pa izloča vsaka žleza po več hormonov, je dejansko to število še dosti večje. Tako je na primer znano o možganski hipofizi (privesku), da je naravnost tovarna hormonov.

Domače živali v nekdanjem zdravilstvu

Vol, krava, koza, ovca, mačka in pes so bili nekdanj zelo čislani v zdravilstvu

Domače živali so tvorile nekdanj podla-
go za lekarniški pravilnik. Bilo je mnogo
načinov pripravljanja zdravil, pri kate-
rih so poleg rastlinstva igralo prvenstve-
no vlogo domače živali in do katerih so
imeli ljudje polno zaupanje.

Mačka in pes

sta prva, ki sta v tem pogledu prišla v poštev. Še ko je bilo splošno mnenje, da je diš-mačka strupen in povzročja sušico in hiranje, so se posluževali njegove krvi, kožuha, glave in blata.

Mast rezanega mačka

je bila na glasu za lajšanje protina in driske. Kri iz žile »izpod njegovega repa« je bila čislana kot glavno zdravilo proti padavici. Prah glave mačke (samice) so vpihali trikrat na dan v oči bolne na belih pegah. Maček, živ odrin z odrezano glavo, uporabljen še topel, je pregnal bolečine v bokih. Njegovo blato, pomešano z gorčico in kisom, je bilo čislano sredstvo v primerih plešavosti.

Vneto so zagovarjali uspešnost zdravljenja ohromelosti na ta način, da so

chromele ude pomakali v vodo, kjer se je kuhal pes.

Od domačih psov so si pustili lizati čire ali tvore. Pasjo lobanjo so zmleli v prah, ki naj bi posušil velike odprte rane; norci so dobivali za južino pečeno ali kuhane pasje možgane... Zagotavljali so, da proti jetiki ni boljšega zdravila kot

pasja mast, namazana na kruh.

Pasja koža, položena na ugriz ali pik je odpravila bolečine. Njegovo blato, ki je bilo zelo iskano, je sušilo tvore, iz vlekle vodo vođenično bolnim, odstranjevalo bradavice, ustavljalo grižo in izguho krvi. Pasji zobje, zdrobljeni v prašo lajšali rast prvih zob pri otrocih...

Tudi druge domače živali so bile na tem polju lepo zastopane.

1 Kravje blato so priporočali proti bo
2 leznim v grlu, bulam in vnetju prsnice

Brzina krvi

Če hočemo spoznati življenjska dogajanja v telesu in zdraviti bolnike, moramo vedeti, s kakšno bržino kroži kri v žilah. To je uspelo izmeriti sedaj prav točno s pomočjo umnih priprav. Takšne meritve so delali pred kratkim na medicinski vsehiliški kliniki v Lipskem z 22 poskusnimi osebami.

Pri teh poskusih so uporabljali zelo močno svetlo, 800-vatno žarnico, ki so jo hladili z vodo in s katero so obsevali prst. Na drugi strani prsta je bila za rdeče žarke občutljiva svetlobna stanica, ki je bila zvezana s filmom. Istočasno so beležili dihanje s pnevmotahografom. Za rdečo barvo občutljiva stanica kaže spremembo v sestavi in barvi krvi v opazovanem telesnem udu.

Medtem ko sta obe pripravi v obratu, vbrizgane poskusni osebi hitro intravenozno 2 do 5 cm enoodstotne raztopine metilenskega modrila. Na tekočem filmu se zaznamujeta začetek in konec injekcije. Potem je videti zelo razločno kako dospe metilensko modrilo v prst.

Na isti način beležijo svetlobno propustnost ušesa le z razliko da zadostuje tu dosti slabotnejše svetlo, 30-vatna žarnica. Tako je mogoče izmeriti čas krvnega obtoka iz žile preko desne strani srca pljuč in preko leve strani srca do poljubne točke na obodu telesa, po drugi strani pa čas obtoka od pljučnih kapilark do iste točke.

Pri štirinajstih poskusnih osebah starejšega in mlajšega letnika so ugotovili sledeče povprečne številke: od pljuč do ušesa rabi kri 4 sekunde, od pljuč do roke 17,2 sekunde, od ušesa do roke 8,2 sekunde.

Da bi dohnali, ali se brzina obtoka v visoki starosti spremeni, so izvršili meritve še z 8 osebam med 70. in 80. letom. Tu so se pokazali bistveno daljši časi: od pljuč do ušesa traja pot krvi 6,2 sekunde, od pljuč do roke 23,2 sekunde, od ušesa do roke 17,9 sekunde. To manjšo brzino krvi v visoki starosti razlagamo lahko s tem, da se v starosti aorta in velike odvodnice razširijo ter istočasno tudi podaljšajo.

OKAMENEL ČASNIK

Pred nekoliko desetletji je neki rudar iz Manfelda v Nemčiji pustil v Hermanovem rovu prečitan časnik. Ležal je tako, da je kapljala nanj z apnencem nasičena voda in je papir obdala siga. Ščasoma je časnik postal okamenina, vendar je siga tako čista, da je še vedno mogoče razločiti črke. To nenavadno okamenino je dobil sedaj ob priliki 70-letnice življenja v dar znani nemški arheolog Adolf Spengler.

»Vidiš, to je že petič, ko jo rešujem!«

Ženski kotiček

Skozi kuhinjo prihaja zadovoljstvo v hišo

Na drug način bi se lahko rekli, da ljubezen gre skozi želodec. Dobesedno ravno ne, ker potem bi nas po nesrečni ljubezni hudo zvijali želodčni krči. Preveč napačna pa gornja trditev vendarle ne bo, ker nezadovoljen želodec še nikdar ni ustvarjal dobrega razpoloženja, katero je pač za vsestransko srečo v zakonu le velikega pomena. Zakonsko življenje je lahko podobno devetm nebesom, lahko se pa izpremeni tudi v pravi peklo. Čeprav ne vedno, vendar mnogo-krat odloča o tem žena, ali naravnost povedano — njena kuha.

Mož pride utrujen, radi morebitnih neprijetnosti v službi tudi razdražen, v prvi vrsti pa lačen domov. Prijazen sprejem in pravočasno pripravljena večerja, ki je lahko skromna, toda okusno servirana, mu bosta v utrujenosti in razvedrilo. Dobil bo utis, da čeprav mu vse drugo v življenju nagaja, ima vsaj doma prijeten kotiček. Zato je treba razumeti moža, ki spričo neuzitne večerje, vzame klobuk in odide iskat večerjo in razvedrilo dru-

gam. V gostilnah in kavarnah najde stare znanke, in zopet se privadi večernemu pohajkovanju, ki ga je bil vajen v samskih dneh. Med njim in ženo pa se pojavijo prvi prepiri, ki pogosto izpremenijo zakonsko življenje v pravi peklo.

Točno in okusno kuhati je prava umetnost, v kateri bi morala biti dekleta, ki se podajajo na težavno pot zakonskega življenja, vsaj malo pripravljene. Tudi iz skromnih sredstev se da skuhati okusno kosilo, če jih dobi v roke za gospodinjstvo sposobna ženska. Najpreprostejšemu kosilu je treba posvetiti isto pozornost, kakor najsijajnejši pojedini. Dobro skuhana in okusno servirana večerja, čeprav pripravljena iz skromnih sredstev, bo žela večji uspeh, nego še tako draga večerja, ki je pripravljena mimogrede, površno in neokusno.

Zato bi morala dekleta pač pred poroko premisliti, ali so za poklic gospodinjne sposobne ali ne. Ni vse zlato, kar se sveti — in zakonski poklic ne tako enostaven, kakor izgleda.

Lepi in nelepi nohti

Nohti so prav posebno poglavje v negovanju ženske zunanosti. Kakor obleke, čevlji, frizure, obrvi in trepalnice, spreminjajo tudi nohti svojo modo. Včasih so moderni kratki, včasih dolgi, enkrat špičasti, drugič okrogli, sedaj rožnati, potem zopet temnordeči, da, včasih celo zeleni ali slično. Muhavost gospe mode ne pusti niti nohtov pri miru.

Z dolžino in barvo pa jim še ne damo potreben utis negovanosti. Pravilno negovani nohti morajo biti v prvi vrsti nad vse čisti. Nič ni ogabnejšega in utis površnosti vzbujajočega, kakor nohti, ki so sicer polakirani, pod lakom pa umazani in neurejeni. Biti morajo vsi enako dolgi, nikakor pa ne predolgi, dovolj zakroženi, ker preveč špičasti nohti nas

spominjajo na nekatere živali, a razen tega res negovani. Kožica mora biti lepo obrezana, toda previdno, da ne bo izgledala, kakor bi imel naše roke v delu mesar. Negovana pa mora biti tudi celotna roka, ker le potem so nohti z njo v neki skladnosti. Lakirani nohti na negovani ali celo umazani roki, nas spominjajo na cigana, ki obuje lakaste čevlje.

Kaj pa barva laka? Na mnogih nohtih so bile preizkušene že vse vrste barvastih lakov, toda prišli smo do zaključka, da je najokusnejša bledorožasta barva, ki je najbližja naravni barvi nohtov. Vse mogoče temne barve vzbujajo utis neprirodnosti in so za kolkčkej z okusom obdarjenega človeka silno neokusni.

Živali v stanovanju

Človek, kot ljubitelj živali, je vsekakor simpatičen in prijetnejši od onega, ki ob vsaki priliki izkazuje nad živalmi svojo surovost. Toda vsaka stvar, torej tudi ljubezen do živali, ima neke meje. V tem pa nekateri ljudje radi zelo pretiravajo. Med te ljudi pa spadajo v večjem številu ženske, predvsem one, ki nimajo večje družine ali s kakšnim drugim opravkom izpolnjenega dnevnega časa.

Jasno je, da ne bomo pustili živali, katero smatramo za svojo lastnino, na cesti ali pred zaprtimi vratmi. Toda s tem še ni rečeno, da lahko postane naša mačka ali naš pes neomejen gospodar celega stanovanja. To bi bilo mogoče (seveda ako prezremo vsa razmišljanja o higieni) človeku, ki se je popolnoma odtegnil od vsega sveta in ne prestopi nikoli praga

njegovega stanovanja tuja noga. Kdor pa od časa do časa dobiva goste, jih v svojem stanovanju tudi pogosti ali prenoči, mora ločiti bivališče živali od človeškega bivališča. Kdor obožuje te svoje male stanovalce, marsičesa ne vidi, kar pa takoj opazi tujec. Kako neprijetno je, če ponudi prijateljici ali znanici, ki te obišče, prostor na divanu, s katerega se je pred njenimi očmi zvalil tvoj pes, ali pa ji serviraš čaj na mizi, na katere blesteči plošči se razločno vidijo mačje stopinje. Naravnost odvratno lahko postane tvojemu gostu, če vidi, kako se po postelji, na kateri bo prenočil, spreha in košati mačka. Tebe to ne moti, ker imaš svoje živali rada in si jih navajena, marsikateremu gostu pa lahko postane to skrajno zoperno in bo podvomil o celotni

snagi tvojega stanovanja.

Živali naj imajo določen prostor in naj bodo primerno vzgojene, če ne, jih rajši ne imej.

Gojenje asparagusov

Izmed vseh sobnih rastlin je menda asparagus najbolj razširjen in priljubljen. Vedno je zelen, vedno lep, a nege ne potrebuje toliko, kakor mnoge druge rastline. Seveda, tako neobčutljiv pa zopet ni, kakor bi si marsikdo mislil. Doselej mu je bilo dobro. Postavili smo ga kratkoma na vrt, balkon ali odprto okno, kjer se je lepo razrastle. Še kratek čas, in nastopilo bo slabo, hladno vreme in prvi mrz. Asparaguse bo treba spraviti v stanovanje. Dobro je, če jim pred tem spremimo zemljo — po potrebi tudi lonček. V sobi jim ne menjajmo vsakih par dni prostor. To rastlini škoduje. Ne spravljajmo jih v sobe, kjer se pozimi preveč kuri, upoštevajmo pa vsekakor, da je sobni zrak vedno suh in skrbimo, da dobi rastlina vedno dovolj vlage, a tudi svežega zraka. Srednje velik asparagus v kurjeni sobi potrebuje dnevno dve do tri skodelice prestane vode.

Če asparagusov ne negujemo, postanejo grdi in nam napravljajo s svojimi odmirajočimi listki samo nesnago.

Kuhinja

Minestra juha. V kozico deni 2 žlici presnega masla ali kake dobre masti, lahko tudi od pečenke. V isti zarumeni nekoliko drobno zrezane čebule, prideni še drobno sesekljane zelenega peteršilja in eno veliko, ali dve majhni glavici na rezance zrezanega, poparjenega ohrovtu. Ko si malo premešala, prideni še osminko litra opranega riža ter zalij z 2 1/2 l juhe. Dodaš lahko tudi telečji priželj, drobovino od piščancev, ostanke od pečenke, kar pa na rezance zreži. To naj vre še pol ure; potem deni juho s parmezanom na mizo.

Oblečen kapun. Podrgni dobro s soljo osnaženega kapuna in ga deni v kozico ali lonec, prilij par žlic vode, dobro pokrij in pari počasi, da se popolnoma zmehča, pa da vendar ostane bel. Nato ga razreži in postavi na toplo. Potem pretlači skozi sito 7 ali 8 pečenih ali kuhanih, še vročih krompirjev, tem primešaj 4 cela jajca, 10 dkg presnega masla, 1/4 l prav dobre kisle smetane in potrebno sol. Nato dobro namaži s presnim maslom dolgi krožnik, položi nanj razrezanega kapuna, da je kakor cel, zakrij ga s krompirjem ter ga lepo rumeno zapeci v pečici. Pečene ga daj ali samega ali s solato na mizo, seveda na istem krožniku, na katerem se je peklo. Namesto kapuna vzameš lahko kokoš in ravnaš z njo ravno tako.

Kartijola kot solata. Skuhaj kartijolo v slani vodi, v kateri naj se tudi ohladi. Nato jo potresi z belim poprom ter oblij z oljem in kisom.

Omaka pljučne pečenke. Deni v kozico žlico masti, par kosčkov prekajene slanice in korenja, zelene, peteršilja, čebule in na drobno sesekljane goveje ali kake druge kosti. Ko se dobro prepraži, potresi z 2 žlicama moke, zalij z juho, prilij žlico kisa; prideni še vršček timeza, listič lorberja, malo celega popra, limonove lupine in malo muškatovega orečka. Pusti, da nekaj časa vre; precedi potem v drugo kozico ter prideni še 2 žlici kisle smetane in žličico Maggijeve dišave. Ko spet zavre, je gotova.

Breskova omaka. Olupi 7—8 breskev, vzemi iz njih koščice, breskve pa deni v lonec. dodaj malo sladkorja, vode in malo vina ter jih skuha. Naredi prežganje kakor za druge

KARIN HARDT (Ufa)

Filmska zvezdnica Ufe Karin Hardt bo igrala v novem Ufinem filmu "Polje sonce, Erika" eno izmed glavnih vlog. Film bo režiral Rolf Hansen, poleg Karin Hardtve pa bosta nastopila še Paul Klinger in Rudolf Platte.

omake, deni noter krljičke in tečnice, kateri so se kuhali, zalij, če je treba z malo in vodo ter prideni malo soli in sladkorja, če treba. Ko se skuha, daj posebej k mizi na mizo.

Rezancevi krapci in rozički. Napravi fuzance iz 1/2 l moke, 2 jajc, malo vode in malo soli. V kavni smetani ali mleku v koščkom sladkorja in par zrn soli. Namaži na mokro desko prst nadebelo, hladne razreži s krapovim modelčkom v kape, povaljaj iste v jajcu in drobtinah, na desko in postavi v stran. K izrezkom mešaj 1 jajce in stresi testo na desko, potisi z drobtinami, povaljaj z rokami in upodobi rozičke. Potem ocvri krape in rozičke v maslu ali masti ter jih daj z vaniljevim sladkorjem potresene s sladko solato na mizo.

Praktični nasveti

Kako spoznaš, če je mleko mešano z vodo? 1. Kani kaljico mleka na nohet. Če ostane kapljica cela, je mleko pristno, če pa razpade, je mleko mešano. — 2. Vtakni v mleko iglo. Če obvisi mleko na igli, ko jo potegneš iz njega, je mešano; če pa ne obvisi nič mleka, je pristno.

Mušje odpadke iz poslačenih okvirjev. Zimo, če zmešamo enake dele vode in splošno ter v tej zmesi namočimo košček blaga in z njim nesnago zlahka zbrisemo. — Steklo in druge predmete lahko osnažimo mušji odpadkov z zmesjo enega dela amoniaka in dveh delov vode.

Obledele obleke se deloma lahko prav dobro osvežijo. Modro, vijoličasto in zeleno volneno blago, ki je izgubilo barvo, obesi na nekaj tednov v temen prostor, lahko v najtemnejši kot omare. Barva se bo povrnila skoro popolnoma. Blago, ki ima madeže ali fisto, ki se ne sveti več, razprostri na desko za likanje in ga podrgni z gobo ali s črno volneno krpo, ki si jo namočila v salmiakovo vodo (tri dele salmiaka na deset delov vode). Ko se blago posuši, postane zopet popolnoma lepo, kakor novo. — Svetlomodro blago, čeprav je obnošeno ali obledelo od sonca, prav lahko zopet osvežiš, ako ga obesi na bro opereš v vodi, v katero si kanila nekaj kapljic deteljne soli (Kleesalz), in sicer tak, da dobi voda kisel okus; akoravno je deteljna sol strupena, vendar ti ne bo nič škodilo, če vodo pokušiš. Ko si oprala obleko, jo obesi in ko je že skoro suha, jo zlikaj narobe.

H. de Vere-Stacpoole

USODNA LJUBEZEN MORNARJA ERICSSONA

ROMAN

34

Vprašanje je bilo Gudmundssonu ljub povod, da mu je začel pripovedovati zgodbo o svojih preglavicah.

»Niti besedice ni dejala, dokler nisva stopila na krov „Ceresa“ in so dvignili sidro, in tedaj mi pove take stvari in čaka, da me je imela v pasti.«

»Tja,« je menil Stefansson, »pri ženskah nikoli ne vemo, pri čem smo; toda vsekakor je tole čudno — ali sta se mogoče poprej kaj pričkala?«

»Pričkala — ah, ne; o čem pa bi se naj pričkala?«

»Tja,« pravi Stefansson, »če se nista pričkala in ti je nenadoma prišla s tem na dan, potem se lahko zastrupiš nad gotovostjo, da je tu vmes neki drugi možki.«

»Neki drugi možki?«

»Da, nekdo drugi, ki stoji za njo. In zdaj ti bom kot prijatelj nekaj zaupal. Jonas Magnus je bil vendar pri meni, ko se je bil vrnil; in ko sem mu povedal o švalini zaroki s teboj, mu je šlo to močno k srcu, to je bilo močno videti:

zdi se mi, da jo ima sam rad.«

»Tisti ribič!«

»Končno je pa vendarle njen sorodnik.«

»Ta ne bo,« pravi Gudmundsson, ki se mu je nenadoma nekaj posvetilo.

»Morebiti, morebiti tudi ne,« pravi Stefansson. »Kdo pa naj bi bil drugi?«

Gudmundsson, ki je doslej za vse krivil samo Švalo, je začel slutiti resnico.

Ericsson, mož, ki se mu je postavil po robu, ki ga je preliščil, da mu je najel hišo, ki si je najel Surssona, ki ga je prekanil s petrolejem, ki je imel takšno peklenko srečo z lovom — Ericsson mu je ukradel Švalo. Vedel je, da sta bila skupaj na ledeniku, vedel je, da sta dobra prijatelja, in privrkat se mu je posvetilo, da že Ericssonova zunanost priteguje pozornost vsake žene.

Do tega trenutka je gledal v Ericssonu samo nekega ribiča, ki se preživlja z delom svojih rok. Misel, da bi Švalo vrgla oči po nekem ribiču, se mu je zdelala neumna.

Kolkor bolj je premišljeval, toliko bolj je bil prepričan, da tiči tukaj resnica. Poslovil se je od notarja in se vrnil v hotel.

Ko je hodil po Reykjavíku, so se njegove misli mudile mnogo bolj pri Ericssonu kakor pri Švali. Začutil ga je nenadoma kot zlo silo nad seboj.

Šel je v bar in si naročil žganja, in ko je sedel sam pri mizi in srkal pijačo, je preudarjal stvar z vseh strani.

Čutil je, da se mora postaviti z Ericssonom na isto višino, če noče, da se boj že vnaprej odloči za njegovega nasprotnika. In premišljeval je, kaj bi ukrenil, da bi v tej borbi zmagal. Bil je praznoveren kakor vsi Islandci, in po kratkem preudarku se je odločil, da obišče neko znano vedeževalko.

Stara, visoka žena ga je takoj prepoznala. Bil je večkrat pri njej, in takoj ji je začel pripovedovati, kaj ga je pripeljalo k njej: Govoril je s tisto odkritostjo kakor govoril bolni zdravniku, šamo da ni imenoval nobenega imena in je imenoval Ericssona »moža, ki je prišel v Skarsstöd, da bi me ježil.« Švalo pa dekletu, o kateri sem vam že pravil.

Ko je utihnil, je tudi vedeževalka dolgo molčala. Gudmundssonu se je zdelo, kakor da ne ve, kaj naj reče, ali pa da

moče reči, kar se ji je iz njegovih besed zazdelo.

Potem je nenadoma začela. »Doslej ste imeli povsod uspeh, zdaj pa je prišel nekdo, ki se vam je zoprotstavil.«

»To je mož, ki govorim o njem,« pravi Gudmundsson.

»No, tega moža se vam ni treba bati?«

»Ali bo zapustil Skarsstöd?«

»Tega ne vem, toda vaših namenov ne bo križal.«

»In dekletu?«

»Tega dekleta vi ne boste nikoli poročili!«

»In ona — ali bo ona njega poročila?«

»Poročila ga bo, toda otroka iz tega zakona ne bo.«

»Mož mojih namenov ne bo križal — ali mi veste povedati, kaj naj storim?«

»Prav ničesar ne morete storiti, Olof, fur Gudmundsson, vi pojdete na veliko potovanje.«

»To je res,« meni on, »grem v Leitiko.«

»O, mnogo delj.«

»Tudi to je res, ko končam s svojimi posli v Leiki, grem v Kopenhagen.«

»Še delj pojdete, kakor do Kopenhag-
gna.«

(Dalej)

Sah

Z olimpiade v Buenos Airesu

V viharju današnjih dni je šla velika šahovska olimpiada v Buenos Airesu mimo javnosti. Sah se je moral umakniti. Drogdi so pričeli obsipavati ljudi z drugimi zanimivostmi in pričakovanji. Šahovske poteze so prešle s šahovnic na bojne polane ter v diplomatske kabinete. V življenju med narodi in kontinenti so nastajale močnejše.

U Buenos Airesa je bilo le težko dobiti vesti o poteku olimpiade; vsi kabli so bili

raseni za važnejše zadeve, posvetovale med kontinenti so tekla o usodi sveta, o vojni in miru, o novi šahovski partiji. Po prvem »krvavem zaletu«, ki je veljal republiko Poljsko življenje vsaj začasno, so se ljudje novega stanja polagoma priredili. Kaj potem, če moraš na ulico s pisnjo masko? Življenje je vendar tako in ko živo srebro se razliva dalje, gori, zdaj doli. Svet in ljudje pač izginevajo z različnimi temperaturami. Kabli iz zamorja so nekoliko bolj prozorni. Tudi nekaj ladij se je pretolklo skopadla je bila dogodek, ki ga prvi vojni zalet ni mogel pokopati. Polagoma prihajajo med šahiste, ki si ne dajo kar tako vzeti svojega mira, četudi grmijo to-povi, podrobnejša poročila in partije iz Buenos Airesa, pa tudi drobne dogodiv-nice niti ne morejo izogniti. Zahtevna so zlasti poročila, ki pravijo, kako so se šahisti zadržali ob izbruhu

nove svetovne vojne. Posamezne reprezentance so se že iz formalnih razlogov morale »vojno« opredeliti. Najtežje stališče sta seveda imeli Poljska in Nemčija, ob njiju pa še Francija in Anglija. Slednja se je takoj odzvala mobilizacijskemu pozivu ter s prvo ladjo krenila v domovino, ne da bi čakala konca svetovne šahovske bitke.

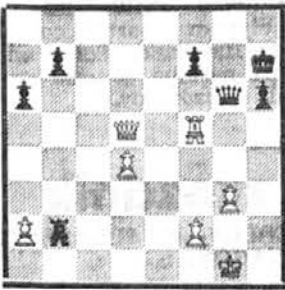
Poljska in Nemčija sta bitko nadaljevali na nož. Do predzadnjega kola je vodila Poljska, nato pa je Nemčija s pol točke odločila bitko in osvojila zlati pokal Hamilton-Russella. To je bilo nekaj dni pred porazom Poljske — usodno znamenje! Tako je namreč končala finalna borba. Če pa seštejemo vse točke, tudi one iz predskupinskega tekmovanja, je izid olimpiade naslednji: 1. Poljska 53 in pol točke, 2. Nemčija 52, 3.—4. Argentina in Češko-Moravska 50 in pol itd. Vsekakor zadoščen.

S te perspektive je zanimivo tudi srečanje Francije in Nemčije. Skupna borba je sicer dala samo remis, toda dramatična je bila borba med vodjo nemške reprezentance nemškim prvakom Erichom Elis-kasesom in vodjo francoskega moštva svetovnim prvakom dr. Aleksejem Aljehinom. Elis-kases je imel silno delikatno nalogo: po ideologiji svoje rase biti vsepovsod na vsem svetu prvi. Zgradil je trdno obrambno pozicijo, izza katere bi v trenutku nasprotnikove slabosti planil na nasprotnika. Dr. Aljehin, ta pofrancozenci Rus, ki mu ni bilo mar osi Moskva—Berlin, pa je napadal s topniškim ognjem, s katerim je iskal v Elis-kasesovi obrambi vsaj eno občutljivo točko. Na videz nepremagljiv zid velikega Nemca je pokazal mikroskopsko bolečo točko. Vsak bi je ne našel. Toda velikemu Aljehinu je bila dovolj, prodrl je in nasprotna partija se je zrušila. Proti koncu partije so celo sicer tako vzdržni nevtalci precej sušljali o Siegfriedovi obrambni črti, ki jo je postavil Elis-kases proti Aljehinu in v kateri je Aljehin s so-koljim očesom odkril ranljivo točko. Pol-jaki, tužni sicer nad svojo usodo, so se komaj opazno muzali. Elis-kases pa je men-dal zapadel v mrko premišljevanje o mi-tološki krivici, ko je tisti nesrečni listič padel na Siegfriedova pleča, ki so postala ranljiva, kar je potem zahrbtno izra-bila krvi željna Krimhilda. Sicer pa naj-partija sama pokaže našemu zvestemu bralcu-šahistu, kako je dr. Aljehin izred-no spretno odkril ranljivo Siegfriedovo točko.

180. Caro—Kann

Beli: dr. Aljehin (Francija)
Črni: Elis-kases (Nemčija)

1. e4, e6; 2. d4, d5; 3. exd5, exd5; 4. e4 (najostrejša varianta, ki jo je vpeljal sam dr. Aljehin); 5. f6; 6. Sc3, e6; (črni si sicer zapre belega lovca, vendar pa je njegova pozicija trdna in ji je težko priti do živega); 6. Sf3, Le7; 7. exd5, Sxd5; 8. Lb5+, Ld7; 9. Lxd7, Sbd7; 10. Sxd5, exd5; 11. Db3!, Sb6; 12. 0—0, 0—0; 13. Lf4, Ld6; 14. Lxd6, Dxd6; 15. Tfe1, Tac8; 16. Tac1, h6 (črna neprijetno teži tlak na b7, pa tudi konj ne stoji najbolje. Igra bi moral poenostaviti z zamenjavo stolpov); 17. Se5, Te7; 18. g3, Tfe8; 19. Txe7, Txe7 (nekoliko boljši je Dxc7); 20. Db5!, Sd7 (še vedno je bil čas za poenostavitev igre 20. Te7 in f6); 21. Sxd7, Txd7; 22. Te8+, Kh7; 23. h4, a6 (izguba tempa, ki je prav za prav zarodek poraza, občutljiva Siegfriedova točka. Po 23. h5 in nato g6 je imel črni remis); 24. De2, Td8; 25. Te7, Td7; 26. Te5, g6; 27. h5!! Df6; 28. De3, Td6 (črni izgubi kmeta); 29. Db3, Tb6; 30. hxg6, Dxg6 (na fxg6 bi črni po 31. Dxd5 kmalu podlegel); 31. Dxd5, Txb2; 32. Tf5! (glej diagram! — Beli stoji odlično. Naravnost presenetljivo je, kako je znal dr. A. pričarati iz tako poenostavljene središnice zmagovito pozicijo, ko je vendar remis stalno visel v zraku); Tb5 (črni se odloči za izgubo kmeta, na 32. Kg7 bi namreč sledilo 33. De5+ in Tf6); 33. Txf7+, Kg8; 34. Tf6+, Txd5; 35. Txd6+, Kh7; 36. Tb6, Txd4; 37. Txb7+, Kg8; 38. Tb6, Ta4; 39. Txb6, Txa2 (črni je po zamenjavi dam vlekel same prisilne poteze); 40. Kg2, a5; 41. Ta6, a4; 42. Ta7, a3; 43. g4, Kf8; 44. g5, Kg8; 45. Kg3, Ta1; 46. Kg4, Tgt+; 47. Kf5, Tg2; 48. f4, a2; 49. Kf6 in črni preda.

(Glose K. Opočensky v »Českom Slovu«)
Pa ne le v tej partiji, dr. Aljehin je na olimpiadi sploh igral odlično. Dr. Tartakower je dejal: »Aljehin igra tako, kakor mora igrati svetovni prvak!« Kljub temu pa je Francija dosegla samo 10. mesto. Dr. Aljehin je pač imel v moštvu »šibko tovarišijo«, sam pa vsega ni zmogel.

65 LET STARE VŽIGALICE

V nekdanji tovarni za vžigalice v Klattovu na Češkem, ki že od leta 1883. ne deluje, so našli sedaj na nekem suhem

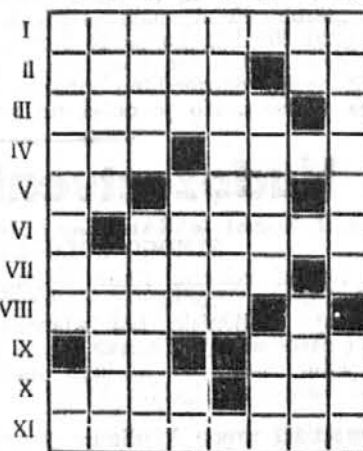
podstrešnem mestu tri vreče vžigalic, starih sedaj tako že 65 let. Te vžigalice so žveplenke, kakršne smo v prejšnjih časih poznali tudi pri nas, a so zlasti po vojni popolnoma izginile. Nekaj zavojev teh starih vžigalic, ki pa so še vedno uporabljive, je dobil mestni muzej v Klattovu.

EGIPT ZMANJSUJE PRODUKCIJO BOMBAŽA

Vrhovni poljedelski svet v Egiptu je sklenil skrajšati pridelavo bombaža za eno tretjino, povečati pa posetve pšenice in drugega žita. Poljedelski minister spominja v svoji naredbi na izkušnje iz svetovne vojne, ko so ogromne zaloge bombaža ostale neprodane. To je po vojni privedlo do močnega padca cen bombaža.

Križanka št. 48

1 2 3 4 5 6 7 8

Besede pomenijo:

Vodoravno: I. grško bojišče; II. hunski vladar; pesnitev; III. žensko ime; IV. žensko ime; azijska država; V. oblika pomožnega glagola; zaimek; VI. moško ime; VII. Novačanova drama; VIII. grška črka; IX. narobe zaimek; žensko ime; X. azijska država; poljska rastlina; XI. mesto v Jugoslaviji.

Navpično: 1. mesto v Jugoslaviji; kvarta; 2. evropska prestolnica; stara Ljubljana; 3. okeane; strokovnjak za vina; 4. mesto v Južni Tirolski; star slovanski knez; polovica mane; 5. dopoldanska predstava; 6. prijeten vonj; ima vsak človek; 7. nikalnica; kača; 8. evropsko gorovje; če.

Pomenki z mladino

Stanko Pahlč. Tokrat je izšla Tvoja »Peta jesen«, kakor vidiš. Prav je, da sta se Ti in Vladko Kos spopadla tega usodnega dne in napisala »Večernika za mladino«. Tvoje spomine na dogodek pred petimi leti. Kakor si gotovo opazil se je zadnji tiskarski škrat spravil nad tvoje ime ter ga spremenil v Poliča. Oglasi se šel — Jelka Meško, Misli, da si že docela pozabila na »Večernik za mladino«. Spis, ki si ga poslala, priča, da si gotovo te dni prisostvovala vprizoritvi Cankarjevega »Hlapca Jerneja in njegove gledališča. Prav je če se mladina zamisli nad besedami velikega slovenskega tvorca besede ter si postavi vprašanje, kaj je Cankar hotel s svojim delom.

Domač roentgenski aparat

Vzemite dva kartona, lahko tudi dve dopisnici, in napravite v njih sredini 4 mm veliko luknjo. Nato poščite kokošje pero, mu izrežite robove ter prilpite ostanek čez luknjo, na kar prilpite na prvi karton drugi karton. Če gledate skozi luknjo kartona skozi list peresa, tako pa proti žarnici, pred katero ste dali roko, boste lahko opazili v roki vse okostje.

Enačba

Vladko Kos

(a — b) + (c — d) + (e — f) = x
a = tavam; b = saje; c = japonsko pristanišče;
d = žuželka; e = zora; f = svetovno znano kopališče;
x = način vojskovanja.

Križanka

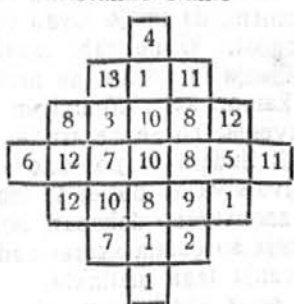
Vodoravno: 1.

poljedelsko orodje; 5. prevozno sredstvo ali pogonska priprava; 6. sočivje (obratnica!); 7. cerkveni dostojanstvenik; 9. vprašalnica (stara); 10. medmet; 11. zlodej.

Navpično: 1. domača žival; 2. suha zemlja; 3. soba; 4. ploščinska mera; 7. kraj na deželi; 8. neumen (narobe!).

Stevilnica

Stanko Pahlč

Ključ:

5 9 1 4 3 8 sportno orodje
11 6 2 del drevesa
10 8 3 13 12 kovina
13 8 7 prirodna tvorba

Rešitev križanke

Vodoravno: 1. Soča; 4. ko; 5. ep; 6. osebe; 8. Luter; 9. leda; 10. karat. Navpično: 1. soseda; 2. čebula; 7. apel; 4. korak; 7. eter.

Rešitev računa

315 : 275 = 86.625

»Večernik«

za mladino

Leto 1

Maribor, 8. oktobra 1939

Štev. 40

9. oktober

VLADKO KOS

Spomini pred dušo hitijo mi davni, obnem srce mi drhteče ječi, kot zaječalo pred petimi leti je v rani, ki nikdar zaceljena ni.

Zastave turobno v vetru viharjo, zvonovi prežalostne pesmi pojo, po gorah je burja, po morjih viharji nad nami pa sivo jesensko nebo...

Kaj res je? Začudene vidim obraze. Bolest je na ustih, a v dušah je krik. Iz src pa se gnev proti nebu dviguje: mar res je postal naš kralj Mučenik?

Za bratstvo, svobodo, za ceno lubezni, za mir in edinstvo prelita je kri! Ni njega, ki v Oplencu mirno počiva, le duh je, ki nas še krepkeje bodri.

Peta jesen

Pahlč Stanko

Pet let, pet dolgih let je minilo od tiste hladne in mrke jeseni, ko so po vsej naši domovini in onkraj meja zazvonili zvonovi in zavihrale črne zastave ter nam razodele vest, da so nam ugrabili najhrabrejšega vladarja.

Mrtvi kralj se je vrnil z vsem žalostnim veličastjem v svojo domovi-

no, kjer je našel svoj zadnji dom. Množice so oblegale veličastne katedralke po mestih, koder se je poslednjič ustavljen. Kakor črna, zlovesča kača se je vil mrtvaški vlak po dolinah naše domovine, ko je v osrčje Šumadije nesel naš največji, žal mrtvi zaklad — našega vladarja.

Usodna jesen je minila. Vnovič so vijolice vzevetele po bregih in vse je bilo tako kot nekdanj, a v srcih nam je ževala rana. Iz te rane pa nam je zrasla beseda, mogočna beseda, ki jo je naš vladar izrekel v poslednjih hipih svojega dragocenega življenja, beseda: »Čuvajte Jugoslavijo«.

To njegovo največjo zapoved bomo spoštovali, ker hočemo, da postane naša Jugoslavija krepka država, kjer se bo vsem dobro godilo.

Kalif in siromak

(Pripovedka.)

Slavni kalif Harun al Rašid se je preoblekel neki dan v navadnega meščana ter se odpravil v bagdadsko okolico, da bi videl, kako živi njegovo ljudstvo. Kalifa je spremljal na poti samo njegov vezir Cafer, ki je bil prav tako preoblečen.

Ko sta tako prišla med nizke hiše bagdadskega predmestja, sta naletela na nekega starca, ki je prekopal vrt. Kalif se je ustavil pred njim ter ga vprašal:

— Kaj delaš, starček?

Film

„Robin Hood“ - angliški kraljevič Marko

Ameriško filmsko podjetje Warner Bros. je izdelalo s filmom „Robin Hood“ monumentalno zgodovinsko delo, ki ga je ves

ameriški tisk proglasil za enega izmed največjih sodobnih filmov. Film je stal preko 2 milijona dinarjev, ter je kot tak najdražji film, kar so jih kdaj izdelali. Snov za film je vzeta iz dobe križarskih vojn, torej iz dobe, ki je bila že tolikokrat obdelana v zgodovinskih romanih. „Robin Hood“ nam prikazuje življenje pred 800 leti, ko so se Normani vladali nad Anglijo ter z ognjem in mečem dušili vsako osvobodilno gibanje saksonskega ljudstva. Ko je odšel na križarsko

vojsko iz Anglije kralj Rihard Levjesrčni (Ian Kunter), se je polastil vlade njegov brat princ John (Claude Reins), ki je vladal zelo nasilno. Saksonci so imeli takrat samo enega neustrašenega borca za svobodo, sira Robina Loeleyskega „Robina Hooda“ (Errol Flynn), ki se je boril proti nasilnemu princu Johnu ter njegovim milencem. Vsa ta napeta borba se odigra v filmu neverjetno napeto, naglo

ter dramatično. Flynnovo partnerico igra v filmu Olivia de Havilland. Poleg omenjenih igralcev pa nastopa še cela vrsta slavni ameriški zvezdniki.

Hudožestvenik - filmski zvezdnik

SLAVNI RUSKI KARAKTERNI IGRALEC VLADIMIR SOKOLOV JE SEL SKOZI STROGO SOLO JAPONSKE IGRAJKE HANAKOVE

V novem velikem filmu letošnje ameriške filmske produkcije v „Juarezu“, ki prikazuje življenjski boj znanega mehiškega osvoboditelja Juareza, ki ga bo igral Paul Muni, bo nastopil tudi slavni ruski karakterni igralec Vladimir Sokolov.

Umetniški vzpon Vladimira Sokolova se je začel takrat, ko je prišel k Reinhardt. Talent mladega igralca Sokolova je spoznal že Stanislavski, v čigar gledališki skupini je Sokolov nekaj časa nastopal, pa tudi Tairov v Berlinu je imel o njem najlepše mnenje. Vendar je mogel Sokolov razviti vse svoje talente šele pod večšo Reinhardtovo režisersko roko. Ko je bil pozneje Reinhardt angažiran pri ameriškem filmskem podjetju Warner Bros, se je začel takoj brigati za to, da bi angažiral tudi Sokolova. Do danes so ga snimali v dveh večjih filmih: v „Gospodarju vojne“ in v „Juarezu“.

Sokolov igra vloge v ruščini, nemščini, angleščini in v francoščini. Prvikrat se je

pojavil na deskah v neki manjši vlogi pri Stanislavskem, zatem pa je dve leti sodeloval v igralni skupini z veliko japonsko igralco Hanakovo. Nastopal sicer ni, vendar pa se je mnogo naučil. Kajti japonski igralci ne živijo kakor navadni smrtniki: ti so v prvi vrsti — igralci. Strogo se morajo držati že tisočletja starih igralških predpisov. Ne smejo živeti kakor navadni ljudje, ne jesti in ne stanovati kakor navadni ljudje. Vse njihovo življenje je urejeno po ustaljenih zakonih predpisih, ki imajo namen napraviti iz vernih Talijinih služabnikov — velike igralce. Vsako gledališko skupino upravlja poseben „mojster“, ki je tudi odgovoren za vsa dela gledaliških igralcev. „Mojster“ lahko postane igralec šele po dolgotrajnem igranju. V japonskih igrah je vsak gib in vsaka najmanjša mimična niansa določena že po prastarih pravilih igralške tradicije. Če odkrije igralec po dolgotrajnem igranju kakšno novo nianso, ki jo občinstvo in „mojster“ sprejmeta, postane

igralec „mojster“. Sokolov seveda ni mogel nastopiti v gledališki skupini slavne japonske igralke, ki je skozi dve leti navduševala Moskvo, vendar pa je živel z gledališko skupino ter se uril v vseh njih vajah, ki so jih opravljali igralci — za

okrepitev telesa, duše ter za končnico. Pozneje je Sokolov izjavil, da verjame, da bi dosegel tako kariero ne bi kdaj živel s skupino japonske igralke Hanakove.

Prvi večji jugoslovanski film

Vkljub temu da imamo pri nas dobre igralce in ugodno ozadje v pokrajini za velike filme, se pri nas še sploh ni začelo z resnejšim in sistematičnim filmskim delom. Pač pa so prihajale in še prihajajo tuje filmske družbe, ki snimajo pri nas svoje filme. Zato bo treba sčasoma resno misliti na organizacijo domače filmske produkcije, ki bo imela pač dovolj snovi iz preteklosti itd.

Te dni se je vrnil iz Berlina v Zagreb znani jugoslovanski filmski igralec Svetislav Petrović, ki bo pripravil vse potrebno za snemanje velikega jugoslovanskega filma, pri katerem bodo sodelovali izključno samo naši igralci in naše igralke. Film bo posnet v dveh verzijah: v nemški in v hrvatski. Glavno moško vlogo bo igral Svetislav Petrović sam.

Finančna stran filma je docela zasigu-

rana, kar je na vsak način veliko. Film bo posnet deloma v Zagrebu, deloma pa po ostalih naših mestih in pokrajinah, kor v Bosni in Dalmaciji. Vsekakor bo posneto pri nas okoli 80 odstotkov filma, ostalo pa bodo posneli v berlinskih ljehih.

Ta prvi večji jugoslovanski film bo režiral Ufin režiser Večeslav Turžanski, bo navezal stike s hrvatskimi igralci, književniki, s pomočjo katerih bo bil motiv za film ter igralce, ki bodo prvič nastopili pred filmsko kamero.

Nesporno je, da bo film v precej meri podprl zanimanje za našo pokrajino. Sploh se Svetislav Petrović v tujini že leta zavzema, da bi vzbudil čim več zanimanje za našo pokrajino. — Film bodo začeli snemati okrog 20. oktobra.

Laurel in Hardy (MGM)

Svetovno znana mojstra smeja Stan Laurel in Oliver Hardy prideta prihodnji teden tudi v Maribor. Videli ju bomo v

filmu „Stanlio in Olio v Alpah“. Film prepoln zdravega hvmorja.

Ptice so se odselile na jug

Vsako jesen zapuščajo naše kraje ptice selilke ter odletavajo v skupinah na jug. Marsikateri izmed otrok pa tudi izmed odraslih se takrat večkrat vpraša, kako najdejo ptice vedno najkrajšo pot, kamor se selijo. Podobno je z golobom pismonošem. Če ga zaprejo v kletko ter ga odnesejo v nad sto kilometrov oddaljen kraj, vedno se bo vrnil v svoje prvotno gnezdo. Tudi psi in mačke se vrnejo k hišam, čeprav jih odnesejo daleč v stran od njih.

To posebnost živalstva, da se lahko orientira, ter najde vedno pravo in najkrajšo pot, imenujemo instinkt; kar pomeni, da imajo živali posebno sposobnost, ki ne rabi nikakšnega razmišljanja in znanja, da pridejo na kraj, kamor žele. Mnogi in mnogi znanstveniki so se že trudili, da bi razložili ljudem to posebno sposobnost živalstva ali doslej še tega niso mogli znanstveno dokazati. Njih raziskovanja so ostala skoraj vedno pri potrjevanju tega instinkta.

Ker se z živalstvom ni mogoče

meniti, ljudje opazujejo njih gibanje ter si jih točno zapisujejo. Tako so prišli do premnogih zanimivih odključkov, ki vsi izpričujejo, da je ta instinkt pri poedinih vrstah živalstva neverjetno močno razvit. Tako živijo jegulje tam nekje v morjih okoli južne Amerike, ikre pa ležejo po evropskih jezerih in rekah. Ko pride čas drstenja, odpotujejo jegulje v velikih množinah na pot preko Oceana. Kaj jih sili na tako dolgo pot? Nastane pa še eno prav tako zanimivo vprašanje. Ko se mlade jegulje izložejo v naših vodah, odpotujejo v velikih množinah preko Oceana na kraje, odkoder so prišli njih roditelji. Kako bi si razložili to potovanje mladih jegulj?

Neki učenjak pravi sledeče: Nekoli pred mnogimi tisočletji, sta bili Amerika in Evropa blizu druga druga. Nastala pa je svetovna katastrofa, ki je začela kontinenta oddaljevati. Kontinenta sta se oddaljevala zelo počasi, komaj nekaj metrov na leto. Jegulje so vedno hodile od kontinenta na kontinent, ter potujejo še danes. Skozi stoletja se je ta navada pretvorila v instinkt, ki ga jegulje ne bodo nikoli izgubile.

Navada ali instinkt se torej prenaša iz rodu v rod ter ostaja v ritnem mozgu. Podobno je potlej tudi pri pticah selilkah.

Ena šolska.

Učitelj: Dragi moj Kopriva, tvoja naloga je znova napačna. Do danes sem ti marsikaj spregledal, zdaj pa že vidim, da bo treba poklicati očeta in mu povedati, kako je s tvojimi nalogami.

Dijak: Tako bi tudi jaz rekel. Naj drugič bolj odpre oči, ko bo delal naloge.

— Zakaj sprašuješ, če vidiš, mu je hladno odgovoril starec.

— Koliko pa zaslužiš na dan?

— Štiri denarje, je dejal starček.

— Malo je to, je vzkliknil kalif. Kako pa moreš živeti s temi štirimi denarji?

— Nič lažjega. S prvim denarjem poplačujem dolg, drugega spravljam za bodoča leta, za tretjega kupujem kruh, četrtega pa mečem v vodo.

— Slišal sem, kar si povedal, vendar pa ne razumem, kaj si hotel z besedami povedati.

— To je zelo enostavno, je izjavil starec. Prvi denar, ki ga dajem za dolg, gre za zdrževanje matere, drugi denar za sina, s tretjim denarjem se preživljam, s četrtnim, ki ga mečem v vodo, pa živim hčerko, ki bo odšla v tujo hišo, kjer bo delala. Ali si me razumel?

— Sem, je odgovoril kalif in zapovedal starcu, da mora odslej delati v njegovem vrtu.

— A kdo si ti? ga je vprašal starec.

— Kalif sem.

Starec je padel pred kalifa na kolena in rekel:

— Tvoj vrt je za nas vse, ki živimo, premajhen. Komaj Alahov vrt je tako velik, da bi mogli vsi v njem delati. Hvala!

— Modre so tvoje besede, starček, mu je odgovoril kalif. Vsak dan jih boš ponavljal vezirju, da mu boš izbil neumno prepričanje, o moji neomejeni moči.

— Vezir je namršil obrvi, vendar ni rekel besede. Starec pa je postal Cafarov svetovalec.

Smešnice

Po ovinkih

Vnuk: Za rojstni dan ti bom kupil novo pipo.

Dedek: Ni treba, sinko; saj imam pipo.

Vnuk: Nimaš je, ker sem jo razbil.

Tudi strah nekaj velja.

Profesor dijaku, ki se ni naučil naloge:

Kaj je tvoj oče?

— Boksar.

— Sedi, za dobro bo že!

meli, vi usodovci.

Le pogledj jih, obraze pogledj, kako so si podobni. Za las, saj vem, za las. Ena sama maska. Ljudje se smejo, pod masko pa se pači obraz. Človek, daj vendar usodi še levo lice, ko te je udarila po desnem. Ponudi usodi še prsi, ko ti je razbičala hrbet. Počakaj, da ti bo mož s strogim obrazom, z naočniki in s šopom ključev pokazal vrata. Potlej pojdi. Kako in kam? Vrag vedi? Samo zdaj, na zimo, veš? Nu, o pomladi se lahko zopet oglasiš. Ha, ha, pozimi še mi kruha nimamo, pa bi ga vam dajali? Ha — ha! Na cesti je kamen, poberi

Velika kaznilnica

Jelka Meško

»Ali jih odpro, ali jih ne odpro?« Krdelo mož in žena čaka pred mostovžem, njih oči pa so uprte v hrastova in z rjastim železom okovana vrata. Da, to so bila vrata kaznilnice. To so tisti ljudje, ki imajo kakor usnje dlan, ki se smejo soncu in ki zro nate z udrtimi očmi, z nezadovoljnimi obrazi. Koga čakate, sužnji svojega dela, kaznienci velike, bele ceste. Pripognite vendar hrbet, da vam ga usoda razbiča. Vi pa potlej hvalite in častite usodo, ste razu-

Zanimivosti

Gospa in gospod Molotov

Življenje popularnega zakonskega para Ide in Vjatlava Molotova

Poleg Josefa Stalina je v današnji Rusiji ena najpomembnejših oseb komisar zunanjih zadev Vjatlav Mihajlov. Molotov. Ob strani mu stoji izredno delavna žena gospa Ida Molotova, bivša upravnica kozmetičnega trsta in sedanji komisar za ribarstvo.

Elegantna gospa Ida, ki nikdar ne nosi klobuka

Zakonski par Molotov je v Sovjetski Rusiji silno popularna dvojica. Oba prilagata skupno na seje glavnega sovjetskega odbora. Dočim so ostali komisari

oblečeni »demokratično«, se gospod in gospa Molotov odlikujeta po svoji meščanski eleganci. Gospa Ida, čeprav je bila nekoč na čelu kozmetičnega trsta, se danes ne uporablja nobenega lepote sredstva. Pač pa se gospa Ida zelo rada lepo oblači, po najnovejši pariški modi ter vzbuja v moskovskih družabnih krogih veliko pozornost. Značilno za gospo Ida je, da nikdar ne nosi klobuka, pač pa ima vedno lepo negovane lase in je skrbno počesana. Gospa Ida zelo rada mnogo potuje. Na svojih potovanjih zlasti skrbno opazuje ljudi raznih narodov, med njimi še prav posebno ženske.

Porazna sodba o ženah nekaterih evropskih narodov

Ko se je pred tremi leti vrnila s potovanja po Evropi, je glede evropskega časnika dala moskovskim časnika izjavo: »Angležinje imajo grde in so zelo neokusno oblečene. Nemke so grde, debele in težke. Francozinje imajo na obrazu lario iz šminke. Španjolke so zlimane s pudra, dočim so Italijanke antipatične.«

Vsak dan 15 ur dela

Gospa Ida je znana po svoji izredni marljivosti. Dnevno dela najmanj 15 ur. Svoje delo opravlja z neverjetno naglico. V vlaku, v avtomobilu in celo v letalu ima vedno s seboj tipkarico, ki ji diktira. Gospa Molotova je izurjena pilotinja in letala v skakanju s padalom.

Najbolje politično informirana žena

Gospa Ida je ena izmed politično najbolj informiranih žen v Rusiji ter v tem pogledu celo prekaša mnoge vidne ruske politike. Njej ne uidejo niti take informacije, ki prav nič ne spadajo v kompetenco njenega ministrstva. Stalin ji je zaradi tega večkrat hudomušno dejal, da je nekoliko preveč informirana.

Strastna prisluskovalka ljudskega mnjenja

Kot žena-komisar je gospa Ida tudi članica tajne policije. Zato igra v sovjetskem vladu zelo vidno vlogo. Ker redko opazeno pomeša kjer koli med ljudi in med množico ter prisluhne, kaj množica prav za prav govori o sovjetski vladi. Ta svoj posel opravlja gospa Ida naravnost članom. Stalin ji je zaradi tega pred nedavnim ponudil vodstvo organizacije GPU v zapadnih državah, kar pa je gospa Ida odklonila.

Zakon, sklenjen s filmsko brzino

Zakon med gospo Ida in gospodom Vjatlavom Molotovom je bil sklenjen s pravcato filmsko brzino. Vse zakonske ceremonije so trajale tri minute. Komisar

Molotov se je vrnil z neke politične konference, takratna gospodična Ida pa z nekega zborovanja. Koj nato sta bila sklenila zakon. Že naslednjega dne je gospa Ida odšla na inšpekcijsko potovanje k Črnemu morju, dočim je komisar Molotov odpotoval v Leningrad.

Od glasbe do politike, Leninovega tajnika in Stalinovega namestnika

Komisar Molotov ima za seboj precej burno življenje, ki je teklo v boljših krogih. Izhaja iz družine veletrgovcev. Njegov stric Aleksander Nikolajevič-Skrjabin je bil znan ruski glasbenik. V svoji mladosti je Molotov živel pri stricu, ki ga je zelo navdušil za glasbo. Molotov se je hotel popolnoma posvetiti glasbi. Čim pa je prišel na univerzo, je zapadel v družbo mladih in fanatičnih politikov. Naredil je križ čez glasbo in se ves posvetil socializmu. Precej časa se je potepal križem po Rusiji in proučeval razmere, v katerih je živelo rusko ljudstvo. Nekega dne ga je pri tem delu srečal Lenin in ga postavil čez nekaj tednov za svojega osebnega tajnika. Politična kariera Molotova se je naglo vzpenjala in tako stoji danes Molotov poleg Stalina na čelu velikega sovjetskega imperija.

Kravata — največja slabost komisarja Molotova

Po svojih navadah in nagnjenjih je Mo-

lotov take narave, da bi bil v Angliji gotovo postal lord ali pa eden izmed najodličnejših gentlemenov. Molotov je vedno lepo in okusno oblečen. Nosi očala. Njegova največja slabost so lepe kravate. Pravijo, da ima Molotov celo skladišče kravat in jih za vsako priliko tudi večkrat na dan menja. V nekaterih moskovskih krogih to Molotovo ponašanje zelo žolčno kritizirajo.

Napadalen šahist in skromen zasebnik

Poleg Stalina je Molotov danes najtrdnjši stebel stranke. On je intimen prijatelj Stalina in tudi njegov namestnik. Kljub veliki zaposlenosti v politiki pa najde Molotov vedno dovolj časa za umetnost. Silno rad poseja gledališče, zlasti opero, in obiskuje razne umetniške prireditve. Kot dober politik in diplomat je Molotov tudi odličen šahist. Rad v prostem času sede za šahovnico in napadalno igra s svojimi nasprotniki. V zasebnem življenju pa velja, kar se tiče jedade in pijače ter stanovanjskih udobnosti za precej skromnega človeka. Stanovanje zakonskega para Molotovih tvori sicer pet sob, vendar pa ima gospa Ida eno samo služkinjo. Komisar Molotov je znan tudi po tem, da sploh ne ljubi tehnike, se zelo redko nasmehne ter je izredno redkobeseden.

Novo življenje v „Dolini smrti“

GEJZIRI POGONSKA SILA ZA NAJVEČJO ITALIJANSKO ELEKTRARNO

V »Dolini smrti« v Lacerelu pri Toskani v Italiji gradijo veliko električno podjetje. Za pogon te edinstvene električne centrale bodo uporabili 300 prirodnih in umetnih gejzirov. Paro, ki s silnim šumom izhaja iz zemlje, bodo speljali v ogromne turbine, kjer se bo proizvajala električna sila. Na ta način bodo v gorovju srednje Italije postavili največjo italijansko električno centralo.

Gejzire so odkrili pred približno 100 leti. Na površini 35 kv. kilometrov so italijanski inženirji odkrili 286 takšnih »parnih vrelec«, ki so proizvajali 1.200.000 kilovatnih ur električnega toka. S to električno energijo so nedavno elektrificirali železniško progo Piza—Rim. V

ogromnih turbinskih napravah proizvajajo sedaj Italijani mesečno 32 milijonov kilovatnih ur električnega toka. S paro iz gejzirov prihranijo mesečno 500 ton premoga. V tem gigantskem podjetju je zaposlenih okoli 2000 delavcev in nameščencev. V krajih, ki so se še do nedavnega smatrali za najnevarnejše na svetu, je sedaj cvetoče podjetje.

Zanimivo je iskanje novih parnih vrelec. Večkrat kopljejo celo leto, dokler najdejo v globini 300 m vulkanskega ozemlja nov gejzirski vrelc. Pri prodoru pare iz zemlje morajo biti delavci zelo previdni, ker bi jih sicer pritisk raztrgal. Nato se vrelc 14 dni čisti, nakar napeljejo paro v že omenjene turbine.

Lepota za drag denar

ŽENSKA NIČEMURNOST JE ENA IZMED NAJRENTABILNEJŠIH PANOG NA SVETU

Pisati o ženski ničemurnosti, bi pomenilo z vedri nositi vodo v morje. Na splošno sicer velja, da so ženske ničemurnosti silno draga zadeva. Izražene v številkah so vsekakor zanimive. V Angliji izdajo žene samo v frizerskih salonih letno nad 170 milijonov funt šterlingov, od tega skoraj tretjino za ondulacijo. Za kozmetična in lepote sredstva izdajo Angležinje letno 55 milijonov fun-

tov, kar pomeni dvakrat več nego znašajo skupni stroški za avtomobilske vožnje ali pa za tobak. V USA je ženska lepota še nekoliko dražja. Tu izdajo ženske dnevno 5 milijonov dolarjev za lepote sredstva. Za ondulacijo in frizure izdajo Američanke letno 150 milijonov dolarjev, 20 milijonov dolarjev samo za barvanje las.

V HAREMU

»Da, tu je tvoji mož — kdo tam?«

Pariz v bivši svetovni vojni

Parizani se niso bali letalskih bomb, pač pa »Debele Berte«

V svetovni vojni je Pariz zelo hitro doživel prvi zračni napad. Prva nemška bomba je padla na Pariz 30. avgusta 1. 1914, toda ni eksplodirala. Naslednjega dne so Nemci vrgli drugo bombo, ki je eksplodirala v neki trgovini pohištva. Nato so Nemci skoraj vsak dan bombardirali francosko prestolnico. Računajo, da je padlo v svetovni vojni na Pariz okoli 400 nemških bomb. v predmestju pa 800.

Bombe od 4 do 300 kg

Prve bombe niso bile težke. One iz leta 1914, ki je poškodovala cerkev Notre Dame v Parizu, je tehtala samo 4 kg. Pozneje pa so Nemci bombardirali Pariz z vedno težjimi bombami. Leta 1915 so metali iz zeppelinov na francosko prestolnico že 60 do 100 kg težke bombe. Pred zaključkom svetovne vojne pa so ti eks-

plozivi tehtali že okoli 300 kg.

S svečami v rokah v varne kleti

Zanimivo je, da v svetovni vojni ni padla na Pariz niti ena bomba s strupenimi plini. Zato ljudje ob znaku za zračni napad niso bežali v zaklonišča s plinskimi maskami na glavi, marveč so s svečami v rokah hiteli v kleti.

Bombe so v Parizu za časa svetovne vojne ubile 200 ljudi, 600 pa težje ranile. Kljub temu pa so nekateri zračni napadi bili prav katastrofalni. Še danes se najstarejši Parizani spominjajo strahovite panike ob priliki bombardiranja neke pariške podzemne železnice.

Veliki petek divjanja »Debele Berte«

Največjo paniko je povzročil zračni napad 23. marca 1918 zjutraj. Po alarmu so

se vse kleti napolnile z ljudmi. Pred nekim kioskom je bilo ubitih sedem Parižanov. Neki stražnik je našel velik kos eksploziva, ki so ga spravili na policijsko prefekturo. Tam so ga preiskali in ugotovili, da to ni bil del bombe, pač pa del topovskega izstrelka. Nemci so bili takrat še 100 km pred Parizom. Strokovnjaki so se čudili, da obstaja top s tako ogromnim izstrelkom. Parizani so ta top proglasili za »Debelo Berto«. Krogel iz »Berte« so se Parizani mnogo bolj bali kakor bomb. Pred zračnim napadom so bili obveščeni in so se lahko skrili, pred nemško »Debelo Berto« pa niso bili nikoli varni. »Debela Berta« je pokozila 900 oseb, 200 Parižanov pa je bilo na mestu ubitih. Še mnogim je dobro v spominu oni veliki petek, ko je »Debela Berta« v neki pariški cerkvi usmrtila 150 vernikov, cerkev pa porušila.

Obramba

pred tanki

V bivši svetovni vojni je bilo najhujše ofenzivno sredstvo topništvo, zlasti težko, ki se je pojavilo proti koncu vojne. Z njim so s fronte lahko streljali daleč v sovražno zaledje, celo na oddaljenost do 100 km. Tudi v sedanji vojni ni mogoče odrekati topništvu velike vloge, vendar pa je podoba, da bodo igrala v tej vojni največjo vlogo motorizirana sredstva, tanki in motorizirane čete.

Poglavitno sredstvo obrambe proti tankom, motoriziranim odredom in oklopnim kolonom je v spretno izkoriščanje samega terena. Uspešno obrambo proti oklopnim odredom tvorijo razni vodni kanali. Odlično se zoperstavlja motoriziranim edinicam planinski in gozdnat teren, po katerem oklopni avtomobili in tanki le silno težko ali pa sploh ne morejo napredovati. Močan odpor dajejo tudi naseljena mesta in teren močvirnat in mahovitega značaja. To bi bila prirodna obrambna sredstva.

Poleg teh je mogoče zgraditi tudi umetno obrambo in razne prepreke, ki branijo motoriziranim odredom nagel vdor na sovražno ozemlje. Tu prihajajo v poštev tako zvane jame proti tankom, betonsko stolpičasto zidje in povezane prepreke iz železa. Seveda je taka obramba precej zamudna in silno draga. Postavlja se samo na položajih, kjer gre za končno utrditve fronte. Na odprtem polju se najbolj obnesejo kot obrambno sredstvo tako zvana polja min. Ob napadu tankov se taka minska polja poženejo v zrak, eksplozije sicer tankov ne uničijo, toda razorjejo teren do tolike mere, da tankom za dalj časa onemogočijo premikanje.

Tretje in najvažnejše sredstvo proti motoriziranim in oklopnim edinicam je gost in neprestan ogenj iz topov proti tankom. Če je ogenj dovolj gost in učinek krogel zadosten, motorizirani oddelki nikakor ne morejo napredovati. Zato je pogoj zanesljive obrambe proti tankom zlasti v tem, da razpolaga armada z zadostnim številom topov in mitraljezov proti tankom.

Država, ki je izgubila svobodo

Pogled na Estonijo, nad katero sedaj dansko gospodari sovjetska Rusija

Vse do najnovejšega časa, ko so stopile v vrtnice evropskih političnih dogodkov, so bile baltske države svetlo malo znane. Večina ljudi niti vedela ni, kje prav za prav leže in katera je na severu, katera na jugu in katera v sredini. Največ zanimanja je vzbudila sedaj najprej Estonija, o kateri moremo poslej govoriti kot o ozemlju, na katerem gospodari dejansko volja sovjetske Rusije, saj ima pravico vzdrževati v njenih pristaniščih in na njenih otokih svojo bojno mornarico, letalstvo in kopнено vojsko. Pa tudi glede zunanjih trgovine in zunanje politike je Estonija izgubila svojo svobodo odločanja.

NASTANEK IN DRŽAVNE MEJE

Estonija je nastala pravno meseca febr. leta 1918. iz nekdanje ruske pokrajine, ležeče ob Baltu južno od Leningrada. Njeni ustanovitvi je kumovala nemška vojska, ki jo je zasedla po sklenitvi nemško-boljševiškega miru v Brestu Litovskem. To neodvisnost Estonije je potrdila pozneje 28. januarja leta 1921, veleposlaniška konferenca v Parizu, dočim jo je priznala sovjetska Rusija že v mirovni pogodbi v Dorpadu leta 1920. Estonija meji po tej pogodbi na jugu na Letonijo, in to je prav za prav njena edina meja na kopnem. Nasproti sovjetski Rusiji predstavlja večino meje, t. j. 143 km, jezero Peipus, ki meri po površini 3583 km². Na zahodu in severu meji Estonija na Baltsko morje, odnosno Finski zaliv. Po izoblikovanju tal je del velike ruske ravnine, visoke povprečno 50 m nad morjem. Njen najvišji vrh meri komaj 317 m.

VELIKOST IN PREBIVALSTVO

Estonija meri 47.000 km² in je torej trikrat večja od sedanje slovenske banovine, večja od Danske, Belgije in Holandije, prebivalstva pa ima po ljudskem štetju iz l. 1930. komaj 1.115.000, torej manj kakor slovenska banovina. Ob estonski obali je 813 otokov, med katerimi so največji Oesel, Dagoe in Moon. Ti otoki predstavljajo desetino državne površine, dočim predstavljajo jezera dvajsetino. Prirastek prebivalstva je zelo nizek, včasih celo v zastanku. Prebivalstvo je precej enotno. Sedem osmin je Estoncev, Rusov je 8,2%, Nemcev 1,7%, Švedov 0,7% ter Židov in drugih 1,7%. Po številu je v Estoniji okoli 90.000 Rusov, Estoncev v Rusiji je pa po sovjetski statistiki 155.000. Estonci so sorodniki Fincev in Madžarov. Žive kompaktno po vaseh, dočim so narodne manjšine, posebno nemška, židovska in deloma tudi ruska, naseljene izključno po mestih, kakor so tudi Nemci na našem bivšem Sp. Štajerskem le meščani. Zato je Nemcev v Tallinu (Revalu) in Dorpadu 6%. Ruski kmetje žive ob ruski meji v vaseh okoli Petsera, kjer jih je 40.000, dočim šteje tam estonsko prebivalstvo komaj 20.000. Ti Estonci so pravoslavni, dočim so vsi

ostali protestanti. Švedi žive na otokih in so ohranili posebno narečje in posebno narodno nošo. Po veri je 80% protestantov in 19% pravoslavni.

MESTA, PROSVETA IN KULTURA

Po poklicu je 59% Estoncev kmetov, 16% jih je zaposlenih v industriji, ostali se pa bavijo s trgovino, pomorstvom in drugimi poklici. V mestih živi nekaj več od četrtine prebivalstva. Vseh estonskih mest je 18. Največji je Tallin (Reval) s 128.000 prebivalci, Dorpad jih ima 60.000, ostala mesta pa so vsa pod 20.000 prebivalcev. Prosvetne razmere so v Estoniji zelo ugodne. Analifabetov je komaj 5%,

dasi je šolanje obvezno šele od osvobodjenja. Zelo veliko je število srednješolcev in visokošolcev. Nadprodukcija inteligence je huj problem Estonije. Na vsakih 100.000 prebivalcev odpade 423 studentov, dočim jih odpade na Švedskem samo 147, na Finskem pa 130. Univerza v Dorpadu ima slavno znanstveno tradicijo in je bila ustanovljena že l. 1632. — Ogromno je število javnih knjižnic, ki ne manjkajo v nobeni vasi.

ESTONSKO GOSPODARSTVO

Estonija je spadala pred osvobodjenjem med industrializirane pokrajine Rusije. Vendar je bilo tudi poljedelstvo že tedaj

na visoki, moderni ravni. Sedaj odpade na njive 35% površine, ostalo so pašniki in gozdovi. Estonija je izvedla po osvoboditvi agrarno reformo in je pri tem velik del gozdov podržavila. Ribištvu kljub morju slabo razvito. Estonska mornarica je imela l. 1930. že 90.000 reg. ton. Največji pomorski met je imela doslej z Nemčijo, potem z Finsko in Veliko Britanijo. Tallinska luka navadno ni nikoli zamrznila, kar je razvoj pa sega v leto 1870., ko je bila zgrajena železnica Leningrad - Tallin. Prej je bila tu tudi ruska bojna luka, nastaja sedaj znova.

Moderno bojno letalstvo in matične ladje

V bodočih vojnah bo zmagala tista sila, ki bo imela boljše letalstvo

Razloček med vojskovanjem v preteklosti in sedanosti je silno velik. Nekoč so hodili vojaki v vojno peš, pozneje so se posluževali konj in slonov. Šele davno pozneje so se posluževali vozov in ladij. Te so igrale veliko vlogo posebno ob koncu srednjega veka in v začetku novega. Tedaj so bile vojaške velesile le one države, ki so razpolagale z veliko bojno mornarico. Te so bile zlasti Turčija, Špania, Portugalska, Nizozemska in seveda tudi Anglija. Največja pomorska sila je bila vendar nekaj časa Španija, dokler niso Angleži leta 1588. uničili njene slavne »armade« Filipa II.

NAJUSPEŠNEJŠE VOJNO SREDSTVO

Odkar se je pričelo v dvajsetem stoletju naglo razvijati letalstvo, je pa nastal preobrat v vprašanju, katero bojno sredstvo je najuspešnejše in najmočnejše. Ogromna letala najnovejših konstrukcij morejo prenašati cele vojske in jih spuščati na oddaljeno bojišče. Na ta način so n. pr. nacionalisti v španski državljanski vojni prepeljali iz Maroka v Španijo čete maročanskih domačinov in legionarjev. Letala so pa tudi važna pri izvidih nad sovražnikovimi postojankami in ozemljem, pri bombardiranju prometnih naprav, industrij, utrd in pri obstreljevanju samih sovražnih čet na bojišču. Zato ima vsaka vojska več vrst letal: lovsko, bombna, transportna itd. Letalstvo je postalo celo tako važno, da zatrjujejo strokovnjaki, da bo v sedanji in v bodočih vojnah zmagala le tista sila, ki bo imela večje in boljše letalstvo. Zato posvečajo bojnemu letalstvu vse države največjo pažnjo.

TEKMA MED LETALOM IN LADJO

Mnogi zatrjujejo, da bojno brodovje v sedanji vojni in v bodočih ne bo pomenilo nič, ali le zelo malo. V boju med ladjo in letalom bo vedno laže zmagalo letalo kakor ladja, ki je neokretnejša. Poseb-

nost sedanosti je pa kombinacija mornarice in letalstva. To je matična ladja za letala, ki predstavlja premakljivo letalsko bazo, katere položaj se menja in ga zato ni mogoče tako lahko zasledovati. S takih matičnih ladij se lahko napravi napadalni polet tudi nad pokrajine, ki sicer ne bi bile dosegljive. Vendar imajo tudi matične ladje za letala svoje slabe strani. Te obstajajo v tem, da te ladje niso obdane s tako močnimi oklepi, kakor druge, da se ne bi preveč povečala njihova teža in s tem zmanjšala nosilnost; imajo široko krovno površino, ki nudi več prilike za bombardiranje iz zraka in so zaradi velikih količin bencina in bomb v nevarnosti eksplozij.

OGROMEN ANGLEŠKI NOSILEC

»ARK ROYAL«

Nedavno je Velika Britanija spustila v morje novo ogromno matično ladjo za letala »Ark Royal« in ob tej priliki je imel glavni konstruktor sir Stanley Goodall predavanje, v katerem je opisal značilnosti tega orjaka. Glavno orožje matične ladje so po njegovi izjavi prav njena letala. Njihov namen sicer ni izčrpavati se v obrambi ladje, toda v primeru napada s strani tujih letal jim je dodeljena seveda tudi ta naloga. Razen tega je pa nosilec opremljen z velikim številom zelo močnih protiletalskih topov srednjega kalibra. Ladja je konstruirana tako, da lahko uspešno zaustavi vdiranje vode v njeno notranjost, tudi ako je zadeta z boka.

Letala so vse do odleta spravljena v prostorni notranjosti, kjer so s posebnimi jeklenimi ploščami oddeljena od zalog bencina in olj. V vseh prostorih so vdelane posebne gasilne priprave s kapaciteto 150 ton vode na uro. Mimo tega imajo ventilatorje, ki preprečujejo nabiranje naravnih plinov. Slabi zrak se črpa navzdol, dočim prihaja od zgoraj navzdol čist zrak. Bencin se privaja letalom s

pomočjo zračnih črpalk naravnost v stern, ki leže na dnu. Olje se dovaja na električni pogon. Električna je na takih ladij sploh posebno važna. »Ark Royal« ima 620 električnih motorjev, omrežje pa predstavlja daljavo 400 km. Ta ladja je torej opremljena dosti bolje, kakor je bila že zastarela »Courageous«, ki so Nemci nedavno Angležem potopili.

Nepal

Državam, ki so v vojnem stanju, se je pridružil sedaj še azijski Nepal. Malokdo bo pri nas vedel, kaj to kakšna je ta eksotična država, ki se pravilja, da pošlje svoje čete v Evropo, da se bojujejo na strani Angležev proti Francozov proti Nemcem. Država Nepal leži severno od Indije v Himalajih, meri 140.000 kvadratnih kilometrov, ima nekaj manj ko 6 milijonov prebivalcev posebne gurkaške narodnosti. Nepal je silno vaze zaprt in nima nobenih diplomatskih stikov v vsakdanjem pomenu besede. Z Anglijo ima razne politične in trgovske pogodbe, sicer pa polno svobodo in samostojnost, zato tudi vojna napoved Nemčiji ne pomeni polnoma svobodne odločitve. Nihče nepalske vlade prosil, naj to stori, kot zaveznica in prijateljica Anglije, čutila to kot svojo sveto in častno dolžnost.

Ob tej vojni napovedi neznane eksotične države se bo menda vsakdo namudil, češ, kakšen smisel bo to imelo? Vendar stvar v resnici ni tako smešna. Gurkasi so najboljši, najhrabrejši in najvztrajnejši vojaki vse Azije. Posebno občutljivi so pa za vremenske spremembe. Navajeni podnebja svojih visokih gor, ki je zelo spremenljivo, se prilagajajo zelo naglo tudi podnebnju bodisi v Indiji ali v hladni Evropi. Za boje v gorovju so zaradi svoje nenavadne nenadržanosti in vztrajnosti naravnost nenapravni. Po skalah plezažo kakor gamsi, prenašajo zraven še težke tovore in kaparajo rajši pobiti, kakor premagati. Take sramote jim njihova narodna čast ne dovoljuje.

Gurkasi so se pridružili Angležem tudi v preteklosti že večkrat z uspehom. Tako so sodelovali z njimi ob priliki velikih indijskih vstaj v letih 1857-58, pa tudi v svetovni vojni. Takrat se je bojevalo na strani Angležev v Mezopotamiji, Palestini, Galipolju in v Franciji okoli 250.000 Gurkasov in napravili so zaveznikom nemaloprecenljive usluge. Tudi sedaj je poveljnik Nepal Angliji približno enako število svojih vojščakov, ki pa zaenkrat medu se ne bodo prepeljani v druge narobe uporabljeni drugod in v druge namene. S tem bodo nadomestili angleške čete, ki se bodo lahko takoj uporabljale v Franciji. Po vsem tem vojna napoved Nepala Nemčiji ni tako brez pomena.

Glej, da boš nasproti tujim napakam vsaj v toliki meri popustljiv, kakor da so tvoje lastne.

Francija ima dovolj kruha

Sedanja evropska vojna je postavila Francijo pred številne gospodarske probleme. Kakor Anglija, je tudi Francija morala v prvi vrsti skrbeti za zadostno oskrbo svojega prebivalstva in vojske z življenjskimi potrebščinami. Položaj Francije pa je mnogo boljši od angleškega, ker so njene kolonije na severnih obalah Afrike in ker ni nevarnosti za njene trgovske ladje v Sredozemskem morju, ki je zaprto. Poleg tega ima Francija tudi dosti suhozemskih poti v osrednje države, s katerimi lahko nemoteno nadaljuje svoje trgovinske posle.

Tudi v pogledu prehrane je Francija mnogo na boljšem od Anglije in Nemčije, ker sama razpolaga z zadostno proizvodnjo življenjskih potrebščin. Poleg sifajno razvite industrije razpolaga Francija z nič slabše razvitim poljedelstvom z malimi posestvi, ki so temelj francoskega kmetijstva. Zaradi tega lahko Francija potrebe življenjskih potrebščin krije pretežno z lastno proizvodnjo in zato preskrba s prehrano ni njena boleča

točka.

Letna uporaba življenjskih potrebščin znaša v Franciji normalno 20 milijonov ton. Od tega odpade 5,6 milj. ton na moko, 1,7 milj. ton na meso, 1,6 milj. ton na maslo in sir, 0,9 milj. ton na sladkor, 0,27 milj. ton na olje in mast, 7,7 milj. ton na zelenjavo in deželne pridelke ter 1,9 milj. ton na sadje.

Večji del življenjskih potrebščin proizvaja Francija sama ali pa uvaža iz svojih kolonij. Iz tujine uvaža samo manj važne stvari, kakor n. pr. kavo, čaj, suho sadje, mast in ribje konzerve.

Glede življenjskih potrebščin in prehrane je v tej vojni Francija mnogo na boljšem kakor pa v svetovni vojni, ker francoska proizvodnja od sovražnika ni ogrožena. Zato Francija doslej še ni omejevala uporabe življenjskih potrebščin. Vlada je edino predvidela potrebne ukrepe za maksimiranje cen in pazi, da se ne razvije običajna vojna špekulacija. Predvidene so zato stroge denarne kazni. V primeru hujših prekrškov uredbe o po-

bijanju draginje bi vlada odvzela kršitelju pravico do trgovine ali obrti.

Tako je Francija stavila svoje celotno gospodarstvo v vojno službo ne da bi pri tem trpeli producenti in konsumenti.

NAJŠIRŠI PREDOR NA SVETU

Najbolj širok predor imajo seveda v Ameriki, in sicer na cesti, ki vodi iz San Francisca v Okland Bay. Predor je širok 22,8 m, visok pa 17,7 m., tako da bi mogli peljati skozi komodno manjšo hišo, ako ne bi bil razdeljen na dve nadstropji. Dočim je namreč spodnji del pridržan za težki tovorni promet, je določen gornji za osebne avtomobile. Sicer pa predor ni dolg več kakor samo 162 m.

Različni dodatki.

V nekem kitajskem kinu so nalepili opozorilo: »Ne kadite! Pomislite na ogromen požar v Kantonu!«

Naslednjega dne je nekdo na opozorilu pripisal: »Ne pljuvajte! Pomislite na veliko povodenj v Hankau-u!«

10 minut domače zabave

Miško Kranjec

Nekoga večera me je učitelj Martinko, človek srednjih let, oženjen in srečni oče dveh prekrasnih in prepametnih otrok, sklical na vsak način zadržati pri sebi. Izgovarjal sem se z nočjo in z vsem močim, samo da bi mu ušel. Tri ure sem ga že poslušal in sem imel primerno dovolj njegovega drobnega pripovedovanja.

»Veste, kaj bova?« je rekel veselo, ko je ni vedel, s čim bi me zadržal. »Poslušala bova radio. Deset minut zabave. Ali vi kaj poslušate ljubljanski radio? Ne? Za boga, kako to?«

»Predvsem ga zvečer ne morem dobro slišati. Potem pa je tudi dve tretjini predolgočasen kakor premnogo radijskih nastaj.«

»Za boga, kako morete kaj takega reči?« edini naši radijski postaji. Dolgočasen! Nasprotno, meni se zdi nad vse zabaven! Žena je že nekoč rekla, da bi prodala aparat, ampak jaz bi umrl brez njega. Ne morem si misliti, kako je bilo življenje, ko ni bilo radijskih aparatov!«

Pogledal sem ga. »Saj se vendar niste radi ob zvočniku?!« Malce se je zmešal in se začudil.

»Da, že res. Saj sem šele predlanskim kupil to čudovito stvarco. In moram reči, vse drugačno je življenje, od kar z družino lahko poslušam bodisi prelepe narodne pesmi, bodisi poučna predavanja o kmetijstvu, jeziku, vzgojni predavanja, verske referate in drugo. Morete pomisliti, koliko poučnega je vsak dan na programu, ne glede na to, da tudi žena ve, kaj bo jutri kuhala, bodisi za kosilo, bodisi za večerjo. Naš narod je lahko srečen, ko sliši toliko lepih predavanj o kmetiskem delu!«

Zdaj sem se mu moral nasmehiti. »Ampak,« sem rekel, »gospod Martinko! Saj naš narod skratka ne posluša teh predavanj.«

»Kako da jih ne posluša in zakaj jih ne bi poslušal?«

»Skrajša: ne more jih. Nima aparatov. Radio imajo meščani, učitelji in župniki.«

»Da,« je prikimal in se zamislil. »Zato ne smo tu mi, ki potem vse to razložimo narodu. Mi ga dalje poučujemo, mi jim jih in župniki.«

»Ja,« sem prikimal, »Na ta način že ne vidite!« je vzkliknil veselo. »Ostane torej pri nas. Saj vas ne bom mučil s predavanji! Deset minut zabave bova poslušala. Ko bi vi vedeli, koliko lepega in veselnega sliši človek v teh desetih minutah! Moram vam priznati, da se včasih nasmejim do solz. Zlasti, če so na programu dovtipi. Jaz sploh ljubim dovtip. Vi se smejite, vidim, da se smejete.«

»Ne, gospod Martinko, ne smejim se.«

»Ne z obrazom,« je rekel, »v duši se smejite. Toda zame so to najbolj veseli trenutki. Politike, veste, ne maram. Ta me umazana je. Že zdavnaj sem se odvrnil od nje. Ne poslušam nikakih poročil, to človeku jemlje njegov prelepi mir.«

»Politika je umazana. Človek ji da, kar zahteva od nje; opravi vse dolžnosti, ki jih imam do politike in pozabim na njo. Življenje bi bilo preveč grenko, če bi morali o vsem neprestano premišljati. Ta zabava vas pa zelo razvedri. Da bi jo trajala dalje. To je premalo, deset minut. Samo deset minut zabave na dan!«

Saj pol ure bi je moralo biti.«

Ta čas je odprl v sobo duri najstarejši otrok, debelusen, siten otrok. »Očka,« je rekel, »mama pravi, da ne bi pozabil na deset minut zabave.«

»Pojdi v stran!« je rekel oče nemirno. »Spovej mam!« da bova zdaj z gospodom poslušala. Zvečer, preden pojdemo spat, na vam bom vse povedal.«

»Pa boš pozabil kak dovtip!«

»Za božjo voljo, pojdi vendar! Ne bom pozabil, kako bi mogel pozabiti kak dovtip.« Do pičice natančno bom vse povedal.« Izrinil je otroka iz sobe in nazaj za zabavo.«

»Vidite, saj je že čas, da se spremenimo.« In že je začel odpirati radio. »Veste,« grom je zavreščal, »grom je motalo.«

»Vendar učitelj Martinko ni motilo.« Pomaknil je zame stol k mizici z aparatom in tudi sam sedel na drug stol.

Uho je pritisnil k zvočniku, kakor bi se bal, da bo kaj preslišal. Po kratkem kukavice se je oglasila napovedovalka in povedala, da se začne deset minut zabave. Učitelj Martinko mi je namignil. Njegov obraz se je že ves razvlekel v prijetno zadovoljstvo, oči so mu postale majhne in so se smejale.

Potem se je začel tisti prelepi del desetih minut slovenske zabave. Martinko toliko, da ni zlezal v aparat. V aparatu sta se pogovarjala moški in ženska, ali moški in moški, ali ženska in ženska, ali celo troje, ali učence in učitelj, umetnik in kritik, sosed Miha in sosed Janez, gospa Mica in gospa Mara, pozabljeni profesor in nagajivi student, tramvajski potniki in debela gospa. Zdelo se mi je, da ne bo konca teh vsestranskih dovtipov. Toda bolj kakor da bi poslušal gromenje v radiu, sem gledal učitelja Martinika, kako se je iztegoval, valjal po stolu, se tolkel po stegnih, vstajal, me trepljal in se smejal, da je imel solzne oči. Pozabil je na duri, ki so jih iz kuhinje odprli, kjer so takisto hoteli poslušati to zabavo.

Potem je bilo konec teh srečnih in prelepih deset minut zabave. Začela se je nacionalna ura, učitelj Martinko pa se je še vedno smejal.

»Očka, ali si si zapomnil vse?« se je oglasilo iz kuhinje.

»Mir, za božjo voljo, ne bodite sitni! Zvečer vam bom vse povedal. Zvečer, preden pojdemo spat.« In potem k meni: »In ko jim bom pravil, se bom še enkrat smejal. Ah, moj Bog, kako je smeh ne-

kaj lepega, nekaj velikega! Zato pa nobenemu poslušati tistih neprijetnih vesti o politiki. S politiko so samo zagrenili človeku življenje, ko bi vendar bilo na svetu tako prijetno brez politike! Pa si že kaj izmislijo, da nam včasih zagrenijo življenje, kako vojno, volitve, ali kaj podobnega. Mar bi nam rajši pravili take dovtype. Ali niso bili lepi? Ali niso bili duhoviti? Moj Bog, le kdo si jih izmisli! Jaz sem si jih že nekaj poskušal, pa mi ne gre; nobeden ni dober, otroci se mi smeji. Ali ste se vi že kdaj izmislili kak dovtip?«

»Še ne.«

»In bi si vendar lahko. Prav vi bi si lahko marsikaj izmislili. Saj sem vam že hotel nasvetovati. Pomislite samo, koliko ljudi bi kupilo vaše knjige, če bi bile dovtipne, če bi bilo v njih nekaj veselega, za smeh. Vi ne veste, kako je to potrebno za naš narod. Zlasti taki, kot ste jih tu slišali: pristrčni, nedolžni, a duhoviti. Malo razmišljajte. Jaz še vedno verujem, da nam boste napisali kako knjigo dovtipov. Verujte, takrat vas bodo vsi priznali.«

»Morda pa bom kdaj,« sem rekel in se poslavljaj. Stiskal mi je roko in me pospremil skozi kuhinjo, kjer sem se poslovil tudi od drugih. Komaj pa sem zaprl duri, sem že slišal, kako so otroci planili na očeta in klicali:

»Očka, pripoveduj nam, kaj so pravili!« In starejši:

»Da ja nič ne izpustiš! Vse moraš povedati!«

Nov otok v grških vodah

Z OGNJENISKIM DELOVANJEM JE V GRŠKEM MORJU NASTAL OTOK

Malokomu je znano, da nimamo v Evropi ognjenikov samo v Italiji, ampak da ima tako naravno znamenitost tudi Grčija. To je ognjenik na otoku Santorinu. Dolgo so mislili, da je že popolnoma mrtev, ko se je nenadoma znova razživel, in prav sedaj poročajo iz Aten, da zopet deluje.

Na vrhu vulkana nad pristaniščem sicer malega otoka se je te dni odprlo novo žrelo, iz katerega so pričele sikati žveplene pare. Istočasno je zazabil otok močan potres. Pa tudi po obronkih ognjenika so nastale razpoke, iz katerih je privrela vrela voda. Kar je še bolj zanimivo, je pa to, da je vrela voda pričela izvirati tudi iz morskih tal v samem pristanišču, ki se je tako razgrelo, da je pokazal toplomer 56 stopinj Celzija. Kmalu na to se je nenadoma pogreznil v morje majhen otok, ki je ležal zahodno od otoka Santorina. Bil pa je tako majhen in pust, da na njem ni nikoli nihče prebival.

Po teh prvih znakih ponovnega delovanja ognjenika so se kmalu pojavili še drugi, močnejši. Na severu od otoka Santorina so se pričeli dvigati iz morja majni, iz ohlajene lave nastali otočki. Spočetka so bili zaviti v oblake pare in je bilo nemogoče priti do njih, ko so se pa pare razkadile, so ljudje opazili, da so se ti otočki medtem združili v skupen večji otok. Ta novi otok je prvi preiskal profesor geologije na atenski univerzi Geografos in mu dal ime Triton. Ker pripada Santorin skupini Kikladov, pripada naravno tudi novi otok Triton Grčiji — ako se ne bo spomnila kaka druga država.

Med prijatelji.

— Prijatelj, čul sem, da si se oženil. Si srečen v zakonu?

— Zelo. Moja žena je lepa, duhovita in inteligenta.

— Tako, popolnoma razumem tvojo srečo. Ne pravijo namreč zaman, da se skrajnosti stikajo!

V deželi belega zlata

Texas — največji dobavljač bombaža na svetu

Nestor predpotopnega parostroja, ce-deč se od olja, črna rebra in drogove kakor zasneženo z umazanim puhom bombaža — bombaž povsod; v zraku, srebrnosivem od prahu, na tleh, na tramovju, v balah, na potnih obrazih in rokavah črncev — bombaž, bombaž. K temu votlo bobnenje stiskalnega kladiva, ropotanje dvigal, sikanje pare, nepopisen hrušč in trušč. Velike kolobarje železnih trakov so spet privarili od nekod, črnci se smejejo, kričijo, zamolklo padajo težke bale na prašni tlak, oblaki bombaževa puha se dvigajo, pod odprto stekleno streho žari vročina ko v plavžu.

Staro podjetje

To so skladišča družbe Cottonpress Company v Savani. Tukaj v državi Georgiji vlada bombaž kot domači kralj. Še vedno, dasi se je že zdavnaj, v dobi ene generacije, ameriško središče bombaževih plantaž premaknilo dalje proti jugozahodu. Nekoč je bila vzhodna atlantska obala južnih držav Severne Amerike srce trgovine z »belim zlatom«. Danes pa je Texas največji dobavljač bombaža na

svetu, celo Louisiana je zdavnaj zatonila. Tako da je tista Cottonpress Company prav za prav preostanek iz gospodarsko večje in bogatejšee dobe; dobe, ko so se pristanišča južnih držav nazivala »raji trgovine«.

...in stare šege

V tem leži najbrže tudi vzrok, da dela Cottonpress še dalje po starih metodah. Racionalizacija po modernem Taylerjevem sistemu se ji ne izplača. To stane preveč denarja. Črnci so cenejši, in od nekdanj se je delalo ž njimi. To je že stara suženjska tradicija v tej deželi, kjer je bilo suženjstvo nekoč neizčrpen vir nezaslišanih bogastev. In današnje črno delavstvo je večidel potomstvo sužnjev, ki so morali v bombažnih plantažah hudo garati.

Obiranje bombaža — pekel

Bombaž je razvajena rastlina, ki jo je treba negovati kakor dojenčka. Hoče biti dobro gnojena z lesnim pepelom, vode ji ni nikoli zadosti, neprestano jo je treba okopavati, trebiti, gojiti. Najhujše je obiranje, ki traja včasih dalj ko četrt leta,

Vojne zvijače

Zadnje dni so francoske čete pri prodiranju na zahodni fronti ob reki Mozelli gonili pred seboj stotine svinj, ki so rile po podminiranih poljih. Na ta način so svinje povzročile številne eksplozije nemških min in tako očistile polja, ki so jih nato Francozi zavzeli in očistili.

Opisani primer nas spominja na številne in zelo zanimive vojne zvijače, ki so se jih posluževali narodi v vseh časih. Ko je Hanibal vodil bitko proti Rimljanom, je stotinam volov ukazal na robove nataknil šope slame in zažgati. Te vole z ognjem na rogeh so spodili nato proti rimskim kohortam. Zaradi ognja so živali pobesnele in planile med rimske vojake ter jih razpršile. Nato je imel Hanibal lahko delo.

Vojaška zgodovina je polna pripovedk o vojnih zvijačah. Najbolj znana je ona o Trojanskem konju iz Homerjeve Ilijade. Ko so se Ahajci deset let zaman trudili, da bi zavzeli Trojo in osvobodili lepo Heleno, si je Odisej domislil duhovite zvijače. Ahajci so odpluli, zvečer pa so se vrnili. Pred trojanskimi mestnimi vrati so pustili velikanskega lesenega konja, katerega so se skrili najslavnejši ahajski junaki, ki so bili od pete do glave oboroženi. Pri konju je ostal en sam vojak. Ko so Trojanci prišli iz Troje, so našli enega samega Ahajca, ki jih je prepričeval, da naj odvedejo ogromni leseni nestvor v svetišče, ker jim bo prinesel vojno srečo. Trojanci so ga ubogali. Razdrli so mestna vrata in spravili lesenega konja v mesto. Tedaj je pridvela ahajska vojska in skozi razdrta mestna vrata vdrla v Trojo.

Slične zgodbe so znane tudi v naši zgodovini. Ko so naši slovanski predniki prodirali na Balkanski polotok, so se tudi posluževali najrazličnejših vojnih zvijač. Pred sovražnikom so se skrili v močvirju ob Donavi, se skrili pod vodo in dihali skozi slamo ali trsje. Sovražnik je bil prepričan, da se je vsa vojska potopila. Ko je minila nevarnost, so Slovani zopet prilezli iz svojih skrivališč in potolkli sovražnika.

Znani so po vojnih zvijačah zlasti Turki. Pri slavni bitki ob Marici leta 1372, ko so bili Srbi tako strahovito poraženi, je Turkom pomagala zvijača. Oddelki turške vojske so fingirali poraz. Razbežali so se. Srbi navdušeni od zmage, so priredili pravo narodno rajanje. Takrat pa jih je iznenadil Turek in jih strahovito kosil.

Edinstveni primer pa je oni turške bitke pred Novim Pazarjem. Sredi noči je Karadjordjev vojvoda Ilić na konju planil v turško taborišče in v turškem jeziku vzkliknil: »Bežite Turki, evo Srbov!« Med zaspanimi Turki je nastala prava panika in so drug drugega pobili.

Sreča je, da imamo vedno kaj neizpolnjenih želja, sicer bi naše življenje ne imelo pomena.

Drobne novice**Celje v temi**

Celje, 7. oktobra.

Sinoči ob 20. uri so nenadoma zagrmeli trije alarmni streli z Miklavškega hriba, po celjskih cerkvah so zazvonili zvonovi, iz Cinkarne in Westnove tovarne so se oglasile sirene, ki so v presledkih naznanjale bližajočo se »nevarnost.« Tako je ugasnila vsa cestna razsvetljava, le zastrite svetilke so motno brlele na križiščih ulic. Tudi v stanovanjih in lokalih je bila naenkrat uvedena zatemnitev. Prebivalstvo je bilo presenečeno, ker se

je druga zatemnitev izvedla popolnoma nesluteno in je sinoči ni nihče pričakoval. Tema je bila popolna. Ponekod pa se je vendar opazilo, da nekateri zadeve ne jemljejo resno, in se niso potrudili, da bi vse uredili tako, da svetloba ne bi prodirala skozi okna na cesto. Policija je imela s takimi malomarneži nekaj posla, ker jih je morala opozarjati na nedostanke. V času zatemnitve, ki je trajala do 23. ure, je prihrumel nad mesto močan vihar z nalivom.

Zastoj v izvozu sadja

V izvozu sadja, zlasti pa jabolk, je nastal te dni nepričakovan zastoj. Zato smo se obrnili na priznanega mariborskega strokovnjaka s prošnjo za pojasnila.

Trgovski krogi iz Beograda sporočajo, da potrebujejo Nemci 500 vagonov presnega sadja (sadju za prešo). Prizad pa ne da dovoljenja za ta izvoz in ne potrebnih deviz. Prav tako je tudi v pogledu izvoza jabolk. Nemci nudijo za prvovrstna jabolka 22 nemških mark. Prizad pa zahteva zanje 25 mark. Zaradi te razlike Nem-

ci ne bodo kupili naših jabolk. Vse kaže, da hrani Prizad devize za izvoz suhih sliv in je zaradi tega Slovenija močno zapostavljena. Doma imamo mnogo sadja, nimamo pa potrebnih sodov. Zato bo sadje gnilo v škodo naših sadjarjev in naših sadnih izvoznikov.

Slovenski trgovski krogi apelirajo na odločujoče činitele, da posredujejo pri Prizadu za devize, brez katerih bo naš sadni izvoz popolnoma zastal.

Radiooddaja za ameriške izseljence

Nova beograjska kratkovalovna radijska postaja je začela s tem mesecem z redno dnevno oddajo za Severno in Južno Ameriko. S tem bo ustrezno našim izseljencem, ki so že leta in leta čakali, da slišijo svojo besedo iz domovine. Sicer se je za izseljence v Ameriki oddajalo doslej že dvakrat mesečno, vendar se je oddajalo s pomočjo nemških kratkovalovnih postaj. Za Ameriko se bo oddajalo dvakrat: Za Severno Ameriko posebej in za Južno Ameriko posebej. Programi bosta ista ter si bosta sledila drug za drugim. Za Južno Ameriko se bo oddajalo ob 0.55, ko je v Ameriki 7.55, za Severno Ameriko pa ob 2.00, ko je v Ameriki 8. ura. Pri oddajanju bodo zastopane vse tri narodnosti. Programi se

bodo sestajali iz državne himne, pozdrava, iz novic iz domovine, iz narodnih pesmi, predavanj, umetniške glasbe, iz odgovorov poslušalcem, na kar bo program zaključila državna himna. 16 minut bo uporabljeno za vesti, 10 minut v srbohrvaščini, 6 minut pa v slovenščini.

Vsako nedeljo pa se bo uporabilo nekaj minut za branje odlomkov iz najboljših del naših književnikov, katerim bo dodana vedno kratka pisateljeva biografija. Po ponedeljkih se bo oddajalo o kulturnem življenju v naši državi, ob sredah se bodo brali dokumenti o tem, kar tujci mislijo o nas, ob sobotah pa se bo oddajal gospodarski pregled o naših krajih.

Tretji dom plebanuša Bizgeca

Ferdo Godina

Njegove vasi so bile razmetane po jelševju, po hrastju, med sadnim drevjem, povsod ob vodah so bile pač hišice, kjer je raslo drevje. Čeprav je bilo sonce še tako močno, do slamnatih streh ni prodrlo. Tu spodaj v majhnih zatohlih kalupih so živeli ljudje v miru božjem, spoštovali so drug drugega, si pomagali med seboj, z eno besedo — ljubi Bog je skrbel za faro, v kateri je prebival plebanuš Bizgec.

Nič hudega ni bilo to, če so bile njegove vasice razmetane med drevjem, kajti bele ceste, kot bele nitke so vezale vas z vasio. Po teh so hodili ljudje orat, sejati, kupovat si obleko, plačevati poročilo, na sejme, v cerkev, pač lepe bele ceste so jim služile za pravo kraljestvo božje na zemlji.

Plebanuš Bizgec je pa tu molil, maševal, karal in vse njegove ovčice so prihajale v njegov hlev. Niti ene ni bilo, ki bi ostala zunaj hleva in bi se pasla Bog ve kje daleč v polju brez njegovega nadzorstva.

On — plebanuš Bizgec — ni bil kristjan kakršnih je danes mnogo na svetu, ki bi namreč samo govorili in govorili, sami pa ne bi ničesar storili, kar je Bogu dopadljivo. O ne, on je bil čisto drugi človek. Sveta čistost mu je bila nad vse ljubljena čednost (tu moram povedati, da je bil star človek), laž je sovražil in kar pa je bilo glavno, je bil socialen, kakor današnje čase malokateri kristjan.

No, kako je bilo s tem, bom takoj povedal. Svetemu Antonu so dajali ob nedeljah vsi farani v »šparavec« siromakov. O Veliki noči in o Božiču pa je Bizgec dvignil te pare in stopil v mesnico k Židu Steinu (takrat že Židi niso bili tako osovraženi). Kupil je Bizgec lepo, debelo telico in siromaki v njegovih vaseh so imeli vesele praznike. Godvine namreč niso drugače nikoli pokusili. Razen kosa dobrega mesa so do bili ljudje štruco pekovskega kruha in dnevi praznikov so potekali tako lepo, da so ostali siromašnim faranom skozi vse

leto v spominu. Siromaki so hvalili Boga, da se vendar še najdejo ljudje, ki so nanje tudi zmislili; to je bil namreč plebanuš Bizgec in seveda tudi sveti Anton, čeprav je ta že svetnik. Sicer so pa farani Bizgeca tudi imeli za svetnika. Pa on je še živel, živ pa nikdar ne sme biti svetnik.

Prišel pa je preobrat. Hudobnemu duhu, ki nikdar ne počiva, se je posrečilo zasejati kokolj na Bizgecovo njivo. Ah Bizgec, Bizgec, ti dobra skrbliiva duša kaj se ti je to zgodilo! Pa Bog je dopustil to in Bizgeca postavil na preizkušnjo.

Županu Hrenu se je spečala žena Bara. Kako je do tega prišlo, ni vedel nihče. Že so se širile kakšne neumne govorice, pa na te ni polagal nihče posebne važnosti. Bolj je pretreslo vse farane to, da je Hren nagnal ženo Baro in so ga mnogi videli zvečer pri vdovi Ošlajki.

Bizgec je bil sedaj tisti človek, ki je edini imel dolžnost in pravico pokarati Hrena. Hren pa je ostal trd in gluhi. Kaj je preostalo Bizgecu drugega, kakor da se Hren odstavi in se postavi na njegovo mesto vrednejšega župana. Ta stvar pa ni šla tako gladko. In Bizgec se je čutil. Bilo jih je mnogo — njegovih ovčic —, ki niso bili zato, da se Hrena odstavi. Hren je bil drugače dober gospodar in pameten župan.

In zgodilo se je, kar se še ni nikdar, odkar je Bizgec prišel v to faro.

Rovarile so nekatere vasi proti samemu plebanušu. Saj proti njemu samemu še toliko ne, kolikor so bili pač farani bolj za Hrena kot pa za Balgača, ki je bil tudi dober človek, a slab gospodar.

Hudobni duh se je veselil razprtije, plebanuš Bizgec je vodil hud boj, Bog pa je samo gledal iz nebes in preizkušal Bizgeca v delavnosti in gorečnosti. Bizgec se je pa odrezal kot pravi bodoči svetnik. Posegel je po zadnjem sredstvu. Odkupil je faranom kruh svetega Antona. Ne! Bolje je, da na praznik stradaje, kot pa da dopustijo, da se nečistost raz-

LICITACIJA ZA CARINSKE ZGRADBE

Na naših severnih obmejnih prehodih bodo zgradili več novih carinskih poslopj, za katera so že bile razpisane licitacije. Tako bo 7. oktobra druga licitacija za zgradbo carinskega oddelka v Gor. Vižingi s preračunom 499.890 din. 13. oktobra bo druga licitacija za gradnjo skladišča na Prevaljah za 148.000 din. Istega dne bo tudi druga licitacija za carinska poslopja v Viču pri Dravogradu za 484.500 din. 16. oktobra bo licitacija za gradnjo carinskega oddelka v Libeličah nad Dravogradom za 268.260 din. 20. oktobra pa licitacija za zgradbo carinskega poslopja v Gederovcih za 495.400 din.

ANGLIJA NAPOVEDUJE POŽIVITEV TRGOVINE Z JUGOSLAVIJO

Svobodna trgovina s tujino je prenehala, odkar je Anglija vstopila v evropsko vojno. Ker so se razširile neke vesti, da bo Anglija omejila svojo trgovino z

balkanskimi državami, zlasti pa z Jugoslavijo, zato je izdalo te dni angleško ministrstvo za informacije uradno obvestilo, v katerem pravi, da bo Velika Britanija s svojimi zavezniki mogla oskrbeti Jugoslavijo z najpotrebnejšimi predvodi, ker bodo drugi inozemski dobavitelji izviro onemogočeni. V najkrajšem času pričakovati veliko aktivno stanje v trgovini z balkanskimi državami. Anglija odkupila velike količine živil, lesa, in kovin. V kratkem bo odpotovala v Balkan posebna angleška delegacija, ki bo uredila trgovinske odnose med Anglijo in balkanskimi državami.

SPLITSKI BRIVCI STAVKAJO

V Splitu so pričeli brivski pomočniki in pomočnice mezdno gibanje. Ker dajalci niso imeli uvidenosti za njihovo težnjo, so vsi pomočniki in pomočnice stopili v stavko. V Splitu stavka sedaj v 60 brivnicah 110 pomočnikov in pomočnic. Delati morajo gospodarji sami.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par. najmanjša pristojbina za oglas je din 8.—. Družbe, preklic, dopisovanja in ženitovanjski oglasi din 1.— po besedi. Oglasi za te oglese le din 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvojno. Oglasi, ki vsebujejo enkratno objavo znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu. Oglasi, ki vsebujejo vpisati v mislu skupaj z naročilom ali pa po poštni položnici na čekoval račun št. 11.40. in vsa pismena odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znakom za 3 din.

Razno**SPALNICE, JEDILNICE, KUHINJE**

vseh vrst v najmodernejših lastnoročnih izdelavah dobite v zalogi pohištva. Aleksandrova c. 48. 4311—1

PONIKLANJE.

pokrovanje predmetov vseh vrst dobro in poceni pri »Ruda«. Maribor, Trstenjakova ulica 5. 6177—1

RESTAVRACIJA »LOVSKI DOM«

nad Tremi ribniki vas vabi. Jutri pojedina pečenih in ocvrtih pišk. Priporoča se: Dragica. 9677—1

SOD

za sadijavec 400 do 700 litrov potrebujem. Naslov v upravi »Večernika«. 9640—1

POSJOILO!

Iščem 5000 din. Vrnem v enem letu 6000 din, vsak mesec 500 din. Dobra garancija. Pisati pod »Obrtnik« na upravo »Večernika«. 9649—1

Hišni posestniki in najemniki preglejte Vaše peči in štedilnike predno nastopi zima. Vsa pečarska in keramična dela izvršuje solidno in poceni

ANTON RAJŠP. MARIBOR

Orožnova 6, kjer si lahko ogledate veliko zalogo. 9013—1

SENČNIKE

moderne in trpežne izdelane »Svetloba«. Cankarjeva ulica št. 15-1.

VINA NAJBOLJŠE KVALITETE

po zelo zmerni ceni. Stok vinski mošt, izborni rdeči in beli gundec liter din 8.—. Razpis racija A. Senica. Kneza Križakova ulica.

IZ LASTNE PLETARNE

jopice, puloverje za odrasle in otroke, krasne damske obleke po najnovejših modnih izdeluje najhitreje. Maribor, samo Glavni trg. 9692—1

pase v njihovih domovih.

Prišli so božični prazniki tihi, spokojni, kakor da bi prišlo dete božje prvokrat na svet. Mnogi, ki so kuhali jezo, so pozabili na vse. Lepa božična pesem je vse objela, vse je uspavala v svoj sen in srce slehernega pripravila na veliki dogodek — na dete božje v jaslih.

Tistega leta so siromaki še bolj računali na kruh sv. Antona. Bila je sušna letina in primerne praznike si je lahko privoščil malokateri. In zdaj, če ti pada kar tako v lonec kos dobre govedine in ti že otroci z očmi požirajo prekrasni kruh, to ni malo.

S cekarji in pisanimi robci so čakali kar v trumah siromaki pred »Našim domom«, ki je bil tudi last siromakov, kakor vsi hrami, katere je postavljali plebanuš Bizgec.

Šengarili* so se med seboj, se suvali s komolci in se veselili misleč: še malo, pa bo kos telice padel v cekar.

Velika vrata so se odprla in plebanuš Bizgec je prišel. Pa ne s telico. Balgač ga je spremljal in še nekaj negodnih vrabcev, ki so bili veseli, da so sploh lahko stali pri Bizgecu in duhali njegovo po svečah dišečo reverendo.

Siromake je spreletelo nekaj neprijetnega. Zaslutili so, da ne bo prav.

Pa res ni bilo.

»Od Boga idete«, je med drugimi dejal Bizgec po domače. »Božja pota ste zapustili, zato vas je Bog kaznoval. Ni vam dal ne mesa, ne pekovskega kruha. Za upornike ni pri njem usmiljenja.«

Nekaj je še rekel, siromaki pa so se počasi razgubljali. Kako siromašni so bili nekateri. Čergulju je raztrgana ritka kar mahala po golenicah. Cickov Balaz je pilhal v nepočesane brke in držal z eno roko prazen cekar, z drugo pa hlače. Ožbolova Bara pa je imela roke zasukane v predpasnik, na nogah pa niso mogli reči, ali so to čevlji iz usnjenih krp ali iz cunj.

Ta pisana vojska, ki je prišla pred »Naš dom«, se je razkropila. Doma pa jok, prepir, pa ves hudič.

Vedel je to Bizgec, pa pokorščina je

* šaljivi

prva, večno življenje je večno. Človek pretrpi tu marsikaj, pa je kljub temu pogubljen na onem svetu.

Prišla pa je lepa pomlad in z njo velika noč. Spremenilo pa se je že med tem časom mnogo, zelo mnogo. Uporniki so ostali trdovratni in Hren je županov še naprej.

Bizgec je naredil napako, to je spoznal. Z dobro besedo bi mogel okrog njih, pa bi šlo. Človek je že tak, da rajši uboga na lepo besedo, kot pa če z njim survoga. Taki smo pač po naravi. Zato je Bizgec stvar premislil in kupil pri Struči dve telici in za vsako hišo dve soboti, da popravi sedaj preveliko gorečnost.

Pozval je siromake na veliko soboto popoldan.

»Pridite in odnesite dar, ki vam ga je pripravil za praznike sveti Anton.«

Bizgec je čakal v »Našem domu« ob določeni uri. Tudi Balgač in oni vrabci so se opletali v prikleti pred Bizgecovo sobo. Prišel pa ni niti eden siromak. Kaj ne bi to Bizgeca zadelo. Pokazal pa ni tega.

Smehljal se je in pošiljal Antonov dar po kočah. Pa siromaki so se zapirli. Niso bili dostopni niti ne za Antonovo telico. Niti ne za dobro Bizgecovo besedo. Kaj diti so postali. Eden je še celo udaril s stolovo nogačo Balgača, ki je stal pod oknom in ponujal meso.

Katerim je podkapala voda hiše, so podprli zidove z debelimi tramovi, molili, tudi niso več zaradi tega. Kruha svetega Antona pa niso marali šprejeti, ker je že zrasla visoka trava ter so krave in konje že imele nekaj mleka.

Tako je ostalo vse pri starem. Plebanuš Bizgec je ostal plebanuš, siromaki so ostali siromaki, samo jeza se je kuhala na obeh straneh, na eni strani svetega, na drugi grešna.

Telica sv. Antona se ni več dajala siromakom za praznike, temveč je za te pare plebanuš Bizgec zidal novi dom za siromake, ki bodo zrasli v bližnji bodočnosti. To bo tretji dom za otroke onih raztrganih ritkašev, ki so se sprijeli z Bizgecom zaradi telice sv. Antona.

Najbolj varna naložba denarja,

ker jamči za vloge pri tej hranilnici Dravska banovina s celim svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo - Hranilnica izvršuje vse v denarno stroko spadajoče posle točno in kulantno

Hranilnica dravske banovine Maribor

Centrala Maribor
v lastni novi palači na oglu
Gospoke in Slovenske ulice

Podružnica Celje
nasproti pošti, prej Južno-
štajerska hranilnica

SPREJEMA VLOGE NA KNJIZICE IN TEKOCI RAČUN PO NAJUGODNEJŠEM OBRESTOVANJU!

Kdor hoče imeti odgovor na vprašanja glede malih oglasov in drugih obvestil, naj priloži 3- din v znamkah. Na vprašanja brez priloženih 3- din v znamkah uprava ne odgovarja

VELIKA VINSKA TRGATEV
v gostilni Papež na Pobrežju
v nedeljo. Vabi vodstvo, De-
belak. 9620-1

VINSKO TRGATEV
priredi
kolesarsko društvo »Poštela«
v nedeljo 8. oktobra v gostil-
ni Koželj na Teznu. Za dobro
postrebo poskrbi gostilničar
9711-1

CENI. OBČINSTVU
namenjamo, da smo l. efek-
tivno teritorij društva »Rejec
v Mariboru, pre-
jeto 8. oktobra t. l. ne-
odloži na 3. decembra
1939. Najdalje sreč naj se
v pisarni. Kopališka 17
in 19. uro zvečer, v
vino najdaljega razpečava-
nja literarnih sreč! Odbor.
9713-1

VINOČOČ
Košaki 62. Vino po
2.-. Od torka 10. okto-
bra nov vinski mošt. 9714-1

BUČNO OLJE
je sveže in dobro nudi
čista bučnega olja, Mari-
toborska 7, pri mostu.
9721-1

STARO POHIŠTVO
obkroži kupuje in prodaja
vse vrste pohištva. Frankopanova 1.
9724-1

MUSKATELEC
prvo vrsten, toči od
dne dalje gostilna »Trst«.
9737-1

POSESTVA
vse vrste. 2 sobi kuhinja
26.000. Dobričanska
8. stanovanj, lokal, din
v mestu. 7 orolov, 70.000.
Kopališka 17. 4. z gostilno in
orlo. Posredovalnica »Ra-
koska 28. 9738-1

PIPE ZA SODE
vse vrste, kegle in kugle, iz-
delane poceni Kavar Tomaž.
Kneza Kocija 34.
9060-1

KATERI GOSPOD
svoje revni gospodinci do
300 dinarjev radi nuje no-
re. Točno odplačevanje
poceni, naslov prosim poslati
na »Večernik« pod
številno vrtnice. 9754-1

GOSPODINJE!
Z malenkostnimi stroški očis-
tite obleke sebi in družini
vseh madežev, da le kakor
nova. Če uporabite »Orodo-
na«. Zauzevajte ga povsod.
9761-1

DRUŽABNIKA (-CO)
s. 4000—5000 din išče gostil-
ničarka. Ponudbe na podruž-
nico »Večernika« Ptui.
9764-1

LJUDSKA ŠTEDNJA
Dolgoročno posojila daje slo-
venska banka »Moj dom«
vsem drž. in samoupravnim
uslužbencem ter posestnikom
Dokazano in resno delo. Po-
jasnila daje zastopnik »Moj
dom«. Maistrova 5. Ptui.
Znamka za odgovor. 9765-1

NA HRANO
IN STANOVANJE
sprejemam fanta. Istotam ka-
narčki naproday. Betnavska
cesta 68. 9769-1

Kupim

SLOVENSKE KNJIGE
stare in nove, časopise vseh
vrst kupi Hinko Sevar, Ljub-
ljana, nasproti St. Jakobske
sole. 9285-3

HIŠO Z VRATOM
v vrednosti do 50.000 din ku-
pim. Ponudbe na upravo »Ve-
černika« pod »Štev. 50.000«.
9645-3

**Naročajte
blago
po pošti!**

**Kadar pošljete
denar po pošti, ni
sledu o bojazni—**

zakaj bi se torej bali na-
ročiti blago po pošti?

Ako blago, ki ga vam bo-
mo poslali, ne bi ustrezalo,
vam ga zamenjamo ali
vrnemo denar.

Zahtevajte naš brezplačni,
bogato ilustrirani katalog
najrazličnejšega blaga pri
zelo nizkih cenah.

Več blagovnica

Kasirer: Okler

Zagreb, Illica 4 in 6

Copisi Zagreb li., poštni preda.

GRAMOFONSKE PLOŠČE
dobro ohranjene, kupim. Po-
nudbe na upravo »Večerni-
ka« pod šifro »Gramofon«.
9702-3

SOBO
s štedilnikom oddam mirni
stranki na Pobrežju. Vpraša-
ti: Lovce. Glavni trg 4.
9722-3

Posesi

PRODAM PARCELE
ob glavni cesti, za vsako obrt
pripravne. Ptuijska cesta 87.
8975-1

VILA
v Murški Soboti, 4 sobe, ko-
palnica, s pritliklinami in ve-
likim vrtom ugodno napro-
day. Informacije pri Gregor-
cu, Maribor, Koroška c. 43-I.
9631-2

POSESTVO
majhen vinograd, lepa hiša s
prešo in kletjo blizu Ptuija na
prodaj. Naslov v upravi »Ve-
černika«. 9637-2

LEPA HIŠA
naproday. Tezno, Prešernova
ul. 5. 9662-2

STAVBIŠČE
v Tomšičevem drevoredu na
prodaj. Vprašati: Kaič, Vra-
zova 9. 9667-2

PARCELA
s kletjo in vsem ostalim ma-
terialom za zidavo hiše na-
prodaj. Vprašati Jurčičeva ul.
17, Tezno. 9682-2

HIŠA
nova 5-stanovanjska, velik
donos, ugodno naproday. —
Vprašati Pobrežje. Nasipna
ul. 76, pri Mariboru. 9699-2

HIŠA
novo zidana, 4-stanovanjska
s 720 m², naproday. Cena din
65.000. Spod. Radvanjska c.
Nova vas, št. 50. 9755-2

STAVBENA PARCELA
cca 8000 m², pri Pekrah na-
prodaj. Naslov v upravi »Ve-
černika«. 9767-2

NOVOZIDANA HIŠA
z velikim vrtom, zidano klet-
jo, 6 stanovanjskih prostorov
8 let davka prosta, radi se-
litve naproday. Naslov v upra-
vi »Večernika«. 9773-2

Prodaj

AVTO
Opel-Olympia, 4-sedežen, ze-
lo dobro ohranjen naproday.
V protiračun se vzame tudi
razni les ali kuruza. Ponud-
be na upravo »Večernika«
pod »Lep voz«. 9590-4

NAMIZNI ŠTEDILNIK
na prodaj. Fišinger, Zolgerje-
va 9, Maribor. 9630-4

GASILSKI AVTO
1½-tonski Ford tipe AA, do-
bro ohranjen, popolnoma no-
va karoserija, za motoriko in
18 oseb, prodam ali dam v
račun za nov ali dobro ohr-
njen tovorni, poltovorni avto
ali limuzino. Senčar M. Štri-
gova. 9636-4

MLADA KRAVA
dobra dojka naproday. Zrkov-
ska c. 23, Pobrežje. 9639-4

KLAVIRSKA HARMONIKA
Meinl-Herold in moško kolo
»Brennabor« ugodno napro-
day. Kneza Kocija 26-II, desno
9643-4

KRAJNIKE
večje količine prodam. Kdor
jih želi kupiti, naj piše na
upravo »Večernika« pod »Ta-
koj«. 9657-4

LUTZOVA PEČ
velika, prvovrstna, v najbo-
ljšem stanju, naproday. Aleksan-
drova 79. 9660-4

ŠTEDILNIK
dobro ohranjen, naproday. —
Vide, Nova vas, Lorbekova 1
9665-4

AVTO
znamke »Opel Olympia«, ma-
lo rabljen, ugodno naproday.
Gregoričeva ul. 26, pritličje,
desno. 9671-4

TRGOVINO
mešanega blaga prodam ali
dam v najem. Potreben kap-
ital 20.000 din. Naslov v upra-
vi »Večernika«. 9672-4

GOSTILNO
z lepimi lokali prodam ali
dam v najem. Naslov v upra-
vi »Večernika«. 9673-4

VINSKI SODI
malo rabljeni polovnjaki, na-
prodaj. Vprašati pri krojaču,
Rotovski trg 4, Maribor.
9676-4

LEPA JEDILNICA
iz palisandra poceni naproday
Vprašati Mlinska 30. 9680-4

MOTORNO KOLO
znamke BSA, 350 ccm, pri-
javljeno in dobro ohranjen pod
ceno naproday. Ptuijska c. 130
9683-4

SPALNA SOBA
z eno posteljo, jedilna miza
in drugo naproday. Tomšičeva
ul. 10-I. 9686-4

AVTO
Chevrolet limuzina, 5 sede-
žev, v dobrem stanju napro-
day v avtodelavnici N. Mišlie
novič, Aleksandrova 57.
9690-4

OTROŠKI VOZIČEK
lep, globok, skoraj nov, na-
prodaj. Delavska ul. 14, pri
hišniku. 9697-4

AVTO
poltovorni (Lieferwagen) pro-
dam ali zamenjam za DKW-
limuzino. Mlinska 10, dvori-
šče. 9704-4

MOTOR
»Puch« 250 ccm ugodno na-
prodaj. Poizve se Smetanova
ul. 33. 9720-4

ŠIVALNI STROJ
Singer krojaški v dobrem
stanju ugodno naproday. Pez-
diček, krojač, Žični prehod 5
(Langusova). 9725-4

DIVAN
radi pomanjkanja prostora
naproday. Cankarjeva 10, pri-
tličje. 9731-4

DAMSKI ZIMSKI PLAŠČ
eleganten (Kamelhaar) s ko-
žuasto okovino je po ugodni
ceni naproday. Naslov v
upravi »Večernika«. 9739-4

ŽENSKO KOLO
najboljše znamke ugodno na-
prodaj. Studenci, Aleksandro-
va 33, trafika. 9746-4

SPALNICA
nova, lepa, moderna, napro-
day. Mizarstvo, Miklošičeva
6. 9749-4

LOVSKI PES
naproday. Hadner Heinrich,
Meljski hrib, Prisojna št. 23,
Maribor. 9766-4

Stanovanje

STANOVANJE
lepo, sončno, 5-sobno, z vsem
komfortom oddam poceni
mirni stranki. Vprašati Mlin-
ska 30. 9565-5

STANOVANJE
tako oddam poceni. Gostilna
Sande, Sv. Peter pri Mari-
boru. 9582-5

STANOVANJE
enosobno s kuhinjo oddam.
Filipič, Pobreška c. 38.
9608-5

STANOVANJE
oddam. Vprašati v trgovini
Pirc, Tržaška c. 4, Pobrežje
pri Mariboru. 9632-5

STANOVANJE
soba, kuhinja, shramba in vrt
oddam. Vrecel-Rotova št. 17,
Nova vas. 9634-5

STANOVANJE
soba in kuhinjo takoj oddam
mirni stranki ob Nasipni 43.
Vprašati Krpanova ul. 1, Po-
brežje. 9638-5

LEPO STANOVANJE
s sobo in kuhinjo v novi stav-
bi dam v najem. Pobrežje,
Nasipna ul. 55. 9644-5

STANOVANJE
s sobo in kuhinjo, primerno
za železničarja, oddam. Pra-
protnikova 17. 9655-5

STANOVANJE
enosobno oddam s 1. novem-
brom. Aleksandrova 79.
9659-5

STANOVANJE
soba, kuhinjo, predsobo od-
dam mirni stranki. Jadran-
ska 40, Pobrežje. 9663-5

STANOVANJE
mansardno, sobo in kuhinjo,
sončno, oddam s 1. novem-
brom. Mejna ul. 29. 9666-5

SOBO IN KUHINJO
oddam mirni stranki (2—3
osebe). Smetanova 62. 9675-5

DVOSOBNO STANOVANJE
z uporabo kopalnice oddam
družini brez otrok. Istotam na
razpolago tudi opremljena,
sončna soba z uporabo kopal-
nice in tekoče tople vode za
eno ali dve boljši osebi, tudi
s celotno oskrbo. Tomšičev
drevored, Dr. Ipavčeva 3.
9681-5

DVOSOBNO STANOVANJE
oddam takoj. Smoletova 10.
9689-5

STANOVANJE
dvosobno, sončno, blizu kolo-
dvoza takoj oddam. Aleksan-
drova 44. 9694-5

SOBO
s štedilnikom oddam eni ali
dvema osebama. Na polja-
nah št. 50, Studenci. 9696-5

DVOSOBNO STANOVANJE
s kuhinjo in pritliklinami od-
dam s 1. novembrom. Cena
din 520. Ogled med 10. in 12.
uro. Ulica Kneza Kocija št.
24. 9700-5

ULIČNO SOBO
prazno, in sobo s kuhinjo od-
dam mirnim strankam. Mlin-
ska 8. 9701-5

STANOVANJE
lepo 2-sobno, oddam s 15. no-
vembrom. Sokolska 39, Stu-
denci. 9703-5

STANOVANJE
svosobno z verando v centru
oddam. Naslov v upravi
»Večernika«. 9705-5

STANOVANJE
enosobno in dvosobno oddam
Vprašati v pekarni Mulec.
Maribor-Studenci. 9707-5

STANOVANJE
lepo, sončno, enosobno, blizu
kolodvoza oddam dvema ose-
bama. Naslov v upravi »Ve-
černika«. 9712-5

VEČJE STANOVANJE
na posestvu v okolici Mari-
bora, najemnina din 150.—
se da v najem. Ponudbe na
upravo »Večernika« pod »Po-
štena delavska družina«. 9733-5

STANOVANJE
soba in kuhinjo, oddam takoj
ali s 15. oktobrom. Markso-
va 4, za Delavsko pekarno.
9735-5

DVORIŠČNO HIŠICO
s sobo in kuhinjo oddam
stranki brez otrok s 1. novem-
brom. Istotam naproday rab-
ljeno pohištvo. Jerovškova
25. 9736-5

STANOVANJE
dvosobno, s pritliklinami, od-
dam. Ljubljanska ulica 36.
9740-5

STANOVANJE
eno- in dvosobno oddam.
Smetanova ulica 54 (gostil-
na). 9743-5

DVOSOBNO STANOVANJE
s pritliklinami se odda stran-
ki brez otrok. Frankopanova
29/I. S 1. novembrom.
9748-5

LEPO SOBO
s štedilnikom (zidanim) ter
soba in veliko kuhinjo od-
dam s 1. novembrom. Po-
brežje, Nasipna 80, nasproti
tovarni. 9757-5

SOBO S ŠTEDILNIKOM
oddam s 15. oktobrom. Dr.
Verstovškova 38, Pobrežje.
9759-5

STANOVANJE
lepo štirisobno v vili, oddam.
Vprašati v pisarni »Rapid«.
Gospoka 28. 9770-5

STANOVANJE
lepo enosobno in opremljeno
soba oddam. Studenci, Puš-
nikova ulica 5. 9774-5

Stanovanje išče

SOBO IN KUHINJO
z vsemi pritliklinami iščem v
mestu. Ponudbe pod »Držav-
ni uradnik« na upravo »Več-
ernika«. 9651-6

Soba odda

OPREMLJENO SOBO
s kopalnico in ev. tudi s hra-
no takoj oddam. Kralja Petra
trg 9/I., vrata 6. 9587-7

NA HRANO IN STANOVANJE
sprejemam gospoda. Zrkovska
c. 23, Pobrežje. 9506-7

NA HRANO in STANOVANJE
vzamem dva gospoda. Alek-
sandrova 43, Studenci.
9633-7

NA CELO OSKRBO
vzamem gospoda ali gospodič-
no. Tržaška c. 59. 9635-7

SOBO
čisto, sončno, oddam boljšemu
solidnemu gospodu z ali brez
oskrbe s 15. oktobrom ali 1.
novembrom. Koroška c. 46-I.
9647-7

SOSTANOVALCA
sprejemam. Koroška c. 17.
9654-7

LEPO OPREMLJENA SOBA
z posebnim vzhodom se odda.
Stritarjeva ul. 37-I. 9656-7

POSTREŽNICA
pridna, dobi takoj prazno so-
bo. Prešernova 5, Tezno.
9661-7

OPREMLJENO SOBO
oddam solidnemu gospodu. —
Betnavska 15. 9695-7

OPREMLJENO SOBO
tako oddam gospodu. Kneza
Kocija 20, pritl., levo. 9698-7

NA STANOVANJE
in dobro hrano sprejemam go-
spoda, Jerovškova (Magda-
lenska) 19, pritličje, desno.
9715-7

GOSPODA
sprejemam na čedno stanova-
nje. Koroška 74, pritličje, le-
vo. 9717-7

NIZJEŠOLCA
sprejemam na stanovanje in
hrano. Pomoč pri učenju.
Naslov v upravi »Večernika«
9727-7

OPREMLJENO SOBICO
oddam za din 130. Aljaževa
ulica 4. 9728-7

SOBA
lepa, opremljena, sončna, par
ketirana pri vdovci se takoj
oddam. Primorska 10. 9729-7

LEPA SOBA
s kopalnico za 2 osebi se ta-
koj oddam. Ussar, Trubarjeva
ulica 9. 9745-7

GOSPODA
se takoj vzemeta na celo
oskrbo. Mlinska cesta 29.
9747-7

PARKETIRANA SOBA
separirana, kopalnica, envent.
kompletna oskrba, se odda
dvema solidnima osebama.
Glavni trg 24/III., desno.
9762-7

Prispela je velika izbira jesenskega in zimskega blaga, za damske in moške plašče, obleke, kostume, hubertuse, oficirske, finansijske in železničarske uniforme. Krojaške potrebščine. Velika odprodaja ostankov. Kakor vedno dobite po najnižjih cenah in v najboljši kvaliteti samo v **ČESKEM MAGAZINU, zraven glavne policije, MARIBOR, Ulica 10. oktobra**

Sobo išče**SOBICO**

s celo oskrbo išče železniški uslužbenec. Dopise na upravo »Večernika« pod »Soliden«. 9599-8

SOBO

s posebnim vhom se odda, dična v bližini Vodnikovega trga. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »15. oktobra«. 9658-8

Službo dobi**4 DELOVNE SILE**

za delo v vinogradu dobijo stalno mesto pri Bernhardu. Počehova 85. 9567-9

VINIČARJA

solidnega, s tremi delovnimi močmi sprejme Frelin, Podlehnik 59 v Halozah. Za užitek ima več zemlje in redi z govedi in prašiče. Oglasiti se je do 16. oktobra t. l. 9641-9

OŽENJEN VINIČAR

brez otrok, mlajša moč, se sprejme v službo na 5 orolov posestva v Halozah. Ponudbe pod »Ptuj« na upravo »Večernika«. 9642-9

ZASTOPNIKE

za prodajo vsaki družini potrebnega predmeta proti proviziji sprejememo. Dnevni zaslužek do 150 din. Dopise na upravo »Večernika« pod »Sazona«. 9646-9

HIŠA

nova, tristanovanska, z velikim vrtom pri postaji Tezno naprodaj. Naslov v upravi »Večernika«. 9648-2

ČEVLJARSKEGA POMOČNIKA IN VAJENCA
sprejemem. Obrovnik Avgust. Tržaška 18. 9652-9

KROJAŠKEGA POMOČNIKA
sprejemem takoj. Vide, Lorhekova 1. Nova vas. 9664-9

VZGOJITELJICO

z znanjem slovenskega in nemškega jezika in po možnosti večšo šivanja iščem k dvema otrokoma za 1. novem ber. Dr. Sedaj. Gosposka 2. 9679-9

SLUŽKINJO

za vse delo sprejemem. Naslov v upravi »Večernika«. 9684-9

MLADO DEKLE

čisto, ali starejšo boljšo osebo sprejemem k otrokom za popoldan. Predstavi se od 12.—14. ure. Krekova ul. 5. pritičje, levo. 9685-9

KUHARICO

za vse z letnimi pričevali sprejme manjša družina. — Predstavi se pri Büdefeldt. Gosposka 14-I. 9709-9

KUHARICO

ki opravlja vsa gospodinjstva dela, sprejemem. Strossmayerova 28, vrata 12. 9710-9

SOFER

za tovorni voz, kavicije zmog. dobi stalno mesto. Ponudbe na »Večernik« pod »Takoj«. 9718-9

REALITETNA PISARNA

v Mariboru sprejme poslovodjo proti delitvi zaslužka in s pristopnino din 3000.—. Vprašati: Petek, Maribor, Cankarjeva 27. 9723-9

PRODAJALKO IN ŠIVILJE
sprejme v službo P. Semko. Krznar, Tyrševa 7. 9716-9

KROJAŠKEGA POMOČNIKA
sprejemem takoj. Cankarjeva 10. 9730-9

PLETILJO

za fasone sprejemem za stalno. Zelenko, Slovenska 26. Maribor. 9732-9

GOSTILNIŠKO KUHARICO
sprejemem takoj. Naslov v upravi »Večernika«. 9734-9

SOBARICO

tudi začelno, ki zna nekoliko šivati sprejemem. N. Pinter. Aleksandrova c. 34. 9742-9

KROJAŠKO POMOČNICO
izvežbano v plaščih in oblekah, sprejemem. Stalna služba. Naslov v vseh poslovalnicah »Večernika«. 9758-9

KONCESIJO

za trgovsko-obrtno poslovalnico iščem ter marljivo strojno predal 16. 9760-9

ČEVLJARSKEGA POMOČNIKA IN VAJENCA
sprejemem. Srečko Jelen. Stundenci, Erjavčeva ulica 12. 9763-9

Službo išče**SOFER**

z desetletno prakso išče zaposlitve. Pismene ponudbe poslati na upravo »Večernika« pod šifro »Sofier-mehanik«. 9629-10

FANT

zaposlen tri leta v trgovini in gostilni išče službo v restavraciji ali trgovini. Naslov v upravi »Večernika«. 9688-10

ABSOLVENTKA

meščanske šole, šestnajstletna, išče kakršne koli zaposlitve, tudi k otrokom. Ponudbe upravi pod »St. 100«. 9751-10

SLUŽBO

želim sprejeti. Šla bi za plačilno natakario s kavicijo ali bi vzela gostilno na račun. Naslov v upravi »Večernika«. 9756-10

UPOKOJENEC

star 45 let, zdrav in močan. išče kakršno koli zaposlitev v svrhu izboljšanja svojega gnetnega položaja. Vešč je vseh pivovarniških del ter slovenske in nemške stenografije. Sprejme mesto skladiščnika, vratarja, ekonoma, osebnega ali hotelskega sluga itd. Ponudbe pod »Hvaležen 300« na upravo »Večernika«. 9776-10

Dopisi**TRI MLADE TUIKE**

žle radi pomanjkanja poznanstva družbe treh boljših gospodov (tujcev) pod šifro »18—20—22«. 9744-12

Pouk**DIJAKA**

ki bi med šolskim letom instruiral učenca meščanske šole iščem. Oglasiti se Pristan 6-I. 9706-13

NEMŠČINA, ITALIJANŠČINA, FRANCOŠČINA

po lahki, hirti metodi. Individualen pouk. Zajemčen uspeh Aleksandrova 14/I., levo. 9775-13

Lokal**VELIK LOKAL**

za delavnice ali skladišče v bližini kolodvora oddam. Vprašati Mlinska 30. 9564-14

MOŠKI! Pri spolni slabosti

(spolni impotenci)

poskusite hormonske pilule

HORMO-SEKS

Dobivajo se v vseh lekarnah. 30 pilul din 84, 100 pilul din 217, 300 pilul din 560. — Po pošti diskretno razpošilja: KR. DV. LEKARNA PRI SV. AREHU Maribor. — Glavno skladišče: Farm. kem. laboratorij »VIS-VIT«, Zagreb, Langov trg 3. 6293 Ogl. reg. S. br. 5846-39.

OKASA

tablete

Pri spolni slabosti lahko poskusite

OKASA

tablete

za moške

100 komadov din 220.— proti povzetju

Zastopnik: Lekarna

Mr. Rožman Miroslav

Beograd — Terazije 5

Ogl. reg. S. 5846-36

POHIŠTVO

odeje, kauče, zavese, madrace dobite najceneje pri

E. ZELENKA

ULICA 10. OKTOBRA 5.

Dokolenice**Nahrbtniki****Kovčegi****Aktovke****ltd.****Ivan Kravos****Maribor****Perilo****za gospode,**

pižame, kravate in vse ostale predmete za gospode kupite dobro in poceni v modni trgovini

K. TKALEC**MARIBOR**

Gosposka ul. 32

Continental

na ugodne mesečne obroke

IVAN LEGAT

Maribor. Vetrinjska ul. 34

Ljubljana. Prešernova ul. 40

Zlato in srebro,

briljante, zastavljane listke išče nujno za nakup

M. Ilgerjev sin,

Maribor. Gosposka ulica 15.

Poštni pakete**v inozemstvo**

z raznimi živili do 20 kg razpošilja specialna trgovina za živila

Z. Anderle, Maribor

Gosposka ul. 20, tel. 29-10

ŠIRITE »VEČERNIK«!

Industrije in obrtniki železne in kovinarske stroke**pozor!**

Plačamo stalno sledeče cene: za težko staro železo do din 1.—, za železno pločevino din 0.50, za litino do din 1.40, za medenino din 6.—, za baker din 8.—, za stari cink din 2.50, za svinec din 3.—, za kilogram.

DALJE KUPUJEMO po najvišji dnevni ceni. vsakovrstne tekstilne odpadke, cu-nje, krojaške odpadke itd. Vsa pojasnila glede cen Vam daje

veletrgovina s surovinami in prevoz tovorov

tvrdka **SLUGA IVAN**, v Mariboru, Tržaška cesta št. 22. - Telefon št. 22-73**POSJOJILNICA NARODNI DOM V MARIBORU**

NARODNI DOM

Z. Z. O. J.

Deležna glavnica nad 600.000 din, lastne rezerve 11 milijonov din, hranilne vloge 56 milijonov din.

Sprejema hranilne vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje po 3—5%.

Najstarejši slovenski denarni zavod v Mariboru

Izdaja in ureja **ADOLF RIBNIKAR** v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik **STANKO DETELA** v Mariboru. — Oglasi po ceniku. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in uprava: Maribor, Kopališka ulica 6. — Telefon uredništva šte. 25-67 in uprave šte. 28-67. — Poštni čekovni račun šte. 11. 409.

Najboljše kosovno apno

Apnenice Ant. Birolla, Kresnice

pisarna: Ant. Birolla, Ljubljana.

Dalmatinova ulica 10

Suh ladijski pod

in slavonski hrastovi in bukovi parjeni parketi stalno na zalogi

TOVARNA PARKETOV

Jasip Rendeli, Maribor, Karaška c. 10

Polaganje vršimo pod strokovnim nadzorstvom.

Kontoristko

perfektno v slovenski, srbohrvatski in nemški korepondenci in knjigovodstvu, z večletno dobro prakso išče trgovsko podjetje za Maribor. Nastop po dogovor. Pismene ponudbe pod »Kontoristka« na Zelenko, Jurčičeva ulica, Maribor.

Novi vzorci

za obleko, plašč, za damo in gospoda, prinaša v veliki izbiri, najceneje modna trgovina

JOSIP ŠRAJ

palača banovinske hranilnice

Razpisujemo mesto**oskrbnika(-ce)**

za Sokolski planinski dom na Pohorju. Nastop okrog 1. novembra. Pismene ponudbe je nasloviti na tajništvo »Sokolske planinske koč« reg. zadruga z omeji. jamstvom v Mariboru pri »Putniku«, Trg Svobode.